

קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2019

קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2019

פרק 1 דוח תיאור עסקי התאגיד

פרק 2 דוח הדירקטוריון

פרק 3 דוחות כספיים

קרון החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ

פרק 1

דוח תיאור עסקי התאגיד

תיאור עסקי התאגיד

- חלק זה כולל את תיאור עסקי החברה נכון ליום 31 בדצמבר 2019 ואת השינויים שחלו בעסקי החברה בשנת 2019. הדוח נערך בהתאם לחוזר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, מיום 27 בדצמבר 2018. למעט אם צוין אחרת, המידע הכלול בדוח זה נכון ליום 31 בדצמבר 2019.
- פרק זה מהווה חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי ויש לקרוא את הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.
- פרק זה בדוח התקופתי, העוסק בתיאור החברה, התפתחותה, עסקיה ותחומי פעילותה, כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "החברה / הקבוצה מעריכה"; "החברה/הקבוצה סבורה"; "החברה/הקבוצה צפויה" וכדו', אך ייתכן שמידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים. מידע צופה פני עתיד המופיע בדוח זה מתייחס אך ורק למועד בו הוא נכתב. החברה אינה מתחייבת לעדכן או לשנות מידע זה ככל שמידע נוסף או שונה בקשר למידע כאמור יגיע לידיעתה.
- להסרת ספק מובהר, כי התיאור המובא בדוח לגבי תנאי מוצרי הגמל השונים הינו תיאור תמציתי לצרכי הדוח בלבד, וכי תנאיהם המחייבים הם כנקבע בחוק קופות גמל, בתקנות קופות גמל ובתקנוני קופות הגמל.

תוכן

1. חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה6	1.1
פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה.....6	1.1
תחומי פעילות.....7	1.2
השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה.....7	1.3
חלוקת דיבידנדים.....7	1.4
2. חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות8	2.1
מוצרים ושירותים.....8	2.1
מבנה הרווחיות בתחום.....8	2.2
תקנון הקופה.....8	2.3
מסלולי השקעה.....8	2.4
תחליפיות.....8	2.5
מגמות ושינויים בתחום הפעילות.....8	2.6
שינויים מהותיים צפויים בחלקה של החברה.....9	2.7
מוצרים חדשים.....9	2.8
מידע מרוכז לפי סוג קופה.....10	2.9
תחרות.....12	2.10
לקוחות.....13	2.11
3. חלק ג' - מידע נוסף ברמת כלל החברה14	3.1
מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה.....14	3.1
חסמי כניסה ויציאה.....16	3.2
גורמי הצלחה קריטיים.....16	3.3
השקעות.....17	3.4
הון אנושי.....18	3.5

19	שיווק והפצה	3.6
20	ספקים ונותני שירותים	3.7
20	רכוש קבוע	3.8
21	עונתיות	3.9
21	נכסים בלתי מוחשיים	3.10
22	גורמי סיכון	3.11
23	הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה	3.12
24	תחזיות אחרות והערכות לגבי עסקי החברה	3.13
25	חלק ד' - היבטי ממשל תאגידי	4
25	הדירקטורים של החברה המנהלת	4.1
30	נושאי משרה	4.2
35	מדיניות תגמול בחברה מנהלת	4.3
37	מבקר פנים	4.4
38	רואה חשבון מבקר	4.5
39	אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	4.6
39	החלטות החברה	4.7

הגדרות

לנוחיות הקורא מובאים להלן המונחים או הקיצורים הבאים, להם בפרק זה המשמעות המובאת לצדם, אלא אם כן נאמר אחרת.	
כהגדרת מונח זה בחוק הפיקוח (מבטח או חברה מנהלת).	"גוף מוסדי"
הסכומים שמפקיד עמית (או שמופקדים עבורו) בקופת גמל.	"דמי גמולים"
קרן החסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ.	"קחצ"ק" או "החברה"
הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון כמשמעותו בחוק הפיקוח, ובחוק קופות הגמל.	"הממונה"
הראל השקעות והחברות בשליטתה.	"הקבוצה"
הראל חברה לביטוח בע"מ.	"הראל ביטוח"
הראל פנסיה וגמל בע"מ.	"הראל פנסיה וגמל"
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.	"הראל השקעות"
חברה שעיסוקה ניהול קופות גמל ואשר קיבלה רישיון לכך מאת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, בהתאם לסעיף 4 לחוק קופות גמל.	"חברה מנהלת"
חוק החברות, התשנ"ט-1999.	"חוק החברות"
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.	"חוק הפיקוח"
חוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995.	"חוק ייעוץ השקעות"
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005.	"חוק ייעוץ ושיווק פנסיוני"
חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.	"חוק ניירות ערך"
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005.	"חוק קופות גמל"
לעמיד - חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ.	"לעמיד"
כמשמעותו בחוק ייעוץ ושיווק פנסיוני (קופות גמל, קרנות פנסיה, קרן השתלמות, פוליסות ביטוח שהינן קופות גמל להון או לקצבה, קופות גמל להשקעה, תכניות ביטוח מפני סיכון מוות או אובדן כושר עבודה הכלולות בתכניות דלעיל או נמכרות אגב אחת מהן).	"מוצר פנסיוני"

כמשמעותו בחוק ייעוץ השקעות (ניירות ערך, מוצרים מובנים ויחידות השתתפות בקרנות נאמנות).

"נכס פיננסי"

נכסים הכוללים את נכסי קופות הגמל וקרנות הפנסיה, למעט קרנות ותיקות, נכסים המוחזקים על ידי מבטחים לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה בביטוח חיים, נכסים המוחזקים על ידי מבטחים לכיסוי התחייבויותיהם לפי תכניות ביטוח חיים המעניקות למבוטח תשואה מובטחת ושהמבטח אינו זכאי בשל הכספים המופקדים בהם או בשל חלק מהם לאגרות חוב מיועדות.

"נכסי החיסכון לטווח ארוך"

פקודת מס הכנסה [נוסח חדש].

"פקודת מס הכנסה"

הסכומים שנצברו לזכות העמיתים בקופת הגמל.

"צבירה"

קופת גמל כמשמעותה בחוק קופות גמל שאינה קרו פנסיה.

"קופת גמל"

תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964.

"תקנות קופות הגמל"

בדוח "תיאור עסקי התאגיד" ובדוח "סקירת ההנהלה" עמית פעיל הינו עמית שבאחד מחשבונותיו הופקדו דמי גמולים ברבעון האחרון שקדם למועד הדוח ושקיימת בו יתרה נכון לאותו מועד (בהתאם להוראות החוזר המאוחד, שער 5, חלק 4, פרק 1 – דין וחשבון לציבור").

"עמית פעיל"

מי שאינו עמית פעיל.

"עמית לא פעיל"

1. חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1 פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1.1 שנת התאגדות החברה וצורת ההתאגדות

החברה התאגדה ביום 11 ביולי 1984 כחברה פרטית בישראל, בהתאם לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, בשם קרן החיסכון לצבא הקבע בע"מ, אשר פעלה כ"קופת גמל תאגידית". ביום 31 במרס 2008, במסגרת רה ארגון שנדרש בהתאם להוראות הדין, הפכה החברה לחברה מנהלת של קרן ההשתלמות - קרן החיסכון לצבא קבע (להלן: "הקרן" או "הקופה"), ושינתה את שמה לשמה הנוכחי.

החברה הינה חברה שאושרה כחברה מנהלת של קופות גמל על ידי הממונה.

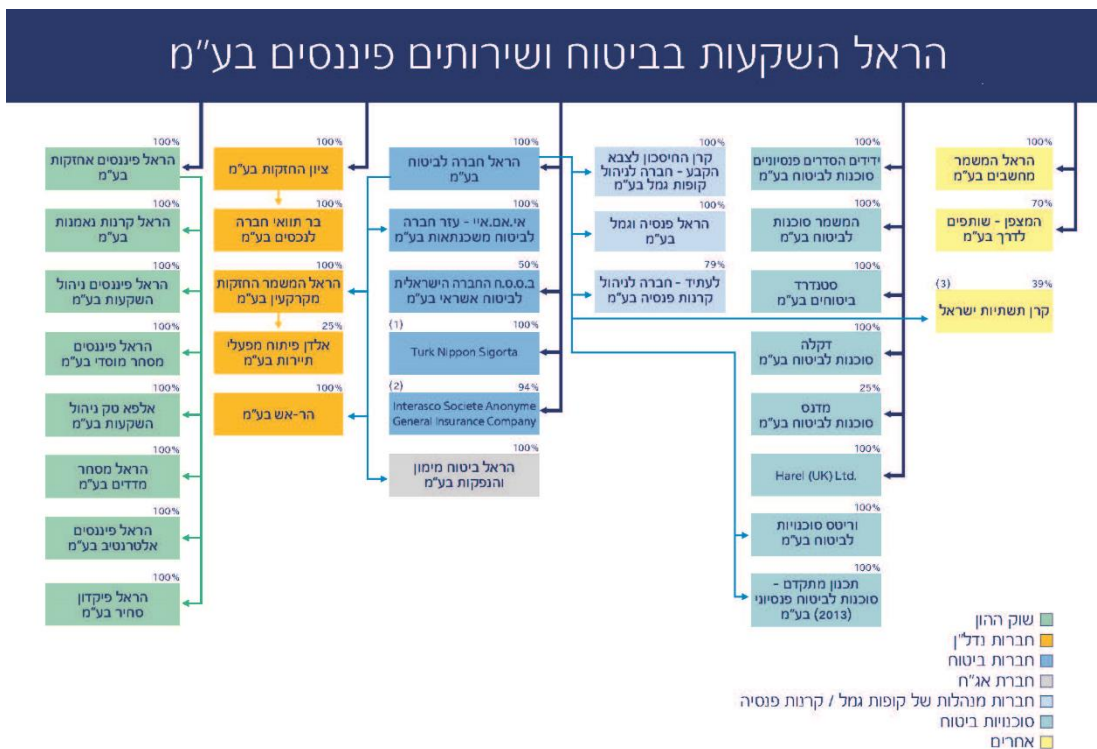
לחברה אין חברות מוחזקות.

החברה הינה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות, שהינה חברה ציבורית, אשר מניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב, בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל ביטוח, חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות.

נכון למועד פרסום הדוח, יאיר המבורגר, גדעון המבורגר ונורית מנור (בסעיף זה: "בעלי המניות") מחזיקים בכ-46.22% מזכויות ההצבעה ומהון המניות המונפק של הראל השקעות.

ההחזקה של בעלי המניות בהראל השקעות הינה בעיקר באמצעות ג.י.ן. ייעוץ כלכלי וניהול השקעות 2017, שותפות מוגבלת בשליטתם ובבעלותם המלאה של בעלי המניות, בה הם מחזיקים כשותפים מוגבלים, באמצעות חברות פרטיות בבעלותם המלאה ("השותפות ג.י.ן") וכן מחזיקים בשותף הכלכלי בשותפות ג.י.ן.

1.1.2 תרשים מבנה האחזקות של הקבוצה

- 1.1.3 אופיו ותוצאותיו של שינוי מבני, מיזוג או רכישה מהותיים**
- החברה לא הייתה מעורבת בהליכי שינוי מבני, מיזוג או רכישה מהותיים אשר להם השפעה על פעילותה של החברה בשנת הדוח.
- 1.1.4 רכישה, מכירה או העברה של נכסים בהיקף מהותי שלא במהלך העסקים הרגיל**
- החברה לא הייתה מעורבת בהליכי רכישה, מכירה או העברה של נכסים בהיקף מהותי שלא במהלך העסקים הרגיל, אשר להם השפעה על פעילותה של החברה בשנת הדוח.
- 1.1.5 אופיים ותוצאותיהם של הליכי פירוק, כינוס נכסים, הסדר נושים וכיוצא בזה**
- החברה לא הייתה מעורבת בהליכי פירוק, כינוס נכסים, הסדר נושים וכיוצא בזה, אשר להם השפעה על פעילותה של החברה בשנת הדוח.
- 1.1.6 שינויים מהותיים שאירעו באופן ניהול עסקי החברה**
- הסבת המערכת התפעולית בתחום הגמל וההשתלמות
- במסגרת פעילותה בתחום הגמל וההשתלמות קיבלה החברה שירותי תפעול, לרבות שירותי מערכת תפעול מלאומי שירותי שוק ההון בע"מ (להלן: "מערכת לאומי"). בינואר 2019 החברה הסבה את פעילותה ממערכת לאומי למערכת מיכון פנימית אשר משמשת את הראל פנסייה וגמל כיום לפעילותה בתחום הפנסייה.

1.2 תחומי פעילות

החברה הינה חברה מנהלת של קופת גמל אחת שהינה קרן השתלמות, שמטרתה חיסכון לשם יציאה להשתלמות המיועדת לשמירת רמתו המקצועית של העובד כאשר סכומי החיסכון ניתנים למשיכה לכל מטרה לאחר צבירת ותק של 6 שנים.

1.3 השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה

לא בוצעו כל השקעות בהון החברה. כמו כן, אין לחברה התחייבויות להשקעות נוספות.

1.4 חלוקת דיבידנדים

לחברה אין מדיניות חלוקת דיבידנד.

למידע אודות מגבלות לחלוקת דיבידנד, ראה ביאור 9, בדבר הון עצמי ודרישות הון, בדוחות הכספיים של החברה.

2. חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות

2.1 מוצרים ושירותים

קרנות השתלמות

נכון למועד הדוח, החברה מנהלת קרן השתלמות אחת, קרן החיסכון לצבא הקבע.

קרנות ההשתלמות מיועדות לשכירים ולעצמאיים.

קרנות ההשתלמות מוגדרות הן כמוצר פנסיוני (בחוק השיווק והייעוץ הפנסיוני) והן ככנס פיננסי (בחוק ייעוץ השקעות). הפקדה בקרן ההשתלמות מקנה הטבות מס שונות וניתן למשוך ממנה את היתרה הצבורה לאחר תקופת חיסכון של 6 שנים וליהנות מהטבות מס במשיכה.

הביקוש לקרנות ההשתלמות מושפע מגורמים כמו הטבות המס, הסדרי עבודה במשק, גובה השכר הממוצע במשק וגובה תקרת ההפקדה הזוכה להטבת מס בקרן ההשתלמות.

2.2 מבנה הרווחיות בתחום

רווחיות החברות המנהלות קרנות השתלמות נובעת מהמרווח בין דמי הניהול הנגבים מהעמיתים לבין הוצאות התפעול והשיווק של קרנות ההשתלמות.

2.3 תקנון הקופה

היחסים שבין החברה לעמיתים מעוגנים בתקנון, ובכפוף להוראות הדין החלות על היחסים שבין החברה לבין העמיתים. כאשר נדרשים שינויים בתקנון, החברה מתאימה את התקנון וכפועל יוצא מכך את זכויות העמיתים, וכל זאת בכפוף לאישור הממונה.

2.4 מסלולי השקעה

בקופה מנוהלים 3 מסלולי השקעה: קחצ"ק כללי (מסלול ברירת מחדל), קחצ"ק מסלול אג"ח ללא מניות וקחצ"ק מניות.

2.5 תחליפיות

התחליפיות בין מוצרי תחום הפעילות של קרנות השתלמות למוצרים פיננסיים אחרים, כגון פיקדונות, או מוצרי חיסכון והשקעה לטווח בינוני קיימת אולם ברמה נמוכה, שכן מוצרים אלו אינם כוללים בדרך כלל את הטבות המס שהינו רכיב מהותי שקיים בקרנות ההשתלמות.

2.6 מגמות ושינויים בתחום הפעילות

תחום קרנות ההשתלמות מתאפיין בחוסכים לטווח הבינוני ובמובן זה מושפע רק באופן חלקי מהשינויים המקיפים שהתרחשו בתחום חיסכון ארוך טווח בשנים האחרונות. ההשפעה באה לידי ביטוי בעיקר בהגברת המודעות של הלקוחות והמעורבות שלהם בבחירת המוצרים וכן בהגברת התחרות, לרבות בדרך של ניוד בין קרנות השתלמות וכן צמצום ניגודי העניינים בן המעסיק לעובדים העמיתים בקופות הגמל. בנוסף, בשנים האחרונות תחום הפעילות מתאים את עצמו באופן הדרגתי לביצוע תהליכים באופן דיגיטאלי ומקוון מול החוסכים, המעסיקים והגופים המוסדיים האחרים.

בחודש אוקטובר 2008 נכנסו לתוקף תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008, שמטרתן לאפשר לצרכן לנייד בכל עת את החיסכון הפנסיוני שלו בין מוצרי החיסכון הפנסיוני ובכך להביא להגברת התחרות. במסגרת ההסדרה האמורה התאפשר גם ניוד בין קרנות השתלמות וניוד מקרנות השתלמות לקופות גמל לקצבה בתנאים מסוימים.

ביום 13 במרס 2016 פרסם הממונה חוזר הקובע הוראות לעניין בחירת קופת ברירת מחדל ואת התנאים הנדרשים מחברה מנהלת של קופת גמל המצרפת עמיתים בהתאם להוראות סעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל. במסגרת החוזר נקבע כי צירוף לקופת גמל ייעשה בבחירה אקטיבית של העובד בקופת הגמל או באמצעות המעסיק לקופת גמל שנבחרה על-

ידו. עוד נקבע כי בחירת קרן השתלמות כקופות ברירת מחדל על ידי מעסיק תיעשה לפי הליך תחרותי בהתאם לקריטריונים שנקבעו על ידי הממונה בחוזר, לרבות קריטריון של שיעור דמי ניהול שמשקלו לא יפחת מ- 50% ממשקל הקריטריונים הכולל, אלא בנסיבות שנקבעו בחוזר. הסדרי ברירת המחדל היו בתוקף עד מרס 2019.

מאחר וקרן החיסכון לצבא קבע הינה קופה ייעודית למשרתי הקבע הרי שניתן להעריך כי להוראות החדשות השפעה מרוסנת ביחס לקופות שאינן קופות מפעליות. הניסיון המצטבר עד כה מעיד כי אין שינוי משמעותי בכמות אנשי הקבע שמצטרפים לקופה.

בהמשך להקמת המסלוקה הפנסיונית, בהתאם להוראות הממונה וכחלק ממדיניות החברה, בוצעו בשנים האחרונות שורה של שינויים אשר מאפשרים ביצוע פעולות דיגיטאליות מול לקוחות החברה, גורמי ההפצה שלה וכן אל מול גופים מוסדיים אחרים. במסגרת זו, מוסדו תהליכי גבייה אוטומטיים כחלק ממשק המעסיקים, הוסדרו תהליכי משלוח דיווחים באופן דיגיטלי למבוטחים ולעמיתים והוקמה תשתית לנטילת הלוואות באופן דיגיטלי. בהתאם להערכת החברה, תהליכים אלה צפויים להתעצם בשנים הקרובות ולהתרחב לביצוע פעולות נוספות במסגרת תחום הפעילות, לרבות ביצוע תהליכי הצטרפות ופעולות נוספות באופן דיגיטלי, דבר אשר צפוי להביא לשיפור השירות ללקוח ולהתייעלות תפעולית.

2.7 שינויים מהותיים צפויים בחלקה של החברה

ככלל, מתאפיין תחום הפעילות ברגולציה רבה, והוא מושפע מהחלטות הממונה. בתחום קיימת תחרות מתמדת ועזה מצד החברות המנהלות קרנות השתלמות. שוק ההון מתאפיין בתנודתיות גבוהה כתוצאה מאירועים פוליטיים וכלכליים בישראל ובעולם, המשפיעים על שערי ניירות ערך בבורסות ובשווקים המוסדרים, משפיעים על היקף הנכסים המנוהלים, וכתוצאה מכך משפיעים על תוצאות פעילות החברה, נכסיה, ותוצאותיה העסקיות.

לפירוט אודות הוראות דין נוספות שעשויה להיות להם השפעה על תחום הפעילות ראו סעיף 3.

2.8 מוצרים חדשים

לא היו מוצרים חדשים במהלך שנת הדוח.

2.9 מידע מרוכז לפי סוג קופה*

קרן השתלמות			
2017	2018	2019	
נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח):			
2,592,962	2,560,635	2,829,088	פעילים
2,657,116	2,660,972	2,982,837	לא פעילים
5,250,078	5,221,607	5,811,925	סה"כ
נתונים תוצאתיים (באלפי ש"ח):			
32,984	42,677	45,523	דמי גמולים משונתים עבור מצטרפים חדשים
497,452	506,579	524,304	תקבולים מדמי גמולים
5,363	7,768	2,182	תקבולים מדמי גמולים חד פעמיים
51,940	59,655	49,683	העברות צבירה לקרן
194,678	193,216	249,390	העברות צבירה מהקרן
258,444	304,774	329,517	<u>תשלומים:</u> פדיונות
387,708	(96,715)	595,238	עודף הכנסות על הוצאות לתקופה
דמי ניהול שנגבו מנכסים (אלפי ש"ח):			
15,699	16,697	16,836	פעילים ולא פעילים
שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים):			
0.26	0.26	0.26	פעילים
0.38	0.36	0.34	לא פעילים
שיעור הוצאות ישירות ממוצע (באחוזים):			
0.011	0.015	0.016	עמלת קניה ומכירה של ניירות ערך
0.004	0.004	0.001	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.002	0.006	0.006	בגין השקעות לא סחירות
0.113	0.109	0.096	עמלות ניהול חיצוני
0.001	0.002	0.002	עמלות אחרות**
0.116	0.117	0.104	הוצאות מוגבלות***

* המידע על מספר העמיתים בקרן חסוי.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

*** שיעור הוצאות מוגבלות הינו לידיעה בלבד, כלול בעמלות ניהול חיצוני ובעמלות בגין השקעות לא סחירות.

2.9.1 מידע בדבר עמיתים לא פעילים

להלן מידע לגבי חשבונות מנותקי קשר, כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012. הגדרת מנותק קשר הינה נכון לסוף תקופה.

חשבונות מנותקי קשר:			קרן השתלמות
2017	2018	2019	
5,142	3,143	1,893	מספר חשבונות
94,740	32,860	18,564	נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
292	128	60	דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
0.30	0.39	0.43	שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)*

* שיעור דמי הניהול מוצג במונחים שנתיים וכולל גם חלקים בשנה שבהם לא חלה על העמית ההגדרה "עמית שהקשר עמו נותק" (על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012).

2.9.2 שיעורי דמי הניהול בהתאם להוראות הדין

להלן שיעורי דמי הניהול שרשאית החברה לגבות בהתאם להוראות הדין החלות עליה:

שנים 2017-2019	קרנות השתלמות
2% מנכסים	פעילים
0.3% מנכסים	לא פעילים:
2% מנכסים	מנותקי קשר
	אחר

2.9.3 ניתוח התפתחויות ושינויים שחלו בקופות

הנכסים המנוהלים עבור העמיתים הסתכמו בסוף שנת הדוח לסך של כ- 5,812 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 5,222 מיליוני ש"ח בשנת 2018 ו-5,250 בשנת 2017. גידול של כ-11.3% בין השנים 2019 ו-2018 וקטון של כ-0.5% בין השנים 2018 ו-2017.

יחס נכסי העמיתים הפעילים מתוך סך נכסי העמיתים (הפעילים והלא פעילים) בשנים 2017 עד 2019 הנו כ-49%.

דמי הגמולים הסתכמו לסך של כ-524.3 מיליוני ש"ח בשנת הדוח, גידול של כ-3.5% לעומת 2018 (בין השנים 2018 ו-2017 גידול של כ-1.8%).

ניוד נטו לקרן שבניהול החברה בשנת הדוח היה שלילי והסתכם לכ-200 מיליוני ש"ח (בשנת 2018 ו-2017 ניוד נטו שלילי של כ-134 וכ-143 מיליוני ש"ח בהתאמה).

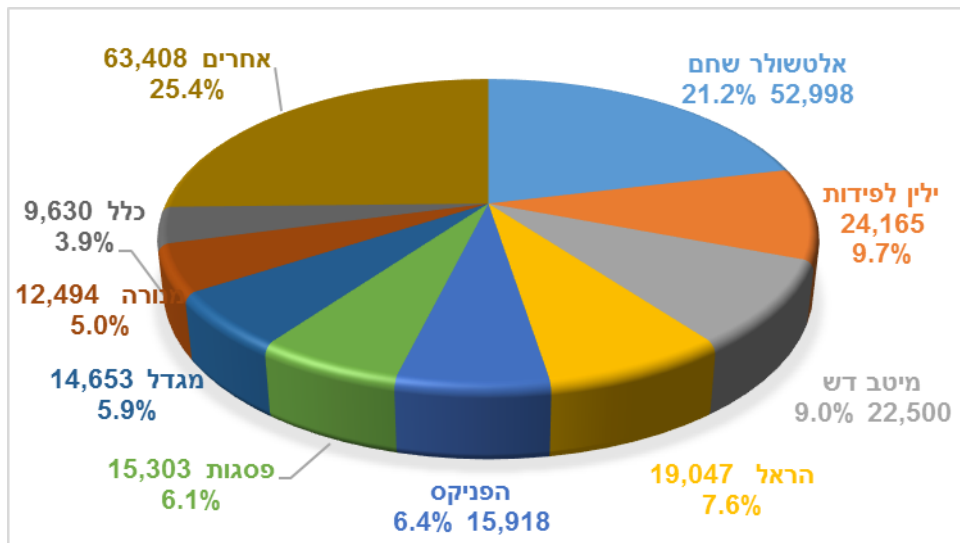
פדיונות בקרן שבניהול החברה הסתכמו בשנת הדוח לכ-330 מיליוני ש"ח. גידול של כ-8.1% לעומת 258 אשתקד. בין השנים 2017 ו-2016 גידול של כ-17.9% (בשנת 2018 כ-305 מיליוני ש"ח ובשנת 2017 כ-258 מיליוני ש"ח).

דמי הניהול שנגבו מהעמיתים בשנת הדוח הסתכמו לסך של כ-16.8 מיליוני ש"ח, גידול של כ-0.8% לעומת אשתקד. בין השנים 2018 ו-2017 גידול של כ-6.4% (בשנת 2018 כ-16.7 ובשנת 2017 כ-15.7 מיליוני ש"ח).

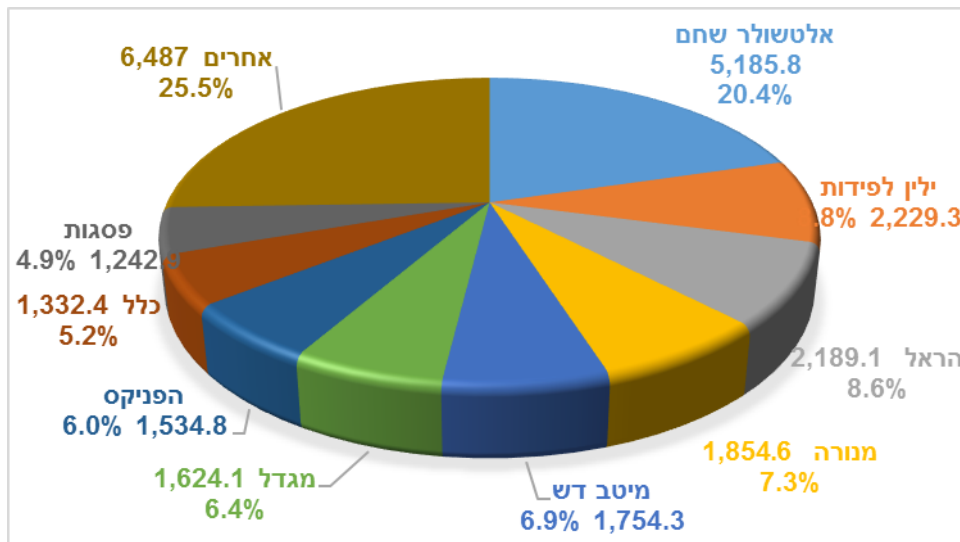
שיעור דמי הניהול שהקרן גבתה מהעמיתים הפעילים בשנים 2017 עד 2019 עמד על 0.26%. שיעור דמי הניהול שהקרן גבתה מהעמיתים הלא פעילים קטן מ-0.36% בשנת 2018 לשיעור של 0.34% בשנת 2019. בשנת 2017 עמד שיעור דמי הניהול מהעמיתים הלא פעילים על 0.38%.

2.10 תחרות

קרנות ההשתלמות המנוהלות בקבוצה מתחרות בקרנות המנוהלות על ידי קבוצות הביטוח ובתי ההשקעות. התחרות העיקרית הינה, בין היתר, על רמת השירות לעמיתים, על מסלולי ההשקעה השונים, על התשואות המושגות על נכסי העמיתים בקרנות ועל דמי הניהול הנגבים מהעמיתים. המתחרים העיקריים בשוק קופות הגמל הינם: אלטשולר שחם, ילין לפידות, מיטב דש, פסגות, אקסלנס ומגדל. להלן תרשים התפלגות נכסי קרנות ההשתלמות המנוהלות על ידי החברות המנהלות העיקריות הפועלות בתחום (נכון ליום 31 בדצמבר 2019, בהתאם לנתונים המפורסמים באתר משרד האוצר):

להלן תרשים התפלגות נתחי שוק (באחוזים) של הפקדות שהועברו לקרנות ההשתלמות במהלך שנת 2019:

גורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה

הגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה בתחום ניהול קרנות ההשתלמות הינם, בעיקר: המוניטין של הקבוצה, הניסיון בתחום הפעילות, החוסן הפיננסי, תשואות הקופות ורמת השירות ללקוחות.

דרכי התמודדות החברה עם התחרותיות

ההתמודדות עם התחרות בתחום ניהול קרנות השתלמות נעשית במספר רבדים :

- פעילות לשימור לקוחות בתיק הקיים - החברה עושה מאמצים לשימור לקוחות קיימים באמצעות מערך שימור לקוחות ייעודי המטפל בלקוחות החברה בהתאם לפרמטרים שנקבעו על ידי החברה.
- סינרגיה בין חברות הקבוצה - אפשרות מתן פתרונות משולבים ללקוחות בכל אפיקי החיסכון ארוך הטווח וכן צירוף מוצרים ביטוחיים נלווים.
- התייעלות תפעולית - באמצעות שיפור תהליכי ושיטות עבודה, מערכות מחשוב ומיכון, איחוד יחידות מטה ומערכות מטה במסגרת חטיבת החיסכון ארוך הטווח תוך מיקוד בשיפור השירות, השקיפות וזמן התגובה ביחד עם חסכון בעלויות.
- שיפור השירות והקשר עם הלקוח לרבות באמצעות ממשקים דיגיטליים ואתר האינטרנט, מוקד שירות לקוחות יעיל ומהימן וכן סניפי קבלת קהל העומדים לשירות הלקוח.

2.11 לקוחות

רוב העמיתים בקרב הינם משרתים בצבא הקבע בישראל, ומהווים כ- 96% מנכסי הקרב.

לעניין ההסכם בין החברה לבין חבר משרתי הקבע בצה"ל, ראה סעיף 3.12 להלן.

להלן מספר מדדים הנוגעים לעניין :

שנת 2018	שנת 2019	
9.5%	10.5%	שיעור פדיונות (כולל ניווד החוצה)
34	34	גיל ממוצע של העמיתים (בשנים)
4.2	4.3	וותק ממוצע של העמיתים הפעילים (בשנים)

3. חלק ג' - מידע נוסף ברמת כלל החברה

3.1 מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה

להלן תמצית ההסדרים החוקיים והוראות הדין העיקריים המשפיעים באופן מהותי על כלל פעילות הקבוצה.

פעילות הקבוצה והגופים המוסדיים בקבוצה כפופה למספר חוקים שהעיקריים שבהם הם:

- חוק ניירות ערך - לרבות התקנות שהותקנו מכוחו והנחיות רשות ניירות ערך;
- חוק החברות - לרבות התקנות שהותקנו על פיו;
- חוק הפיקוח - לרבות התקנות שהותקנו מכוחו והחוזרים שמפרסם הממונה מכוח סמכותו על פי חוק הפיקוח;
- חוק קופות גמל - לרבות התקנות שהותקנו מכוחו והנחיות שמפרסם הממונה מכוח סמכותו על פי חוק קופות גמל;
- חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981;
- בנוסף, פעילות החברות בקבוצה כפופה לחוקים נוספים שהעיקריים שבהם הם:
 - חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 - לרבות הצווים שפורסמו מכוחו;
 - חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006;
 - חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 - המעניק, במקרים המוגדרים בחוק, הגנה לעובד במקרה שהמעביד אינו מעביר את ההפרשות לקופת גמל כמשמעה בפקודת מס הכנסה;
 - חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981;
 - חוק החוזים האחידים, תשמ"ג-1982;
 - חוק ייעוץ ושיווק פנסיוני;
 - חוק ה-FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act)

ביום 18 במרס 2010 נכנס לתוקף חוק ה-FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act), שמטרתו מניעת התחמקות מתשלום מס על ידי אמריקאים, המנהלים חשבונות פיננסיים מחוץ לארצות הברית, והגברת האכיפה והציות לדיני המס בארצות הברית. מכוח החוק כאמור, בשנת 2014 נחתם הסכם בין ישראל לבין ארצות הברית לשיפור ציות מס בינלאומי ויישום ה-FATCA (להלן: "הסכם ה-FATCA") וכן הממונה פרסם בשנת 2015 הוראות להיערכות ליישום הסכם זה.

ביום 14 ביולי 2016 נכנס לתוקף חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 227) התשע"ו-2016 (להלן: "תיקון 227"), אשר עיגן את ההסדרים העיקריים ליישום של הסכם ה-FATCA במסגרת הדין הישראלי ואשר קבע את ההסדרים העיקריים ליישום הסכמי חילופי מידע נוספים שייחתמו בעתיד, המבוססים על תקן שפרסם ארגון ה-OECD לצורך חילופי מידע אוטומטיים בין מדינות שלהן חשבונות פיננסיים של תושבי חוץ.

בהמשך, ביום 4 באוגוסט 2016 נכנסו לתוקף תקנות מס הכנסה (יישום הסכם פטקא), התשע"ו-2016 (להלן בפסקה זו: "התקנות"). התקנות חלות על חשבונות מסוגים מסוימים ובהתאם להן, בין היתר, גוף פיננסי מחויב לערוך זיהוי של בעלי החשבונות שבתחולה, לאסוף מידע שמתקבל אודותיהם ולנטר אינדיקציות המעידות על זיקה של בעלי החשבונות לארצות הברית. מידע כאמור, מדווח לרשות המסים בישראל אחת לשנה וזו אחראית על העברת הדיווח לגורמים הרלבנטיים בארצות הברית. אי-ציות לתקנות עלול להוביל להכרזה על הגוף הפיננסי כגוף שאינו מציית וכן לגרור הטלת סנקציות משמעותיות.

בחודש יולי 2014 פרסם ה-OECD, תקן אחיד לאיסוף ולחילופי מידע אוטומטיים על ידי מוסדות פיננסיים לגבי חשבונות פיננסיים של לקוחות שהם תושבים זרים במדינת פעילותם.

ביום 6 בפברואר 2019, פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח לבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), המסדירות את יישום האמנה המולטיטלרלית לחילופי מידע אוטומטיים (Common Reporting) (Standard), על פיהן, בין היתר, גוף מוסדי מחויב לערוך זיהוי של בעלי חשבונות שבתחולת התקנות ולהעביר מידע על חשבונות ברי דיווח לרשות המיסים לצורך העברת המידע למדינה הרלוונטית.

ביום 22 ביולי 2019 פורסמה טיוטת תקנות מס הכנסה (סגירת חשבונות מעבר לפי הסכם פטקא), התשע"ט-2019, במסגרתה מוצעות הוראות להליך סגירת חשבון מעבר, כהגדרתו בתקנות, במקרים בהם לא התקבל המידע הנדרש לצורך זיהוי בעל החשבון.

להלן תמצית ההסדרים החוקיים והוראות הדין העיקריים בעלי השלכה על הדוחות הכספיים של החברה שפורסמו בשנת הדוח או אחריה - עד למועד פרסום דוח זה. להוראות אלו עשויה להיות השלכה על פעילות החברה מבחינה עסקית, מיכונית ותפעולית. לעניין הוראות דין מהותיות וההשפעה האפשרית שלהם על פעילות החברה, ראה סעיף 2.6 לעיל.

3.1.1 הוראות דין

3.1.1.1 ביום 28 בנובמבר 2019 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (הוראת שעה), התש"ף-2019, במסגרתה מוצע להאריך עד סוף שנת 2021 את תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (תיקון והוראת שעה), התשע"ח-2018, שבמסגרתן הוארכה עד סוף שנת 2019 הוראת השעה המגדירה סוגים נוספים של הוצאות כהוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות בנכסי קופת גמל וקובעת להוצאות ישירות מסוימות תקרה של 0.25% מסך השווי המשוער של נכסי המשקיע המוסדי (להלן: "הוראת השעה").

3.1.2 חוזרים

3.1.2.1 ביום 13 בינואר 2020 פורסם חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין עסקה בין צדדים קשורים, המעדכן את הוראות פרק 4 בחלק 2 של שער 5 - ניהול נכסי השקעה, ומאפשר, בכפוף לתנאים מסוימים, ביצוע עסקאות לרכישה ומכירה של נכס לא סחיר בין משקיעים מוסדיים המנויים על אותה קבוצת משקיעים, ובלבד שהעסקה היא לטובת כל המשקיעים המוסדיים הנמנים על אותה קבוצה.

3.1.2.2 ביום 16 ביולי 2019 פורסם חוזר שעניינו שירותי ללקוחות גופים מוסדיים - תיקון, המוסיף הוראות פרטניות שנועדו לשפר את טיב השירות הניתן ללקוחות על ידי הגופים המוסדיים, וביניהן, חובתו של גוף מוסדי המספק שירות טלפוני הכולל מערכת אוטומטית לניתוב שיחות לתת מענה אנושי מקצועי ללקוח תוך 5 דקות מסיום הנתב, עם אפשרות חריגה ממשך הזמן כאמור לכל היותר ב-10% מהפניות במוצע שנת. הוראות החוזר חלות על כל גוף מוסדי למעט קופת גמל מרכזית לפיצויים אשר העמית היחיד בה הוא הבנק וקופת גמל מרכזית לקצבה, 9 חודשים לאחר יום הפרסום, למעט ההוראה לעניין זמני המענה שהחלה ביום 25 ביולי 2019.

3.1.2.3 ביום 8 בנובמבר 2017 פורסם חוזר שעניינו אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל, הקובע הוראות לעניין אופן הפקדת התשלומים לקופת גמל, הפרטים שעל מעסיק למסור לחברה המנהלת בעת ההפקדה, מועדים להפקדת התשלומים ואישורים שעל חברה מנהלת להמציא לעמיתים, ולעניין עמיתים שכירים - גם למעסיקיהם, בקופת גמל שבניהולה. בחוזר נקבעו מועדי תחילה שונים בהתאם לגודל המעסיק.

ביום 24 בינואר 2019 פורסם חוזר שעניינו אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל - תיקון, אשר משנה את מועדי התחילה של הוראות החוזר המקורי עבור מעסיקים שלהם פחות מעשרים עובדים.

ביום 18 בדצמבר 2019 פורסם חוזר שעניינו אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל - תיקון, אשר משנה את מועדי התחילה של הוראות החוזר המקורי עבור מעסיקים שלהם פחות מעשרה עובדים.

3.1.3 טיוטות חוזרים

3.1.3.1 ביום 1 במאי 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו מרכיבי חשבון בקופת גמל, אשר קובע הוראות לעניין רישום מרכיבי חשבון בקופת גמל, ניהול רשומות נפרדות בקופת גמל ובקרבן השתלמות, רישום מרכיבי חשבון עבור עמית שכיר ועבור עמית עצמאי, והוראות לעניין רישום וייחוס תשלומים, רווחים, הפקדות, הוצאות ודמי ביטוח.

ביום 29 ביולי 2019 פרסם הממונה חוזר שעניינו מרכיבי חשבון בקופת גמל - תיקון, הדוחה את תחילת הסעיף הקובע הוראות לעניין הסבת תשלומים פטורים לתשלומים שאינם פטורים ולהיפך, במטרה לאפשר לעמית שיש בידו יותר מקופת גמל אחת לבצע משיכה של התשלומים הפטורים בכל קופת גמל שיבחר, ליום 1 בינואר 2020.

3.2 חסמי כניסה ויציאה

3.2.1 חסמי כניסה

- קבלת רישיון חברה מנהלת (בהתאם לחוק קופות הגמל ולתקנות ניהול קופות גמל) - על החברה המבקשת לעמוד בדרישות של הון עצמי, מהימנות וניסיון.
- היקף נכסים מנוהלים מינימאלי - דרוש על מנת לכסות את עלויות התפעול של החברה המנהלת.
- הון עצמי מינימאלי שנקבע בדין.
- הון אנושי בעל הכשרה, ידע, ניסיון ורישיונות מתאימים לפעילויות השונות.

3.2.2 חסמי יציאה

- קבלת אישור הממונה להעברת ניהול קופות הגמל לניהול חברות מנהלות אחרות. קבלת האישור כפוף לביצוע העברת הניהול בהתאם לנהלי הממונה ולהוראות הדין.
- קבלת אישור הממונה למיזוג, פיצול, הפסקת ניהול או פירוק מרצון של חברה מנהלת.

3.3 גורמי הצלחה קריטיים

קיימים מספר גורמי הצלחה קריטיים, ביניהם:

- יכולות שיווק ומכירות - לפרטים ראה סעיף 3.6 להלן.
- איכות ניהול ההשקעות - יכולת להשיג תשואות עודפות לאורך זמן ביחס למדדי השוואה וגופים מתחרים. לפרטים אודות מדיניות ההשקעות, ראה סעיף 0 להלן.
- איכות ניהול סיכונים פיננסיים. לפרטים נוספים אודות גורמי סיכון ראה סעיף 0 להלן.
- מצב המשק, שוק ההון, תשואות ורמת התעסוקה. לפרטים ראה סעיף 3 בדוח הדירקטוריון.
- תמהיל ומגוון מוצרים - התאמת סל המוצרים של החברה לטעמי הציבור. לפרטים ראה סעיף 2 לעיל.
- צמיחה הנובעת מגידול בלקוחות חדשים.
- איכות השירות ללקוח (מענה למגוון צרכים).
- יכולת שימור לקוחות - הצלחה בשימור תיק לקוח.
- שיעור דמי ניהול. לפרטים ראה סעיף 2.9.2 לעיל.
- מיתוג ופרסום.
- הוראות הרגולציה בקשר עם מאפייני וסוגי המוצרים בתחום. לפרטים ראה 0 לעיל.

3.4 השקעות

דירקטוריון החברה מתווה את מדיניות ההשקעה הכללית של החברה, וקובע מדרג סמכויות בקבלת החלטות בין חטיבת ההשקעות, ועדת השקעות וועדת אשראי, והדירקטוריון.

חטיבת ההשקעות של הקבוצה מבצעת את פעילות ההשקעות עבור גופי החיסכון ארוך הטווח – ביטוח, פנסיה וגמל ועבור תיקי הנוסטרו של חברות הביטוח והחברות המנהלות בקבוצה, וזאת בהתאם להנחיות מוועדות ההשקעה השונות.

פעילות ניהול ההשקעות מבוצעת בחטיבת ההשקעות של הראל ביטוח, המרכזת את פעילות ההשקעה עבור הראל ביטוח, דקלה ביטוח, EMI, קרנות הפנסיה, וקופות הגמל וקרנות ההשתלמות המנוהלות בקבוצה. חטיבת ההשקעות כוללת כ- 90 עובדים ומחולקת ליחידות משנה מתמחות, הכוללות את יחידת מניות ישראל, יחידת אג"ח סחיר ישראל, יחידת השקעות חו"ל, יחידת מחקר, יחידת נדל"ן, יחידת ניהול נכסי נדל"ן, יחידת השקעות פרטיות, יחידת אשראי עסקי, יחידת ניהול תיקים, יחידת בקרה, יחידת Middle Office, יחידה משפטית, יחידת ניהול סיכונים (אשר כפופה לחטיבת אקטואריה בחברה), ויחידת נוסטרו (אשר מנהלת את ההשקעות הסחירות בישראל של תיקי הנוסטרו).

פעילות ניהול ההשקעות בגופים השונים של הקבוצה, הכפופים לחוק הפיקוח ו/או לחוק קופות גמל, מבוצעת בהתאם לתקנות, קובץ רגולציה והחוזרים של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, אשר מגדירים כללים, מגבלות ופרמטרים כלליים להשקעה כגון: חשיפות לתאגיד בודד ולקבוצת תאגידים, השקעה באמצעי שליטה של תאגיד, השקעה בזכות במקרקעין, השקעה בנכסים סחירים, השקעה מחוץ לישראל ועוד. עקרונות היסוד לפיהם פועלת חטיבת ההשקעות כוללים: נטילת סיכון באופן מחושב מתוך מגמה לשפר את פרופיל התשואה של התיק, גיוון הפעילות על פני מגוון תחומי השקעה על מנת לשפר את פרופיל הסיכון בתיק, פעילות על סמך ניתוח כלכלי שעשוי, במקרים מסוימים, להכתיב פעילות כנגד מגמה, הימנעות מתזמון שוק (Market Timing), הימנעות משינויים מהירים בתיק על פני זמן קצר וניצול יתרון לגודל בהשקעות לא סחירות, תוך התאמת הפרמיה על היעדר הנזילות.

במהלך תקופת הדוח העמיקו הגופים המוסדיים בקבוצת הראל (ביניהם החברה), את פעילות ההשקעה (בקשר עם כספי עמיתים) בשיטת "סלי השקעה" לפי סוגי ההשקעות. במסגרת זו נפתח סל חדש - סל אשראי לא סחיר מט"ח. בנוסף לסל החדש, הסלים הפעילים הינם: סל אג"ח מדינה צמוד, סל אג"ח מדינה שקלי, סל אג"ח חברות צמוד, סל אג"ח חברות בדירוג נמוך, סל אג"ח חברות שקלי, סל מניות ישראליות, סל מניות חו"ל, סל אג"ח ומט"ח חו"ל, סל אשראי לא סחיר צמוד מדד, סל אשראי לא סחיר שקלי וסל נזילות. הפעילות באמצעות סלי השקעה מבטיחה פיצול אופטימלי ושוויוני של ההשקעות בין הקופות והמסלולים ומאפשרת ביצוע השקעות אופטימלי גם עבור קופות ו/או מסלולים בעלי היקף נכסים קטן יחסית.

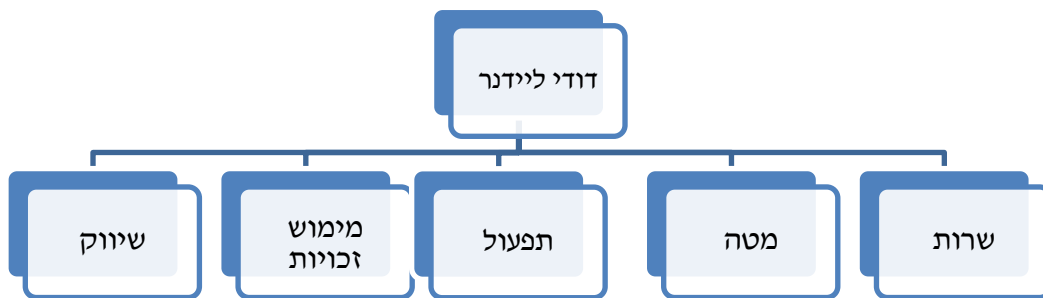
חטיבת ההשקעות פועלת לפיזור ההשקעות באפיקים השונים לחו"ל, הן מטעמי פיזור והקטנת הסיכון והן משיקולי תשואה. הפעילות מתבצעת בין השאר במניות בחו"ל (לרבות פעילות בנגזרים על מדדים גיאוגרפיים וסקטוריאליים בחו"ל), באג"ח בחו"ל, בנדל"ן בחו"ל, בהשקעות בתשתיות וקרנות השקעה בחו"ל, ובאשראי בחו"ל. למרות הגידול המתמיד בחשיפה לנכסים בחו"ל, מדיניות החברה היא לבצע גידורי מט"ח על מת להתאים את חשיפת המט"ח נטו לרמה עליה מחליטה מעת לעת ועדת ההשקעות. גידורי המט"ח מבוצעים בעיקר בעסקאות פרוורד מול בנקים בישראל. בנוסף – מתבצעים גידורי מח"מ, גידורי אינפלציה ואחרים, בהתאם להחלטות המתקבלות בוועדות ההשקעות.

בשנת 2019 המשיכה חטיבת ההשקעות בהגדלת החשיפה להשקעות בתחומי הפעילות הלא סחירים - אשראי, השקעה ותשתיות ושמרה על גודל ההשקעות בתחום הנדל"ן. השקעות אלה מגדילות את הפיזור בתיקי ההשקעות, מקטינות את החשיפה לתנודתיות של שווקי ההון, ומשפרות את תוחלת התשואה לעמיתים בהיתן שיעורי הריביות הנמוכים הקיימים בשווקי האג"ח השונים בארץ ובחו"ל.

3.5 הון אנושי

בהתאם לפירוט בסעיף 3.12 החברה מקבלת את רוב שירותיה מהראל פנסיה וגמל ולפיכך הפירוט להלן מתייחס ברובו לחברת הראל פנסיה וגמל. עובדי החברה מועסקים במישרין על ידי הראל ביטוח או חברות אחרות בקבוצה. לכן הכוונה במונח עובדי החברה, לעיל ולהלן, הינה למעשה לעובדי החברה שמועסקים כאמור לעיל ואשר מספקים את מירב שירותיהם לחברה ולחברות המנהלות האחרות של הפנסיה והגמל בקבוצה.

תיאור המבנה הארגוני נכון ליום 31.12.2019 :

הנהלות החברה והקבוצה מאמינות, כי עובדיהן הינם הנכס האסטרטגי העיקרי שלהן. למרות גודלה של הקבוצה, הנהלות החברה והקבוצה עושות כל שביכולתן על מנת להקנות בקרב עובדיהן אוירה של חברה משפחתית. החברה והקבוצה משקיעות רבות בהון האנושי שלהן ודואגות ליצירת בית חם לעובדיהן.

בסוף שנת 2019 העסיקה החברה כ-290 עובדים, לעומת 271 עובדים נכון לסוף שנת 2018. לחברה אין תלות בעובד מסוים. העובדים אינם מחולקים לפי תחומי פעילות ולא חלו שינויים מהותיים במצבת העובדים במהלך תקופת הדוח. כמו כן, נכון למועד הדוח, לא צפויים קיצוצים במצבת העובדים. כל העובדים מועסקים על בסיס הסכם עבודה אישי לתקופה בלתי קצובה ולא בהסכמי עבודה קיבוציים. משכורתו של כל עובד נקבעת בהסכם ההעסקה האישי שלו.

במידת הצורך החברה שולחת את עובדיה לקורסים מקצועיים בתחומים הנוגעים לתחומי עיסוקם. החברה מפעילה מערך הדרכה הפועל לפי תכניות הדרכה קבועות ותכניות הדרכה שנתיות.

תכניות הדרכה שנתיות - מדי שנה נקבעת על-ידי החברה תכנית הדרכה שנתית, הנגזרת מתכניות העבודה של החברה לאותה שנה. ההדרכות מתחלקות לשני סוגים: (א) הדרכות בנושאים ספציפיים, כגון הדרכות מקצועיות בתחום העיסוק של העובד, הדרכות לגבי מוצרים חדשים, רגולציה חדשה בתחומי הפעילות של החברה, הדרכות לגבי מבצעי שיווק ועוד; (ב) הדרכות בנושאים כלליים, כגון הדרכות לגבי כלי המחשוב, תוכנות מחשוב, הדרכות בנושאי שירות, הדרכות בנושא ניהול (לדרגי הביניים בחברה) ונושאים כלליים נוספים.

תכנית הדרכה קבועה - כל עובד שנקלט בחברה עובר הדרכה - "יום אוריינטציה", בה הוא מתוודע לתחומי הפעילות של החברה ושל קבוצת הראל. יום האוריינטציה נערך מעת לעת ומוזמנים אליו כל העובדים החדשים שנקלטו בקבוצה מיום האוריינטציה הקודם. בנוסף, מופעלת בנוסף לומדת "אוריינטציה" ללימוד עצמי של העובד החדש שהוקמה בפורטל הארגוני. כמו כן, עומדות לרשות העובדים תשתיות הדרכה נוספות להכרות עם הארגון ותחומי הפעילות כגון קורס להכנת עולם הביטוח המתקיים מספר פעמים בשנה.

בשנים האחרונות השקיעה החברה משאבים רבים ביישום פעילויות להדרכה ולהטמעת הוראות רגולציה. בין השאר, הופצו לכלל הארגון מספר לומדות בתחום הציות והאתיקה הארגונית, ביניהם לומדות להגברת המודעות לנושא האכיפה בתחום ניירות הערך, בתחום הפנסיה ובתחום ההגבלים העסקיים, לומדה למניעת הטרדה מינית ולומדה להטמעת הקוד האתי.

מעבר לכך, בקבוצה מונהג נוהל חניכה לפיו לכל עובד חדש שנקלט בארגון מוצמד חונך אישי מקצועי אשר תפקידו להכשיר את העובד מבחינה מקצועית, לתמוך בו מבחינה חברתית, לחשוף בפניו את המציאות הארגונית של הקבוצה, החברה וביחידה אליה העובד החדש משתייך.

תגמול עובדים

התגמול על-פי הסכמי ההעסקה הינו, בעיקרו, על בסיס משכורת קבועה ולעיתים, רכיב של תגמול על בסיס הצלחה (כמתואר להלן). בהתאם להסכמי ההעסקה העובדים זכאים לביטוח פנסיוני, במסלול שנבחר על ידם (ביטוח, קרבן פנסיה, שילוב של ביטוח ופנסיה וכיוצ"ב). בנוסף, מרבית העובדים זכאים לכך שהחברה תפריש עבורם לקרבן השתלמות.

החברה מתגמלת חלק מעובדיה במספר שיטות תגמול שונות, ובהן תשלום עמלות כשיעור מהכנסות עתידיות ותשלום עמלות כשיעור מהיקף הפקדות של עמיתים שגויסו או שומרו על ידי העובד.

בנוסף לתנאים המפורטים לעיל, עובדי החברה נהנים ממספר הטבות נוספות: (א) ביטוח בריאות קולקטיבי לעובדי הקבוצה, ללא תשלום פרמיה (העובד משלם רק את המס בגין שווי ההטבה). אפשרות לצרף לביטוח הבריאות הקולקטיבי את בני משפחתו של העובד; (ב) ביטוח שיניים קולקטיבי לעובדי הקבוצה (לעובד ובני משפחתו).

תגמול נושאי משרה

עובדים בכירים זכאים לשכר בסיס בתוספת תנאים נלווים כגון רכב צמוד, החזר הוצאות, אש"ל וכד'. ובנוסף זכאים לבונוס שנתי, בהתאם למדיניות שאושרה על ידי דירקטוריון החברה בנוגע לתגמול נושאי משרה בכירה ולנושאי משרה שעוסקים בתחום ניהול ההשקעות כמפורט בסעיף 4.3 להלן.

3.6 שיווק והפצה

חוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני, מסדיר את נושא השיווק וההפצה של מוצרים פנסיוניים. בהתאם לחוק, הגופים שיעסקו בהפצה ושיווק של מוצרים פנסיוניים יהיו: (א) סוכני ביטוח פנסיוני - סוכני ביטוח בענף ביטוח פנסיוני; (ב) סוכני שיווק פנסיוני - עובדים של גופים מוסדיים לגבי מוצרים פנסיוניים של הגוף המוסדי; (ג) יועצים פנסיוניים - בעיקר התאגידים הבנקאיים.

היועץ והמשווק יהיו רשאים לבצע עסקה במוצר פנסיוני. ההבחנה בין יועץ למשווק הינה קיומה או היעדר קיומה של "זיקה" למוצר פנסיוני. לאור הבחנה זו נקבע, כי סוכנות ביטוח המוחזקת על-ידי גוף מוסדי אינה רשאית לעסוק בייעוץ פנסיוני אלא בשיווק פנסיוני. בהתאם לכך, על כלל סוכנויות הביטוח בקבוצה ועובדי הקבוצה, אשר יעסקו בשיווק מוצרים פנסיוניים, יחולו החובות המוטלות מכוח חוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני על משווק פנסיוני.

הקופה הינה קופה יעודת למשרתי צבא הקבע ויכולים להצטרף אליה רק משרתי צבא הקבע וגמלאי צבא הקבע. בעקבות תיקון תקנון הקופה החל מחודש אוקטובר 2013 יכולים להצטרף לקופה גם בני זוג של עמיתי חבר. לאור כך ערוץ ההפצה העיקרי של החברה הינו באמצעות הפצה ישירה.

כמו כן, בהתאם להוראות הסכם רכישת מניות החברה, הראל ביטוח התחייבה שלא לחתום על הסכמי הפצה עם סוכנים פנסיוניים או עם יועצים פנסיוניים, אלא בכפוף לקבלת אישור חבר. נכון למועד הדוח, לחברה אין הסכמי הפצה עם סוכנים פנסיוניים או עם יועצים פנסיוניים כאמור.

3.7 ספקים ונותני שירותים

החברות המנהלות בקבוצה קשורות ביניהן בהסכמים למתן שירותי תפעול שונים, תוך ניצול יתרון לגודל של חלק מן החברות המנהלות. בנוסף, הראל ביטוח מעניקה שירותים לחברות המנהלות, בעיקר בתחום ההשקעות, מערכות מידע, לוגיסטיקה, משאבי אנוש ועוד.

בנוסף, לצורך פעילותה השוטפת החברה קשורה בהסכמים עם ספקים שונים. ספקי השירותים הינם, בעיקר, בתחומים הבאים: עו"ד, יועצי מס, בתי דפוס ודיוור לצורך משלוח דברי דואר הנדרשים על-פי דין, שירותי מחשוב, באמצעות הראל המשמר מחשבים בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הראל השקעות, ובאמצעות חברות נוספות עמן התקשרה הראל המשמר מחשבים בע"מ.

בנוסף, קיים לחברה הסכם בנוגע לשירותי ברוקרז' - החברה משתמשת בשירותי המסחר של מספר רב של חברי בורסה. הבחירה אצל איזה חבר בורסה לבצע את הפעילות נעשית על בסיס מספר פרמטרים ובהם: איכות הביצוע, עלות הפעולה, איכות המחקר, רעיונות ההשקעה שמציע הברוקר ואיכות ההצעה לפעולה הסטנדרטית). בכדי ליהנות מהיתרונות לגודל שיש לפעילות כלל הגופים בקבוצת הראל, הוחל בשנת 2007 בביצוע של הליך תחרותי משותף לשירותי ברוקרז' לכל גופי החיסכון ארוך הטווח בקבוצת הראל. במסגרת זאת נעשתה פניה למרבית הבנקים והברוקרים הפעילים בישראל, התקבלו מהם הצעות מחיר ונחתמו הסכמי ברוקרז' בהתאם להצעות שהתקבלו.

לחברה אין תלות בספק זה או אחר, באופן שאובדנם עשוי לגרום לחברה תוספת עלות מהותית כתוצאה מהצורך להחליפם, שכן קיימים ספקי שירותים חליפיים עימם ניתן להתקשר בהסכם לרכישת שירותים בלוח זמנים קצר, בהתחשב בסוג השירותים שנרכשים.

3.8 רכוש קבוע

משרדים ונכסי מקרקעין

משרדיה הראשיים של הקבוצה ממוקמים ב"בית הראל" וב"בית המ.א.ה.", הנמצאים במתחם הבורסה על גבול רמת-גן תל-אביב. כמו כן לקבוצה משרדים (בנכסי מקרקעין אשר בבעלותה ובעלות חברות בנות בבעלות מלאה שלה) ב"בית הראל" בירושלים, בתל-אביב, בחיפה, בפתח-תקווה (שם גם ממוקם מרכז לוגיסטי של חברות הביטוח בקבוצה), ובמקומות נוספים ברחבי הארץ.

מערכות המיכון וניהול המידע

הראל המשמר מחשבים בע"מ, חברת בת של חברת השקעות, אחראית על מתן שרותי המיכון השונים לרוב חברות הקבוצה, והיא אשר מפעילה במידת הצורך, ספקים וחברות תוכנה לצורך שרותי המחשוב אותם היא מספקת לחברות הקבוצה.

הקבוצה והחברה רואה חשיבות רבה ביכולת הטכנולוגית שלה, כך שתוכל לתמוך ביעדי הקבוצה, והיא שמה לעצמה מטרה להוביל את השימוש במערכות מתקדמות בתחומי פעילותה השונים.

3.9 עונתיות

ענף ניהול קופות הגמל מתאפיין בעונתיות מסוימת, שכן חלק גדול מהפקדות העמיתים לקרנות השתלמות ולקופות גמל (עצמאים בעיקר) מתבצע לקראת סוף השנה.

להלן הצגה רבעונית של דמי הגמולים והפדיונות בקרבן בשנת הדוח ובשנה שקדמה לה:

אוקטובר - דצמבר		יולי - ספטמבר		אפריל - יוני		ינואר - מרס		
2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	נתונים באלפי ש"ח
125,918	137,492	129,081	129,975	123,678	128,276	127,902	128,561	דמי גמולים
91,336	61,726	66,828	73,052	78,834	93,248	67,776	101,491	פדיונות

3.10 נכסים בלתי מוחשיים

החברה משתמשת לצורך פעילותה בלוגו, שלא נרשם כסימן מסחרי. בנוסף משתמשת החברה במוניטין שנצבר במהלך השנים.

החברה הינה בעלת רישיון שימוש (באופן ישיר או באמצעות הראל המשמר מחשבים בע"מ), שאמונה על פעילות המחשוב של החברות בקבוצת הראל) בתוכנות שונות, המשמשות לפעילותה ע"פ הפירוט הבא:

- מערכת "מניפה" - מערכת לניהול זכויות עמיתים.
- מערכת "בנפיט" - מערכת CRM לטיפול בלקוחות החברה (שירות, שימור, שיווק).
- מערכת "סאפ" - מערכת ERP כוללת, המשמשת בעיקר לניהול הנהלת חשבונות.
- מערכת דנאל - מערכת ניהול נכסים.
- מערכת דימות - ארכיון ממוחשב וניהול תורי עבודה.
- מערכת ניוד - ניהול תהליך העברות (פנימה והחוצה).
- מערכת קופה - תהליך קליטה ופיזור כספים.
- מערכת נפטרים - מערכת שמטפלת בנושא איתור מוטבים ונפטרים.
- מערכת מיתב - מערכת לניהול תביעות.
- בנוסף החברה עושה שימוש במערכות לניהול זכויות עמיתים בשיטת "לשכת שירות" (ASP) של מתפעלים חיצוניים:
 - מערכת מניפה
 - מערכת דנאל (לאומי שרותי שוק ההון).

בשל ההיקף הגדול של פעילות החברה וכמות הלקוחות הגדולה, שמהם נגזרת כמות גדולה של פניות, ולנוכח החובות הרבות המוטלות על החברה מכוח הוראות רגולטוריות, ישנה חשיבות רבה לקיומן של מערכות ותוכנות מחשוב מתקדמות לטובת מענה ללקוחות. החברה עושה שימוש במספר מאגרי מידע בהם נשמר מידע אודות עמיתי קופות הגמל השונות, שהינם בבעלותה ו/או בניהולה. כמו כן, חלקן מן המאגרים מוחזקים בנוסף על ידי צדדים שלישיים אשר נותנים לחברה שירותי תפעול וניהול זכויות עמיתים ביחס לקופות הנ"ל. מאגרים אלו מאפשרים לחברה, בין היתר, תמחור נכון יותר של המוצרים ומאפשרים טיפול טוב יותר בלקוחותיה.

3.11 גורמי סיכון

להלן גורמי סיכון המשפיעים על רווחיות החברה ויציבותה וכן גורמי סיכון במוצרים שבניהולה של החברה בעלי השלכה מהותית על תוצאות החברה:

דרכי התמודדות	מידת השפעה של גורם הסיכון על החברה המנהלת			גורם הסיכון	סוג הסיכון
	השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה		
ראה ביאור ניהול סיכונים סעיף ב' - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים בדוח הכספי של החברה.		✓		סיכוני שוק	סיכוני מאקרו
			✓	האטה כלכלית בישראל	
	✓			סיכוני אשראי	
ראה ביאור ניהול סיכונים סעיף ב' - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים בדוח הכספי של החברה.			✓	שינויים רגולטוריים	סיכונים ענפיים
			✓	ניוד החיסכון הפנסיוני/ סיכון ביטולים	
		✓		סיכונים אסטרטגיים	
	✓			סיכון נזילות	
		✓		תקדימים משפטיים	
		✓	קטסטרופה (עימות בטחוני, אסון טבע, מגיפה)		
ראה ביאור ניהול סיכונים סעיף ב' - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים בדוח הכספי של החברה.		✓		סיכונים תפעוליים	סיכונים מיוחדים לחברה המנהלת
			✓	סיכוני סייבר ואבטחת מידע	
		✓		סיכוני טכנולוגיות מידע	
			✓	תובענות ייצוגיות והליכים משפטיים מהותיים	
		✓		סיכון ציות	
		✓		סיכון מוניטין	
ראה ביאור ניהול סיכונים סעיף ב' - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים בדוח הכספי של החברה.			✓	סיכוני השקעות	סיכונים של הקופות בעלי השפעה מהותית על החברה

3.12 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

הסכם בין הראל השקעות לבין החברה :

על פי הסכם בין החברה להראל השקעות, משלמת החברה סך של 3% מדמי הניהול שגובה החברה מקופות הגמל שבניהולה, וזאת בתמורה לשירותי ניהול וייעוץ בתחומי שיווק פיננסיים, תכנון עסקי, השתתפות בדירקטוריונים ותחומי ניהול נוספים. תוקף ההסכם מיום 1 בינואר 2009, והוא ניתן לביטול בתום כל שנה קלנדרית.

הסכם בין הראל פנסיה וגמל לבין החברה :

לחברה הסכם עם הראל פנסיה וגמל (לשעבר הראל גמל והשתלמות בע"מ) בדבר קבלת שירותי תפעול וניהול. עם מיזוג "הראל גמל והשתלמות בע"מ" לתוך "הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ" (היום הראל פנסיה וגמל), קיבלה על עצמה הראל פנסיה וגמל את הזכויות וההתחייבויות של "הראל גמל והשתלמות בע"מ" על פי הסכם זה.

שירותים אלו כוללים, בין היתר, שירותי מחשוב, ניהול סיכונים ואקטואריה, ניהול השקעות וביטוח דירקטורים. מטרתו של הסכם זה הינה ליצור שיטת חיוב עבור שירותים שונים שמעניקה הראל פנסיה וגמל לחברה, תוך שהחברה מנצלת את היתרון לגודל של הראל פנסיה וגמל ובכך חוסכת בעלויות התפעול והניהול. בהתאם להוראות הסכם זה, החברה משלמת להראל פנסיה וגמל דמי תפעול וניהול בשיעור של 95% מדמי הניהול נטו שמקבלת החברה מהקופה שבניהולה. התמורה דלעיל כוללת תשלום עבור שירותים שונים שרוכשת הראל פנסיה וגמל עבור הקופה שמנוהלת על ידה והחברה לא תחויב בתשלום נוסף בקשר עם השירותים כאמור. בחודש נובמבר 2013 נחתמה תוספת להסכם אשר במסגרתה נקבע כי ההסכם יוארך באופן אוטומטי לתקופה של 3 שנים בכל פעם אלא אם תינתן על ידי אחד מהצדדים הודעה בדבר אי חידושו.

הסכם משנת 2008 בין הראל ביטוח לארנון חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ

ביום 28 ביולי 2008 הושלמה עסקה במסגרתה רכשה הראל ביטוח, מאת חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ (להלן: "חבר") תמורת סך של 10 מיליון ש"ח, את מלוא הון המניות המונפק של החברה. בהתאם להוראות ההסכם, הראל ביטוח התחייבה, כי דמי הניהול השנתיים, במשך חמש שנים מיום הרכישה, יהיו בשיעור של 0.26% מהצבירות בקרבן. בהסכם נקבע, כי חבר תהיה רשאית, בתום 5 שנים ממועד חתימת ההסכם, להורות להראל ביטוח להעביר את הממכר לצד ג', ללא תמורה, למעט החזר השקעת ההון העצמי המזערי הנדרש.

ביום 25 באפריל 2013, נחתמה תוספת להסכם מיום 28 ביולי 2008, לפיה הוארכה, ללא תמורה, תקופת הזמן שלאחריה תהא חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ רשאית להורות להראל ביטוח להעביר לצד ג' את מלוא הון המניות המונפק של החברה מחמש שנים לעשר שנים. בנוסף סוכם בין הצדדים כי תקנון הקרבן יתוקן, בכפוף לאישור הממונה, באופן שבני זוג של עמיתי חבר יהיו רשאים להיות עמיתים בקרבן ויהיו זכאים להנחה בדמי ניהול השנתיים שהם משלמים כך שהם יעמדו על שיעור של 0.55%.

3.13 תחזיות אחרות והערכות לגבי עסקי החברה

כחלק מתפיסתה בדבר חשיבות השירות ללקוחות החברה ולנוכח השינויים הרגולטוריים, כפי שפורטו לעיל, תמשיך החברה להשקיע במערכות המיכון ובמתן מענה דיגיטאלי כדי לשפר את השירות הניתן לגורמים אלה ועל מנת לעמוד בדרישות הרגולטוריות החלות עליה. לעניין הסבת המערכת התפעולית בתחום הגמל וההשתלמות ראה סעיף 1.1.6. בכלל זה תוסיף החברה להשקיע בהרחבת מעגל המשתמשים בכלים הדיגיטליים שהיא מספקת בקרב העמיתים והמעסיקים ולפעול להעניק להם שירות טוב יותר ורחב יותר באמצעות אתר החברה. לעניין המשך ההתעצמות של התהליכים הדיגיטאליים כחלק מתפיסת השירות והשיווק של החברה ראה סעיף 2.6. במהלך השנה הקרובה צפויה החברה להשלים את השלב האחרון ביישום תקנות התשלומים לקופות גמל. החברה ממשיכה ליישם את תכנית האכיפה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה בהתאם להוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א - 2011.

4. חלק ד' - היבטי ממשל תאגידי

4.1 הדירקטורים של החברה המנהלת

שם:	מישל סיבוני
מספר ת.ז.:	027065697
תאריך לידה:	9.4.1959
מען להמצאת כתבי בי-דין:	רח' העבודה 23, כפר-סבא
נתינות:	ישראלית
חברות בוועדת דירקטוריון:	כן. ועדה לניהול סיכונים וועדת איתור.
דירקטור חיצוני:	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:	כן
האם עובד של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין:	כן. יו"ר דירקטוריון בחברה, יו"ר דירקטוריון בהראל פנסיה וגמל, מנכ"ל הראל ביטוח, מנכ"ל הראל השקעות, דירקטור במצפן - שותפים לדרך בע"מ ודירקטור בחברות נוספות בקבוצת הראל.
מועד תחילת כהונה:	1.4.2005 וכיו"ר הדירקטוריון מיום 14.7.2009 (כיהן בתפקידים אחרים בקבוצת הראל החל משנת 1993).
השכלה:	תואר ראשון במדעי הטבע פיסיקה ואטמוספירה מהאוניברסיטה העברית בירושלים ולימודי תעודה בתחום מנהל עסקים למהנדסים, מל"ן.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	כהונה בחברות בקבוצת הראל כמפורט לעיל.
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא

שם:	ליאורה קבורס הדר
מספר ת.ז.:	55600159
תאריך לידה:	18.12.1958
מען להמצאת כתבי בי-דין:	האשל 8 א', הרצליה
נתינות:	ישראלית
חברות בוועדת דירקטוריון:	לא
דירקטורית חיצונית:	לא
בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית:	כן
האם עובדת של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין:	לא
מועד תחילת כהונה:	19.11.2007
השכלה:	בוגרת הפקולטה למשפטים (LLB) באוניברסיטה העברית בירושלים.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	דירקטורית בחברה, דירקטורית בהראל ביטוח, דירקטורית בהראל פנסיה וגמל, דירקטורית בענטל חברה לניהול וסחר בע"מ.
האם בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא

שם:	מרים מילה
מספר ת.ז.:	3419488
תאריך לידה:	17.2.1942
מען להמצאת כתבי בי-דין:	רחוב כרמל 31, ראש העין
נתינות:	ישראלית
חברות בועדת דירקטוריון:	כן. חברת ועדת ביקורת וועדה לניהול סיכונים.
דירקטורית חיצונית:	לא
בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית:	לא
האם עובדת של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או בעל עניין:	לא
מועד תחילת כהונה:	19.11.2007
השכלה:	ניהול בביטוח, אוניברסיטת תל-אביב.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	דירקטורית בחברה, דירקטורית בהראל ביטוח, דירקטורית בהראל פנסיה וגמל, דירקטורית בלעתיד, דירקטורית בחברת אי.אם.איי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ, דירקטורית בקרן מ.א.ה מיסודם של מרגוט וארנסט המבורגר (חל"צ).
האם בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא
שם:	דורון גינת
מספר ת.ז.:	022757231
תאריך לידה:	8.5.1967
מען להמצאת כתבי בי-דין:	מושב עין ורד
נתינות:	ישראלית
חברות בועדת דירקטוריון:	לא
דירקטור חיצוני:	לא
בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית:	כן
האם עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או בעל עניין:	כן, משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת חיסכון ארוך טווח בקבוצת הראל. דירקטור בחברה, דירקטור בהראל פנסיה וגמל, דירקטור בהראל קרנות נאמנות בע"מ ודירקטור בחברות נוספות בקבוצת הראל.
מועד תחילת כהונה:	15.7.2009 (כיהן בתפקידים אחרים בקבוצת הראל החל משנת 2006).
השכלה:	תואר ראשון בכלכלה, תואר שני בכלכלה, התמחות משנית במימון, אוניברסיטת תל-אביב.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	כהונה בחברות בקבוצת הראל, כמפורט לעיל.

לא	האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:
גילי כהן	שם:
22648786	מספר ת.ז.:
25.8.1966	תאריך לידה:
עמוס 10, רמת גן	מען להמצאת כתבי בי-דין:
ישראלית	נתינות:
כן. ועדת ביקורת	חברות בוועדת דירקטוריון:
כן	דירקטור חיצוני:
לא	האם עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:
2.1.2012	מועד תחילת כהונה:
תואר ראשון (בהצטיינות) בכלכלה וגיאוגרפיה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. תואר שני במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית בירושלים.	השכלה:
דירקטור חיצוני בחברה, דירקטור בהראל פנסיה וגמל, חברת ועדת השקעות עמיתים של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל, דירקטור בהכשרת היישוב בע"מ, בטרולס ונצ'רס, דירקטור ב-USB ניי"ע, דירקטור ב-Bioblast Ltd (עד 1/2017), דירקטור בחני"ל ים המלח בע"מ (עד 2017).	עיסוקים בחמש שנים אחרונות:
לא	האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:

החברה רואה את מר כהן כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92 (א) לחוק החברות וכן כבעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הפנסיה והביטוח בהתאם לתקנה 2(א) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו).

אפרים דרור	שם:
071443444	מספר ת.ז.:
24.6.1946	תאריך לידה:
קדושי השואה 18 תל-אביב	מען להמצאת כתבי בי-דין:
ישראלית	נתינות:
כן. יו"ר ועדת ביקורת, יו"ר הוועדה לניהול סיכונים ויו"ר ועדת איתור.	חברות בוועדת דירקטוריון:
כן	דירקטור חיצוני:
לא	האם עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:
1.4.2013	מועד תחילת כהונה:

השכלה: בוגר לימודי תעודה בראיית חשבון מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

עיסוקים בחמש שנים אחרונות: דירקטור בחברה, דירקטור חיצוני בהראל פנסייה וגמל, דירקטור בהראל ביטוח, חבר ועדת השקעות נוסטרו של הגופים המוסדיים בקובצת הראל, דירקטור בדקלה חברה לביטוח בע"מ (עד ליום 1.4.2016) דירקטור בקרדן רכב בע"מ (עד 2016), יו"ר ועדת ביקורת בעמותת מכבי העולמי.

האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד: לא

החברה רואה את מר דרור כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92 (א) לחוק החברות וכן כבעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הפנסייה והביטוח בהתאם לתקנה 2(2)(א) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו).

שם: **נורית אחיטוב**

מספר ת.ז.: 008198656

תאריך לידה: 9.9.1944

מען להמצאת כתבי בי-דין: דרזנר 33 תל-אביב

נתינות: ישראלית

חברות בוועדת דירקטוריון: כן. ועדת ביקורת, ועדה לניהול סיכונים וועדת איתור.

דירקטור חיצוני: כן

האם עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין: לא

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית: לא

מועד תחילת כהונה: 1.4.2019

השכלה: תואר ראשון במשפטים מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

עיסוקים בחמש שנים אחרונות: דירקטורית חיצונית בחברה, דירקטורית בהראל פנסייה וגמל, דירקטורית בלעתי, חברת ועד מנהל בעמותת "והדרת" - המועצה הלאומית לקידום מעמד הזקן, יו"ר ועדת השגה ויו"ר ועדת ערר במשרד הביטחון, יו"ר ועדות למ"ד לנכי צה"ל ולמשפחות שכולות במשרד הביטחון, אגף השיקום, יו"ר הועדה להעברת זכויות בהתאחדות הכדורגל, חברת ועד מנהל בעמותת "שקיפות בינלאומית", דירקטורית בדקלה חברה לביטוח בע"מ (עד 2016) ושופטת בית משפט המחוזי בתל אביב (עד 2014).

האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד: לא

דירקטורים אשר סיימו את כהונתם במהלך תקופת הדוח

שם:	עמוס אפשטיין
מספר ת.ז.:	00394510
התפקיד שהוא מילא בתאגיד, חברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו:	דירקטור בחברה, דירקטור בלעתיד, דירקטור בהראל פנסיה וגמל, חבר ועדת השקעות נוסטרו של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל וחבר ועדת תגמול משותפת של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל.
מועד תחילת כהונה:	18.12.2011
מועד סיום כהונה:	1.7.2019

4.2 נושאי משרה

<p>זודי לייזנר</p> <p>029423381</p> <p>19.8.1972</p> <p>17.1.2010</p> <p>מנכ"ל בחברה, מנכ"ל הראל פנסיה וגמל ומנכ"ל לעתיד.</p> <p>לא</p> <p>תואר ראשון ושני בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים.</p> <p>מנכ"ל בהראל גמל והשתלמות (עד ליום 5.10.2016), מנכ"ל בהראל עתידית גמל (עד ליום 31.12.2015), מנכ"ל מנוף פנסיה (עד ליום 12.2015).</p>	<p>שם :</p> <p>מספר תעודת זהות :</p> <p>תאריך לידה :</p> <p>תאריך תחילת כהונה :</p> <p>התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>האם בן משפחה של נושא משרה בכירה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>השכלה :</p> <p>עיסוקים בחמש השנים האחרונות :</p>
<p>רם גבל</p> <p>024960593</p> <p>12.3.1970</p> <p>23.6.2008</p> <p>סמנכ"ל כספים בחברה בהראל פנסיה וגמל ולעתיד, חבר ועדת השקעות נוסטרו של גופים המוסדיים בקבוצת הראל.</p> <p>לא</p> <p>תואר ראשון במנהל עסקים, בעל רישיון רואה חשבון מהמכללה למנהל.</p> <p>מנהל כספים בהראל גמל והשתלמות (עד ליום 5.10.2016), מנהל כספים בהראל עתידית גמל (עד ליום 31.12.2015), מנהל כספים במנוף פנסיה (עד ליום 12/2015). דח"צ ויו"ר ועדת ביקורת בסאטקום מערכות בע"מ (עד 11/2015).</p>	<p>שם :</p> <p>מספר תעודת זהות :</p> <p>תאריך לידה :</p> <p>תאריך תחילת כהונה :</p> <p>התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>השכלה :</p> <p>עיסוקים בחמש השנים האחרונות :</p>
<p>אילנה רישרד בטאש</p> <p>313969347</p> <p>6.4.1989</p> <p>16.2.2020</p> <p>יועצת משפטית</p> <p>לא</p> <p>תואר ראשון במשפטים באוניברסיטה העברית. עורכת דין במחלקה המשפטית של החטיבה לחיסכון ארוך טווח.</p>	<p>שם :</p> <p>מספר תעודת זהות :</p> <p>תאריך לידה :</p> <p>תאריך תחילת כהונה :</p> <p>התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>השכלה :</p> <p>עיסוקים בחמש השנים האחרונות :</p>

יונית שוויד	שם :
025386392	מספר תעודת זהות :
29.8.1973	תאריך לידה :
1.9.2012	תאריך תחילת כהונה :
סמנכ"ל ומנהלת מטה בחברה, בהראל פנסיה וגמל ובלעתיד.	התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :
לא	האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :
תואר ראשון בניהול וביטוח במסלול האקדמי של המכללה לביטוח, MBA במנהל עסקים, התמחות בשיווק.	השכלה :
סמנכ"ל ומנהלת מטה בהראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ, במנוף חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ.	עיסוקים בחמש השנים האחרונות :
מיטל בישיץ	שם :
28017226	מספר תעודת זהות :
26.10.1970	תאריך לידה :
1.1.2010	תאריך תחילת כהונה :
סמנכ"ל שירות ושיווק פרט בחברה, בהראל פנסיה וגמל ובלעתיד.	התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :
לא	האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :
תואר ראשון בכלכלה וניהול, תואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת בר אילן, בעלת רישיון לשיווק פנסיוני.	השכלה :
מנהלת שימור וערוצי שיווק בחברה (עד פברואר 2017).	עיסוקים בחמש השנים האחרונות :
אפרת שפסר	שם :
053052742	מספר תעודת זהות :
12.2.1982	תאריך לידה :
מאי 2019	תאריך תחילת כהונה :
סמנכ"ל תפעול בחברה, בהראל פנסיה וגמל ובלעתיד.	התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :
לא	האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :
תואר ראשון בחשבונאות ומזרח אסיה ותואר שני במנהל עסקים.	השכלה :
מנהלת תחום תביעות ומימוש זכויות בחברה, בהראל פנסיה וגמל ובלעתיד.	עיסוקים בחמש השנים האחרונות :

<p>סמי בבקוב</p> <p>58378985</p> <p>10.9.1963</p> <p>2007</p> <p>מנהל תחום השקעות בקבוצת הראל, משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת השקעות בהראל ביטוח (החל מיום 1.12.2016).</p> <p>לא</p> <p>מוסמך מנהל עסקים אוניברסיטת בר אילן. בוגר כלכלה אוניברסיטת תל אביב.</p> <p>מנכ"ל הראל פיננסים (עד 30.11.2016), מנכ"ל הראל פיא (עד 30.11.2016), יו"ר דירקטוריון הראל ניהול השקעות (עד 30.11.2016), יו"ר דירקטוריון הראל סל (עד 30.11.2016), יו"ר דירקטוריון הראל סל מטבעות (עד 30.11.2016), יו"ר דירקטוריון הראל מוצרים פיננסים (עד 30.11.2016).</p>	<p>שם :</p> <p>מספר תעודת זהות :</p> <p>תאריך לידה :</p> <p>תאריך תחילת כהונה :</p> <p>התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>השכלה :</p> <p>עיסוקים בחמש השנים האחרונות :</p>
<p>נטלי משען - זכאי</p> <p>31781180</p> <p>8.9.1974</p> <p>20.8.2014</p> <p>משנה למנכ"ל הראל ביטוח, ממונה על ציות ואכיפה, יועצת משפטית, מנהלת חטיבת השירות וחברת ועדת השקעות שאינן תלויות תשואה (נוסטרו).</p> <p>לא</p> <p>תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב, תואר שני במשפט מסחרי מאוניברסיטת תל אביב, תכנית תל אביב - ברקלי.</p> <p>היועצת המשפטית של קבוצת הראל.</p>	<p>שם :</p> <p>מספר תעודת זהות :</p> <p>תאריך לידה :</p> <p>תאריך תחילת כהונה :</p> <p>התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>השכלה :</p> <p>עיסוקים בחמש השנים האחרונות :</p>
<p>אפרת אולברג - גרטל</p> <p>28727600</p> <p>30.6.1971</p> <p>1.12.2006</p> <p>ממונה על פניות הציבור בחברה ובחברות בקבוצת הראל.</p> <p>לא</p> <p>תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב.</p>	<p>שם :</p> <p>מספר תעודת זהות :</p> <p>תאריך לידה :</p> <p>תאריך תחילת כהונה :</p> <p>התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>השכלה :</p>

עיסוקים בחמש השנים האחרונות: ממונה על פניות הציבור, ממונה על מניעת הטרדה מינית, ממונת אכיפת הקוד האתי ומניעת מעילות והונאות בחברה ובחברות בקבוצת הראל.

שם: **אדוה ענבר**
 מספר תעודת זהות: 22167530
 תאריך לידה: 23.2.1966
 תאריך תחילת כהונה: 30.5.2012
 התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו: מנהלת סיכונים בחברה ובחברות אחרות בקבוצת הראל.
 האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו: לא
 השכלה: תואר ראשון ושני בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב.
 עיסוקים בחמש השנים האחרונות: מנהלת הסיכונים בחברות בקבוצת הראל.

שם: **אייל אפרת**
 מספר תעודת זהות: 038459269
 תאריך לידה: 7.3.1976
 תאריך תחילת כהונה: 16.1.2018
 התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו: מנכ"ל הראל משמר המחשבים.
 האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו: לא
 השכלה: תואר ראשון במנהל עסקים, התמחות המערכות מידע ושיווק בקריה האקדמית ותואר שני במימון במכללה למנהל.
 עיסוקים בחמש השנים האחרונות: עד לחודש ינואר 2018, מנהל אגף מיכון ומידע עסקי בהנהלת החטיבה לחיסכון ארוך טווח.

נושאי משרה אשר סיימו כהונתם נכון למועד פרסום הדוח:

שם: **צחי דברת**
 מספר תעודת זהות: 028833697
 תאריך לידה: 1.3.1972
 תאריך תחילת כהונה: 1.8.2007
 התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו: סמנכ"ל תפעול בחברה, בהראל פנסיה וגמל בע"מ ובלעתיד.
 האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו: לא
 השכלה: תואר ראשון בכלכלה וניהול, תואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב.

מאי 2019

מועד סיום כהונה

אופיר רוטשילד

שם :

31837990

מספר תעודת זהות :

26.12.1974

תאריך לידה :

11.11.2007

תאריך תחילת כהונה :

יועץ משפטי, סמנכ"ל בכיר, יועץ משפטי של חברות נוספות
בחטיבת חסכון ארוך טווח בקבוצת הראל, מנהל מטה
בחטיבת חיסכון ארוך טווח.

התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד
או בבעל עניין בו :

לא

האם בן משפחה של נושא משרה בכירה
אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :

השכלה :

תואר ראשון במשפטים וכלכלה באוניברסיטה העברית;
תואר שני בהיסטוריה ופילוסופיה של המדעים והרעיונות
באוניברסיטת תל אביב

עיסוקים בחמש השנים האחרונות :

יועץ משפטי בחברות אחרות בקבוצת הראל.

15.2.2020

מועד סיום כהונה :

4.3 מדיניות תגמול בחברה מנהלת

במדיניות התגמול של הראל השקעות נקבע שהיא תשמש גם כמדיניות מנחה עבור החברות הבנות של הראל השקעות, בשינויים הנדרשים.

מדיניות התגמול נועדה לשמש לצורך הנעת המנהלים הבכירים והכוונתם בהתאם ליעדי החברה ותכניתה האסטרטגית, מתוך דגש על הגברת התחרותיות בגיוס ובשימור כוח אדם איכותי בתפקידי ניהול בכירים בקבוצה. כל זאת, במטרה ליצור ערך כלכלי ארוך טווח לחברה ולבעלי מניותיה. מדיניות התגמול נערכה בהתחשב, בין היתר, בגודל החברה ואופי פעילותה, בקידום מטרות החברה, האסטרטגיה, תכנית העבודה לטווח הארוך ומדיניות ניהול הסיכונים, וכן בתנאי ההעסקה והמענקים שהיו נהוגים בחברה לנושאי המשרה בשנים קודמות, רמות שכר ותנאי כהונה והעסקה המקובלים בתאגידי ביטוח ופיננסים בישראל ובבנקים הגדולים בישראל, וכן על בסיס שיקולים ארגוניים ובכלל זה עלויות השכר של קבוצות עובדים שונות ופערי השכר הרצויים ביניהם.

מדיניות התגמול מתייחסת לסוגים שונים של נושאי משרה, ביניהם גם לאופן התגמול של הדירקטורים המכהנים בחברה.

מדיניות התגמול עוסקת במכלול תנאי ההעסקה של נושאי המשרה שאינם דירקטורים ובכלל זה ברכיבים הבאים:

(א) התגמול הקבוע שייקבע לגבי כל נושא משרה בהתאם לוותק, הידע, הניסיון, הכישורים שלו והתרומה שלו לתוצאות של הקבוצה, ובהתבסס על קבוצת ההשוואה שנקבעה; (ב) נקבע כי יישמר פער בין השכר של מנכ"ל החברה לשכר של יתר נושאי המשרה שכפופים למנכ"ל; (ג) נקבעו יחסים מינימאליים בין הרכיבים הקבועים בתנאי ההעסקה לבין סך תנאי ההעסקה; (ד) נקבע כי ניתן לשלם רכיב שכר קבוע שאינו מזכה בתנאים סוציאליים; (ה) נקבעו הוראות לעניין המענקים השנתיים מותני הביצועים, לרבות היקף מקסימאלי של מענקים לגבי המנכ"לים ולגבי נושאי המשרה הכפופים למנכ"לים; (ו) נקבעו הוראות לעניין אפשרות לתשלום של מענקים מיוחדים, שאינם קשורים למענקים השנתיים, וזאת עבור ביצועים יוצאים מן הכלל בפרויקטים ייחודיים. מענקים מיוחדים כאמור מיועדים לנושאי משרה שאינם המנכ"ל ואינם בעלי השליטה והם מוגבלים בתקציב בסכום שאינו מהותי; (ז) נקבעו הוראות לעניין מענק הוני, שיכול שיינתן אך ורק למנכ"לים; (ח) נקבעו הוראות לעניין ביטוח ושיפוי לנושאי משרה ודירקטורים; (ט) נקבעו הוראות לעניין סיום תנאי העסקה, הכוללות התייחסות לרכיבים הבאים: (i) פיצויים, שיהיו בשיעור מקסימאלי של עד 200% (100% מעבר למתחייב על פי דין), בכפוף להשלמת ותק ותנאים נוספים. (ii) תקופת הודעה מוקדמת שלא תעלה על 6 חודשים. (iii) מענק הסתגלות של עד 6 משכורות. (iv) תגמול עבור התחייבות לאי תחרות. נקבע, כי התקשרות בהסכם אי תחרות תיעשה במקרים חריגים בלבד ובכפוף לתנאים שנקבעו במדיניות התגמול.

פרטים לגבי המענקים השנתיים: נקבעו הוראות לפיהן תשלום מענקים מותני תוצאות ייעשה רק בשנים בהן השיגה החברה תוצאות משביעות רצון. כמו כן, על מנת למנוע נטילת סיכונים קצרי טווח, הוגבל היקף המענקים מותני התוצאות, לפי מכפלה של משכורות. בנוסף נקבע, כי המענקים יחושבו לפי עמידה ביעדים ארוכי טווח ולא חד פעמיים של השנה השוטפת בלבד. לשם כך נקבע בתכנית התגמול, כי הפרמטרים השונים יחושבו בנפרד לגבי השנה השוטפת ולגבי השנתיים שקדמו לה, כאשר משקל הפרמטרים השונים בגין השנה השוטפת, בקביעת הציון הכולל לשם חישוב המענק השנתי, יהיה 50%, משקל השנה שקדמה לה יהיה 30% ומשקל השנה שקודמת לה יהיה 20%.

במסגרת המענק השנתי תלוי התוצאות קיים רכיב של שיקול דעת, שהינו מוגבל ל- 20% לגבי המנכ"ל ולגבי נושאי המשרה האחרים (למעט לגבי נושאי משרה בתפקידי בקרה ופיקוח).

במסגרת מדיניות התגמול נקבעה הוראה, לפיה ככלל החברה תכבד הסכמים קיימים, אפילו במקום שבו הם סוטים ממדיניות התגמול, אלא אם כן נקבעה הוראה מפורשת שונה במדיניות התגמול.

מדיניות התגמול המעודכנת של הראל השקעות מפורסמת באתר האינטרנט של הראל:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/investor-relations/Pages/remuneration-policy.aspx#מדיניות-תגמול---הראל-השקעות>

מדיניות תגמול של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל

הראל ביטוח והחברות הבנות שלה, שהינן גופים מוסדיים ("הגופים המוסדיים"), אימצו בנובמבר 2013 מדיניות תגמול המבוססת על מדיניות התגמול של הראל השקעות המפורטת לעיל. מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה עודכנה מספר פעמים, לאורך השנים בהתאם להוראות רגולטוריות מעודכנות אשר פורסמו.

ביום 11 ביולי 2019 פרסם הממונה חוזר שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד חלק 1 שער 5, פרק 5 שכותרתו "תגמול" ("החוזר"), המעדכן ומבטל את חוזר "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים" וחוזר "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים - תיקון" ("חוזר מדיניות תגמול"), ומשלבם בחוזר המאוחד, בהתאם לאסדרה רלוונטית שהתגבשה בתחום ובכלל זה בהתאם להוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016, לתיקון הוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 ובתקנות לפיו, והוראות המפקח על הבנקים שעודכנו על רקע זה.

בהמשך לפרסום החוזר, אישרו ועדת התגמול של הגופים המוסדיים והדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה, את עדכון מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל.

במדיניות שאושרה עודכנו, בין היתר, הנושאים הבאים:

- (א) צומצמה רשימת בעלי התפקידים הכפופים למדיניות התגמול, בהתאם להוראות החוזר.
- (ב) נקבע כי שינוי לא מהותי בתנאי התגמול של נושא משרה שכפוף למנכ"ל, לא יצריך אישור דירקטוריון או ועדת תגמול וניתן יהיה להסתפק באישורו של המנכ"ל, ככל שהשינוי עולה בקנה אחד עם מדיניות התגמול.
- (ג) בוטלה החובה לקביעת יחס ההכפלה בתגמול היו"ר ונקבע שתגמול יושב ראש הדירקטוריון יקבע בהתחשב בתגמול דירקטור חיצוני ובשיעור המשרה של היו"ר, ובשיקולים נוספים המפורטים במדיניות.
- (ד) קריטריונים לקביעה של רכיב משתנה - נקבע כי ניתן יהיה להעניק לבעל תפקיד מרכזי רכיב משתנה על פי שיקול דעת, בהתחשב בטיב עבודתו ותרומתו, ובלבד ששכמו של מרכיב זה לא יעלה על שלוש משכורות חודשיות בשנה. כמו כן, הוחרגו פונקציות הבקרה מההוראה למדידת הרכיב המשתנה באמצעות משתנים פיננסיים, משתני שוק ומשתנים חשבונאיים.
- (ה) דחיה - בהתאם להוראות החוזר, נקבע כי הראל ביטוח לא תדחה ולא תפרוס תשלום של רכיב משתנה שהוענק לבעל תפקיד מרכזי בשנה קלנדרית מסוימת, ובלבד ששך התגמול בגין שנה זו אינו עולה על התקרה לתשלום (כהגדרתה בפקודת מס הכנסה [נוסח חדש]) וסך הרכיב המשתנה אינו עולה על 40% מהרכיב הקבוע באותה שנה.
- (ו) נקבע כי הראל ביטוח תהא רשאית להעניק מענק חתימה בעד שנת עבודתו הראשונה של בעל התפקיד בגוף המוסדי, וזאת כתגמול משתנה שאינו מותנה ביצועים.
- (ז) נקבע כי הראל ביטוח תהיה רשאית להעניק תגמולים משתנים שאינם מותני ביצועים גם כמענק שימור, לעובד שהוגדר במדיניות התגמול כ"עובד מפתח" שאינו "נושא משרה" כהגדרתו בחוק החברות.
- (ח) מענקי פרישה – בהתאם לחוזר, נמחקה ההוראה במדיניות הדורשת כי מענקי פרישה יותנו בביצועים בפועל, וכן נקבעה הקלה המאפשרת שלא לדחות ולפרוס מענק פרישה (אם צריך יהיה לפרוס אותו, לפי הוראות החוזר והמדיניות), ככל ששך מענק הפרישה אינו עולה על שלוש משכורות.

מדיניות התגמול המעודכנת של הגופים המוסדיים מפורסמת באתר האינטרנט של הראל:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/investor-relations/Pages/remuneration-policy.aspx#מדיניות-תגמול--גופים-מוסדיים-בקבוצת-הראל>

בהתאם להסכם השירותים בין החברה לבין הראל פנסיה וגמל (ראה סעיף 3.12 לעיל), לפיו כלל שירותי הניהול והתפעול ניתנים לחברה על ידי הראל פנסיה וגמל, הרי שנושאי המשרה של החברה הינם נושאי המשרה הרלוונטיים בהראל פנסיה וגמל.

4.4 מבקר פנים

החל מיום 31 במרס 2006, מכהן בתפקיד מבקר הפנים מר שי לוטרבך, רו"ח.

מבקר הפנים אינו מחזיק בניירות ערך של החברה או של גוף קשור אליה וכן אינו בעל קשרים עסקיים מהותיים אחרים מלבד היותו מבקר הפנים של חברות אחרות בקבוצה.

מבקר הפנים אינו עובד החברה ומעניק שירותי ביקורת פנים חיצוניים באמצעות עובדי משרדו. מבקר הפנים של החברה משמש גם כמבקר הפנים של החברות "הראל פנסיה וגמל" ו-" לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ", חברות בתחום הפנסיה והגמל בקבוצה.

היקף הביקורת הפנימית נקבע בתחילת השנה במסגרת אישור תכנית הביקורת. בשנת 2019 בוצעו במסגרת פעילות הפנסיה והגמל בקבוצה 6,735 שעות ביקורת (בשנת 2018 בוצעו 6,000 שעות ביקורת). במסגרת שעות הביקורת שצוינו נכללות שעות ביקורת בגין נושאים רוחביים הרלוונטיים לפעילות הפנסיה והגמל והמבוצעות באופן שוטף על ידי עובדי מערך הביקורת הפנימית בהראל חברה לביטוח בע"מ. היקף שעות ביקורת אלו הסתכמו בשנת 2019 ל- 1,545 שעות (בשנת 2018 ל- 1,683 שעות).

היקף שעות הביקורת נקבע על בסיס תכנית ארבע שנתית שבמסגרתה אמורים להיות מבוקרים כל הנושאים הנוגעים לפעילותה של החברה. בהתאם לתכנית הרב שנתית נקבעת תכנית הביקורת השנתית ובהתאם נקבע היקף השעות הנדרשות לצורך ביצועה.

הצעת תכנית העבודה הרב שנתית של המבקר הפנימי נערכת על ידו תוך התייעצות עם הנהלת החברה, וזאת על מנת שהביקורת תקיף את כל המערך התפעולי שבאחריותם. הצעת התוכנית מוצגת גם למנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון של החברה. התכנית כוללת את הנושאים הנבדקים ותדירות בדיקתם ובנוסף בדיקת מעקב אחר תיקון ליקויים שעלו בדוחות ביקורת בתדירות שנתית. מהתכנית הרב שנתית נגזרת הצעה לתכנית העבודה השנתית שמובאת אף היא בפני הגורמים שצוינו לעיל.

הצעת תכנית הביקורת הרב שנתית מוגשת לוועדת הביקורת של החברה, אשר הינה הגורם הדרוש בתכנית הביקורת ומאשר אותה, כמתחייב מסעיף 149 לחוק החברות (או מהוראות המפקח, לפי העניין).

תכנית העבודה נקבעת באופן המאפשר למבקר הפנימי לסטות ממנה, בדרך של הרחבת או הוספת ביקורות, וזאת הן באמצעות קביעת נושאי ביקורת כלליים בתכנית הביקורת, הן בבדיקות אד הוק שנערכות על ידי המבקר הפנימי, והן בהפעלת שיקול דעת תוך עדכון הגורמים הרלוונטיים, כאשר אגב עריכת ביקורת המבקר הפנימי סבור כי יש לבקר נושאים שהתגלו במהלך ביצוע הביקורת.

תגמול והתייחסות הדירקטוריון

תגמול המבקר הפנימי נעשה בדרך של תעריף המורכב מעלות לשעת עבודה, מוכפל במספר השעות שהושקעו בפועל.

לדעת הדירקטוריון, שיטת התגמול של מבקר הפנים, המבוססת על היקף שעות עבודה בפועל, מונעת חשש לפגיעה בשיקול הדעת המקצועי של מבקר הפנים או לפגיעה באי התלות. מסגרת שעות העבודה שמוקדשות לביצוע הביקורת מבוססת על תכנית הביקורת השנתית שמאושרת מראש על-ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון וכך מובטח, כי עבודת הביקורת תיעשה במלואה ובהיקף שנקבע על ידי הדירקטוריון.

4.5 רואה חשבון מבקר

4.5.1 פרטי רואה חשבון מבקר

שם המשרד : משרד סומך חייקין KPMG.

מועד תחילת כהונה : 31 בינואר 2008.

שם שותף המטפל בחברה : מר אברהם פרוכטמן, רו"ח.

4.5.2 גילוי בדבר שכר רואה חשבון מבקר

להלן פירוט השכר לו זכאי רואה החשבון המבקר, באלפי ש"ח (כולל מע"מ), עבור שירותים שניתנו על ידו בשנים 2018-2019 (מייצג חלק המיחוס לחברה משכר טרחה כולל בגין פעילות הגמל בקבוצה) :

שנת 2019				
שירותי ביקורת	שירותים לקשורים לביקורת	שירותי מס מיוחדים	אחר	סה"כ
85	-	-	-	85
שנת 2018				
שירותי ביקורת	שירותים לקשורים לביקורת	שירותי מס מיוחדים	אחר	סה"כ
72	-	-	-	72

חוות דעתו של רואה החשבון המבקר הינה ללא כל הסתייגות ו/או מניעה. עם זאת היא כוללת הפנית תשומת לב לביאור בנושא התחייבויות תלויות (ביאור 18 בדוחותיה הכספיים של החברה).

4.6 אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

4.6.1 בקרות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

4.6.2 בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

4.7 החלטות החברה

4.7.1 ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה

פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים חלה על נושאי משרה ודירקטורים בחברה ובחברות בקבוצת הראל, המכהנים כיום וכן שיכחנו בחברה ו/או בחברות בקבוצת הראל מעת לעת (לרבות נושאי משרה בחברות בקבוצה הנחשבים לבעלי שליטה או קרוביהם וכן לרבות נושאי משרה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי בהענקת כתבי השיפוי להם).

ועדת התגמול והדירקטוריון אישרו, בהתאם להוראות מדיניות התגמול של החברה, את חידוש פוליסת אחריות דירקטורים ונושאי משרה החל מיום 1 באוקטובר 2019, למשך שנה, כך שסכום הביטוח יעמוד על 220 מיליוני דולר ארה"ב וסכום הפרמיה לא יעלה על 1 מיליוני דולר ארה"ב.

הנימוקים העיקריים של ועדת התגמול והדירקטוריון היו: (א) הפרמיה נקבעה לפי עלות ביטוח המשנה של הראל ביטוח, אליה מועבר הסיכון הביטוחי, ולכן בהגדרה היא משקפת תנאי שוק; (ב) רכישת הפוליסה כאמור הינה לטובת החברה, שכן היא מצמצמת את החשיפה של החברה בשל כתבי השיפוי שניתנו לדירקטורים ולנושאי המשרה והיא מאפשרת לנושאי המשרה למלא את תפקידם כראוי ולטובת החברה, בהתחשב בסיכונים הכרוכים בכך ובאחריות המוטלת עליהם על פי דין; (ג) הפוליסה, מעניקה כיסוי סביר בנסיבות העניין, בהתחשב בגודלה של החברה, היקפי ותחומי פעילותה ותכניותיה העסקיות; (ד) כיסוי ביטוחי כאמור נעשה במהלך העסקים הרגיל של החברה והינו מקובל בחברות ציבוריות בישראל בכלל ובחברות שעיסוקן בתחומי הביטוח והפיננסים בפרט; (ה) רכישת הפוליסה כאמור תואמת את מדיניות התגמול של החברה; (ו) ההתקשרות הינה בתנאי שוק ואינה עשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכושה או התחייבויותיה.

קרון החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ

פרק 2

דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1	מצב עסקי החברה המנהלת, תוצאות פעילותה והונה העצמי.....	2
2	היקף הנכסים המנוהלים על ידי החברה המנהלת	2
3	התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של החברה	4
4	מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות החברה	9
5	אירועים החורגים ממהלך העסקים הרגיל של החברה	9
6	תיאור האסטרטגיה העסקית של החברה ויעדיה העיקריים.....	9

דוח דירקטוריון

קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ

דוח הדירקטוריון כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדו"ח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדו"ח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", " החברה/הקבוצה צפויה" וכדו', אך ייתכן שמידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים. החברה אינה מתחייבת למסור עדכונים לגבי שינויים שיחולו באשר למידע צופה פני עתיד.

1. מצב עסקי החברה המנהלת, תוצאות פעילותה והונה העצמי

דוח על המצב הכספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם בכ - 17,697 אלפי ש"ח. לעומת כ- 16,694 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018, גידול של כ- 6% הנובע בעיקרו מגידול ביתרת מזומנים ושווי מזומנים. ההון ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם ב- 12,804 אלפי ש"ח בהשוואה ל- 11,881 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018, גידול של כ- 8%. הגידול בהון בסך של 923 אלפי ש"ח, נובע מרווח לשנה בסך 686 אלפי ש"ח, בתוספת גידול בקרן הון, שמקורה מנכסים פיננסיים זמינים למכירה, בסך של 237 אלפי ש"ח. בשנת 2019 הסתכמו ההכנסות מדמי ניהול בסך של 16,836 אלפי ש"ח, בהשוואה ל- 16,697 אלפי ש"ח בשנת 2018, גידול של כ- 0.8%. הגידול בדמי הניהול נובע מגידול בנכסים הממוצעים של הקופה. בשנת הדוח לא חלו שינויים מבניים בחברה, ראה בנוסף סעיף 1.1.3 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי.

2. היקף הנכסים המנוהלים על ידי החברה המנהלת

2.1. להלן פירוט היקף הנכסים נטו המנוהלים על ידי החברה נכון ליום 31 בדצמבר 2019:

היקף נכסים (אלפי ש"ח)	שם הקופה
5,416,437	קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול כללי
113,152	קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול ללא מניות
282,336	קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול מנייתי
5,811,925	סה"כ

היקף הנכסים המנוהלים ליום 31 בדצמבר 2019 גדל בסך של 590.3 מיליוני ש"ח, ביחס ליום 31 בדצמבר 2018, גידול של כ- 11.3%. הגידול בהיקף הנכסים נבע מתשואה חיובית בקופה.

ניתוח התשואה שהשיגה קרן ההשתלמות בשנת הדוח

תשואה נומינלית ברוטו לשנת 2019 באחוזים	שם הקופה
11.45	קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול כללי
5.69	קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול ללא מניות
21.08	קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול מנייתי

התשואה בקופה נבעה בעיקר מתשואה חיובית בנכסי חוב סחירים בשוק המניות ובנכסים לא סחירים, כגון נדל"ן והשקעות פרטיות.

3. התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של החברה

ככלל, מתאפיין תחום חיסכון ארוך הטווח במסגרתו פועלת החברה, ברגולציה רבה, והוא מושפע מהחלטות הממונה. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.1 בפרק הראשון - תיאור עסקי החברה.

3.1 מגמות והתפתחויות במשק ובשוק ההון

תוצאות הפעילות של הקבוצה מושפעות באופן מהותי מהתשואות המושגות בשוק ההון ומהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם. להלן התייחסות לגורמים המרכזיים בסביבה המקרו-כלכלית, אשר משפיעים על פעילות הקבוצה:

3.1.1 כללי

הפעילות הכלכלית העולמית האטה במהלך שנת 2019 כאשר עיקר החולשה הייתה ממוקדת בתעשייה ובסחר העולמי, בעיקר לנוכח "מלחמת הסחר" בין ארה"ב לסין, אי הוודאות לגבי פרישת בריטניה מהאיחוד, המתרחבת במפרץ הפרסי והחשש להאטה בסין. הכלכלה הגלובלית צמחה ב-2.9% במהלך שנת 2019 (לעומת צמיחה של 3.6% בתקופה המקבילה אשתקד).

במהלך שנת 2019 נרשמו עליות חדות בשווקים הפיננסיים, שיתכן וחלקן הגיעו כפיצוי על הירידות החדות שנרשמו ברבעון האחרון של שנת 2018. תשואות האג"ח הממשלתיות ירדו בחדות, גם על רקע חידוש תהליך ההרחבה המוניטרית של הבנקים המרכזיים העיקריים, בהובלת ארה"ב.

בארה"ב, שוק העבודה נותר חזק וכך גם הצריכה הפרטית, אך הפעילות בענף התעשייה נחלשה. האינדיקטורים האחרונים מצביעים על צמיחה של כ-2.3% בשנת 2019 (לעומת צמיחה של 2.9% בתקופה המקבילה אשתקד). במהלך השנה ה-FED הפחית את הריבית 3 פעמים רצופות בשיעור מצטבר של 0.75% לטווח של 1.50%-1.75%. בחודש במרץ 2020, לאחר תקופת הדיווח, בוצעו הפחתות ריבית נוספות בעקבות משבר הקורונה (ראה גם סעיף 3.1.10 להלן).

בגוש האירו הצריכה הפרטית נותרה יציבה אך הייצור התעשייתי המשיך להתכווץ ומעיב בעיקר על כלכלת גרמניה מוטת התעשייה. האינדיקטורים האחרונים מצביעים על צמיחה של כ-1.2% בשנת 2019 (לעומת צמיחה של 1.9% בתקופה המקבילה אשתקד). במהלך השנה ה-ECB הפחית את הריבית ב-0.1 נק' אחוז, ונקט בצעדי הרחבה משמעותיים נוספים.

הצמיחה בסין הוסיפה להתמתן והשלכות מלחמת הסחר לצד ההאטה הביאו את הממשל להעמיק בצעדי ההרחבה. האינדיקטורים האחרונים מצביעים על צמיחה של כ-6.1% בשנת 2019 (לעומת צמיחה של 6.6% בתקופה המקבילה אשתקד).

3.1.2 התפתחויות במשק הישראלי

על פי האומדנים האחרונים הצמיחה בשנת 2019 עמדה על 3.5%, לעומת צמיחה של 3.4% בתקופה המקבילה אשתקד. הצריכה הפרטית המשיכה להוביל את הצמיחה בשנת 2019 עם גידול מהיר של 3.9% לצד עלייה של 3.6% ביצוא.

שיעור האבטלה המשיך לרדת, זו השנה העשירית ברציפות, ועמד על 3.8% בממוצע בשנת 2019, לעומת 4.0% בתקופה המקבילה אשתקד. יחד עם זאת, נרשמה בשנת 2019 ירידה בשיעור ההשתתפות. שיעור ההשתתפות בשנת 2019 עמד על 63.5%, לעומת שיעור השתתפות של 63.9% בתקופה המקבילה אשתקד.

3.1.3 שוק המניות

בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שווקי המניות בעולם, אך ייתכן והעליות הגיעו כפיצוי חלקי על הירידות החדות שנרשמו ברבעון האחרון של שנת 2018. מדד MSCI העולמי עלה ב-28.4% במהלך שנת 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9%. בישראל, מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך שנת 2019. בלט לחיוב מדד ת"א נדל"ן עם עלייה של 73.2%.

3.1.4 שוק איגרות החוב

בסיכום שנת 2019 מדד אג"ח הכללי עלה ב-8.7%, מדד אג"ח הממשלתיות עלה ב-9.1% ומדד אג"ח הקונצרניות עלה ב-8.2%.

3.1.5 קרנות נאמנות

בסיכום 2019 נרשמו גיוסים נטו של כ-19.9 מיליארדי ש"ח בקרנות הנאמנות, לעומת פדיונות של כ-11.6 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בלטו לשלילה הגיוסים בקרנות הנאמנות המתמחות באג"ח השקליות (מינוס 1.4 מיליארדי ש"ח). מנגד, בלטו לחיוב הקרנות המתמחות באג"ח (11.9 מיליארדי ש"ח) והקרנות הכספיות (7.1 מיליארדי ש"ח).

3.1.6 קרנות סל

בסיכום 2019 נרשמו פדיונות נטו של כ-5.9 מיליארדי ש"ח בקרנות הסל. בלטו לשלילה קרנות המתמחות במניות חו"ל (מינוס 8.8 מיליארדי ש"ח). מנגד, בלטו לחיוב קרנות המתמחות במניות בישראל (2.2 מיליארד ש"ח).

3.1.7 שוק המט"ח

בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל. 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה.

3.1.8 אינפלציה

על פי המדד האחרון הידוע בסוף 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקת הדירה, כאשר סעיף ההלבשה וההנעלה היה התורם העיקרי לירידה במחירים.

3.1.9 ריבית בנק ישראל

ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019.

3.1.10 אירועים לאחר תאריך הדוח

התפרצות נגיף הקורונה במהלך הרבעון הראשון של 2020 והזעזוע במחירי הנפט כתוצאה ממאבק סחר בין רוסיה לערב הסעודית משרים אי ודאות חמורה על מגוון תחומים: הפעילות הכלכלית העתידית בעולם ובישראל, שערי חליפין, האינפלציה והשווקים הפיננסיים.

על פי ההערכות האחרונות של בנק ישראל, בהתאם להתפתחויות עד כה ובהנחה שהאירוע יסתיים עד סוף הרבעון השני של 2020, המשבר צפוי להביא לפגיעה של כ-0.7 אחוזי תוצר בצמיחה השנה. עם זאת, מדובר באירוע מתגלגל, וקיימת אי ודאות גדולה באשר להמשך התפשטות הנגיף והמשמעותיות הנובעות מכך, וכפועל יוצא ישנם תרחישים נוספים שבהם הפגיעה תהיה משמעותית יותר. בנק ישראל הודיע כי בכונתו לרכוש אג"ח ממשלתיות בשוק המשני וכי הוא יפעל עוד במידת הצורך, וממשלת ישראל הודיעה על הקמת קרן סיוע לעסקים.

בעקבות העלייה בסבירות למיתון, מספר ממשלות בעולם, בהובלת סין וארה"ב, החלו בצעדים מרחיבים או הכריזו על כוונתן לפעול על מנת לתמוך בכלכלה. מספר רב של בנקים מרכזיים בעולם כבר הפחיתו ריבית במהלך הרבעון הראשון של השנה, במיוחד בשבועיים הראשונים של חודש מרס, כאשר בלט הבנק המרכזי בארה"ב שהפחית את הריבית ב-2 מועדים לא מתוכננים עד לטווח של 0%-0.25% (ביום 15 במרס 2020) והמשיך בצעדים מרחיבים כולל הרחבה כמותית חדשה בסכום של 700 מיליארד דולר, הזרמת נזילות קצרת טווח לשווקים הפיננסיים, הפחתת יחס הזרבה לבנקים ואף הזרמת דולרים למספר בנקים מרכזיים זרים.

בשל האמור, לאחר תקופת הדוח, נרשמו ירידות חריגות במדדי המניית הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובישראל אשר משפיעות לרעה על תוצאות הפעילות של החברה. נכון לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, קטנו נכסי הקופה שבניהול החברה בסך של כ-1 מילארד ש"ח ביחס להיקף הנכסים המנוהלים נכון לתאריך המאזן. סכום דמי הניהול שהחברה צפויה לגבות במהלך חודש מרץ 2020 יקטן אף הוא בהתאמה. המשמעות הנגזרת מכך לשלושת הרבעונים הקרובים של שנת 2020 תלויה בתרחיש שיתממש באשר להמשך התפשטות הנגיף בארץ ובעולם וכנגזרת לכך, המגבלות והריסון שיטילו הממשלות השונות על חופש הפעילות, הסחר ומתן השירותים בשווקים הריאליים ברחבי העולם.

3.2 התפשטות נגיף הקורונה

בעקבות התפרצות והתפשטות נגיף הקורונה ברחבי העולם במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, מדינות רבות בעולם, וביניהן ישראל, נוקטות באמצעים שונים לצמצום החשיפה לנגיף, לרבות מגבלות תנועה והתקהלות, צמצום כח אדם במקומות עבודה, קביעת הנחיות לבידוד אנשים אשר יש חשש כי נדבקו בנגיף, סגירת מקומות בילוי ופנאי.

נוכח הדאגה לבריאות העובדים ולשלומם, הנהלת הקבוצה נקטה מתחילת המשבר בפעולות על מנת להקטין את הסיכון לעובדי הקבוצה. בהתאם להנחיות משרד הבריאות, הקבוצה קיבלה מספר החלטות לגבי צמצום עבודה במשרדי החברה, תוך היערכות והתאמת אופן העבודה לעבודה מהבית תוך הקפדה על המשך מתן שירות רציף ותקין ללקוחותיה של הקבוצה ולסוכניה.

נוכח רגולציה המחייבת את הקבוצה במוכנות לתרחישי המשכיות עסקית, והודות למודעות הגבוהה של הקבוצה לחשיבות מתן השירות ללקוחותיה, גם בעתות חרום, בידי הקבוצה פתרוניות למתן שירות תקין ורציף ללקוחותיה גם בעתות חירום אלו והקבוצה מוסיפה ונערכת להמשך הפעילות העסקית, במתכונת מותאמת גם עם החרפת המשבר.

נכון למועד פרסום הדוח, המשך התפשטות נגיף הקורונה בארה"ב ובאירופה, משפיעה לרעה באופן ניכר על שוקי ההון והכלכלה העולמית, לרבות בישראל.

למצב של שוקי ההון והכלכלה העולמית קיימת השלכה על נכסי החברה ועל הכנסותיה של החברה. מצב זה עלול להוביל לפדיונות מוגברים של כספי חסכון המנוהלים על ידי החברה.

לאור העובדה כי מדובר במשבר, המאופיין באי ודאות רבה, לגבי משכו והצעדים שיינקטו על ידי המדינה ומדינות אחרות בעולם, החברה אינה יכולה להעריך את היקף השפעות האמורות על פעילותה. החברה עוקבת אחר ההתפתחויות בנושא ובוחנת את כלל ההשלכות באופן שוטף ויומיומי תוך מתן מענה שוטף למצב המשתנה. לפרטים נוספים אודות השפעות התפרצות נגיף הקורונה ראה גם סעיף 3.1.10 לעיל.

3.3 היקף המשיכות והפדיונות

השפעות משמעותיות של התפרצות הנגיף על התנהלות השווקים בארץ החלו כאמור רק בסוף חודש פברואר. דומה כי נכון למועד כתיבת הדברים ניכרת עלייה משמעותית של פדיון החסכונות הניילים עד כדי פי 2 מקצב הפדיון הרגיל.

לאור ההתפתחויות הכלכליות במשק ננקטו מצד החברה הפעולות הבאות:

תיאור פעולות החברה	נושא
<p>על פי המדד האחרון הידוע בסוף 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב 0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקת הדירה, כאשר סעיף התחבורה-והתקשורת היה התורם העיקרי לירידה במחירים.</p> <p>בסיכום 2019, נרשמה ירדה בציפיות לאינפלציה לאורך כל העקום, בעיקר במחצית השנייה של השנה, בשל הפתעה כלפי מעלה של חלק מהמדדים, חוזקו של השקל והירידה במחיר הנפט בעולם.</p> <p>החברה פעלה להקטין במהלך השנה את שיעור החשיפה שלה לאפיקים צמודי מדד במינונים נמוכים.</p>	<p>השינוי במדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד</p>
<p>בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל; 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה. העלייה בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, המשך רכישות של חברות ישראליות ע"י משקיעים זרים והחוזקה (היחסית) של הכלכלה תרמו לכך.</p> <p>החברה פעלה לשמור על שיעור חשיפה למט"ח נמוך ביחס למתחרים ברמה של בין 40%-60% משיעור החשיפה לחו"ל.</p>	<p>שער החליפין של השקל</p>
<p>ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019. במהלך הרבעון האחרון של השנה הבנק אותת שהריבית תישאר ברמותה הנוכחית לזמן ממושך או אף תרד בעתיד, נוכח שהאינפלציה מתחת לגבול התחתון של היעד.</p> <p>בסיכום שנת 2019, עקום התשואות הממשלתי ירד בחדות לכל אורכו, בעיקר במחצית הראשונה של השנה. תרמו לכך הירידה המהירה בתשואות אג"ח הממשלתיות בעולם, בהובלת ארה"ב, יחד עם חוזקו של השקל והצפי להצטרפות ישראל למדד האג"ח הבינלאומי.</p> <p>החברה פעלה בתחילת הרבעון הרביעי להאריך מח"מ בשיעור קל לאור הערכה כי הריבית הארוכה תישאר נמוכה לאורך תקופה ארוכה.</p>	<p>התפתחות שעורי ריבית</p>
<p>במהלך שנת 2019 חרגה הממשלה משמעותית מיעד הגירעון ובסוף שנת 2019 נושק הגירעון ל-4 אחוזי תוצר. יחד עם זאת החוב בשקלים של מדינת ישראל נשאר נמוך יחסית סביב 60 אחוזי תוצר (בשל התחזקות השקל).</p> <p>החברה פעלה לשמור על חשיפה יציבה לחוב ממשלתי מקומי לאור הערכה כי העלאת הגרעון לא תפגע בביקוש לחוב ממשלה עקב גרעון אבסולוטי נמוך חוזקו של השקל והצטרפות צפויה של ישראל למדדי החוב הממשלתי הבינלאומיים ברבעון הראשון של 2020.</p>	<p>ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו</p>

נושא	תיאור פעולות החברה
שוק המניות	<p>בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שווקי המניות בעולם. מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים), עלה ב-28.4% במהלך 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9% במהלך 2019. בישראל מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך 2019.</p> <p>החברה פעלה להעלות את שיעור החשיפה למניות בכל הקופות אליהם ניתן להיחשף למניות לאור ההערכה כי מניות יהוו מרכיב עדיף להשקעה בעולם של ריביות נמוכות אינפלציה נמוכה אך חיובית וצמיחה עולמית חיובית.</p>
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	<p>מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות מול אג"ח הממשלתיים בארץ ירדו במהירות במהלך 2019.</p> <p>החברה הגדילה את שיעור החשיפה לאג"ח בדרוג גבוה לאור הערכה כי מרווחי האג"ח בדרוג נמוך נמוכים מדי, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים לקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.</p>
מוצרי מדדים	<p>החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות ערך שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.</p>
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	<p>החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות השקעה, לניהול יעיל של החשיפות לחו"ל ללא חשפה למטבע.</p>
השקעות אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	<p>במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.</p>

4. מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות החברה המנהלת ובסביבתה עסקית**4.1. הסבת המערכת התפעולית בתחום הגמל וההשתלמות**

לעניין זה ראה סעיף 1.1.6 בדוח תיאור עסקי התאגיד.

4.2. שינויים בנושאי משרה

4.2.1. בחודש פברואר 2020 סיים מר אופיר רוטשילד את תפקידו כיועץ משפטי בחברה. החל מאותו מועד, משמשת גב' אילנה רישרד בטאש כיועצת משפטית בחברה.

4.2.2. בחודש מאי 2019 סיימו מר צחי דברת את תפקידו כסמנכ"ל התפעול בחברה ומר אביחי דרפנר את תפקידו כסמנכ"ל גבייה והפקה בחברה. החל מאותו מועד, משמשת גב' אפרת שפסר כמנהלת התפעול בחברה. גב' חנית בורה מונתה למנהלת תחום תביעות ומימוש זכויות בחברה.

5. אירועים החורגים ממהלך העסקים הרגיל של החברה

בתקופת הדוח לא היו אירועים החורגים ממהלך העסקים הרגיל של החברה.

6. תיאור האסטרטגיה העסקית של החברה ויעדיה העיקריים

לעניין זה, ראה סעיף 3.13 לדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה.

דירקטוריון החברה מודה לעובדי החברה והנהלתה על המסירות והתרומה לפעילותה של החברה.

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

דודי לייזנר
מנכ"ל

תאריך: 24 במרס, 2020

הצהרה (Certification)

אני, דודי לייזנר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של קרן החסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה המנהלת למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של החברה המנהלת; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה המנהלת, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה המנהלת והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה המנהלת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של קרון החסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה המנהלת למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של החברה המנהלת; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה המנהלת, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה המנהלת והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה המנהלת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

הנהלה, בביקוח הדירקטוריון, של קרן החסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של החברה המנהלת תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בביקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בביקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

נהלת החברה המנהלת בביקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2020, הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון : מישל סיבוני

מנכ"ל : דודי ליידנר

סמנכ"ל כספים : רם גבל

תאריך אישור הדוח : 24 במרס, 2020

**קרן החיסכון לצבא הקבע -
חברה לניהול קופות גמל בע"מ**

**דוחות כספיים
ליום 31 בדצמבר 2019**

תוכן העניינים

3 דוח רואי החשבון המבקרים
5 דוחות על המצב הכספי
6 דוחות רווח והפסד
7 דוחות על הרווח הכולל
8 דוחות על השינויים בהון
10 דוחות על תזרימי המזומנים
11 ביאורים לדוחות הכספיים
11 ביאור 1 - כללי
12 ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים
14 ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית
17 ביאור 4 - קביעת שווי הוגן
17 ביאור 5 - מגזרי פעילות
18 ביאור 6 - חייבים ויתרות חובה
18 ביאור 7 - פירוט השקעות פיננסיות
19 ביאור 8 - מזומנים ושווי מזומנים
20 ביאור 9 - הון עצמי ודרישות הון
21 ביאור 10 - מסים על הכנסה
23 ביאור 11 - זכאים ויתרות זכות
24 ביאור 12 - הכנסות דמי ניהול מקופת גמל
24 ביאור 13 - נתונים אודות קופת הגמל שבניהול החברה
25 ביאור 14 - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
25 ביאור 15 - הנהלה וכלליות
26 ביאור 16 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים
27 ביאור 17 - ניהול סיכונים
38 ביאור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות
40 ביאור 19 - אירועים לאחר מועד הדיווח

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של קרן החסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של קרן החסכון לצבא הקבע-חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן - "החברה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת הדוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשלי"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת תוצאות פעולותיה, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלה לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) כפי שאומצו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון, בהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידו ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 24 במרס 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 18 לדוחות הכספיים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן החיסכון לצבא הקבע-חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן "החברה") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חישוביות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (International Financial Reporting Standards), כפי שאומצו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, בהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידו ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (International Financial Reporting Standards), כפי שאומצו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, בהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידו ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה בלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של החברה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שאחורונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת לב לאמור בביאור 18 לדוחות הכספיים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון
24 במרס 2020

2018	2019	ביאור	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
95	-	10	נכסים
-	63		נכסי מיסים נדחים
1,460	114	6	נכסי מיסים שוטפים
1,555	177		חייבים ויתרות חובה
		7	השקעות פיננסיות
11,998	10,310		נכסי חוב סחירים
3,141	7,210	8	מזומנים ושווי מזומנים
16,694	17,697		סך כל הנכסים
		9	הון
*-	*-		הון מניות
8,100	8,100		פרמיה על מניות
133	370		קרנות הון
3,648	4,334		עודפים
11,881	12,804		סך כל ההון
		10	התחייבויות
-	58		התחייבויות בגין מיסים נדחים
4,813	4,835	11	זכאים ויתרות זכות
4,813	4,893		סך כל ההתחייבויות
16,694	17,697		סך כל ההון וההתחייבויות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח.

רם גבל
סמנכ"ל כספים

דודי לידנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 24 במרס 2020.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

2017	2018	2019	ביאור	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
15,699	16,697	16,836	12	הכנסות
178	223	216	14	דמי ניהול מקופת גמל רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
<u>15,877</u>	<u>16,920</u>	<u>17,052</u>		סך כל ההכנסות
15,930	15,982	16,065	15	הוצאות
-	4	-		הנהלה וכלליות מימון
<u>15,930</u>	<u>15,986</u>	<u>16,065</u>		סך כל ההוצאות
(53)	934	987		רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
<u>1</u>	<u>(307)</u>	<u>(301)</u>	10	מסים על הכנסה
<u>(52)</u>	<u>627</u>	<u>686</u>		רווח (הפסד) לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	ביאור
(52)	627	686	
			רווח (הפסד) לשנה
			פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
264	(255)	377	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(36)	3	(17)	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(76)	86	(123)	10 מסים על הכנסה בגין פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
152	(166)	237	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל האחר לשנה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
100	461	923	סך כל הרווח הכולל לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

סך הכל הון אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים מינים		הון מניות אלפי ש"ח	פרמיה על מניות אלפי ש"ח	הון מניות אלפי ש"ח
		למכירה אלפי ש"ח	מכירה אלפי ש"ח			
11,881	3,648	133		8,100		*-
יתרה ליום 1 בינואר 2019						
686	686	-		-		-
רווח לשנה						
רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לשנה:						
377	-	377		-		-
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה						
(17)	-	(17)		-		-
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד						
(123)	-	(123)		-		-
מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח כולל אחר						
237	-	237		-		-
סה"כ רווח כולל אחר לשנה, נטו ממס						
12,804	4,334	370		8,100		*-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019						

* פחות מ-1 אלפי ש"ח.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

סך הכל הון אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים מיני		הון מניות אלפי ש"ח	
		למכירה אלפי ש"ח	פרמיה על מניות אלפי ש"ח		
11,320	3,073	147	8,100	*-	יתרה ליום 1 בינואר 2017
(52)	(52)	-	-	-	הפסד לשנה
					רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר
					לשנה:
264	-	264	-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(36)	-	(36)	-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(76)	-	(76)	-	-	מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח כולל אחר
152	-	152	-	-	סה"כ רווח כולל אחר לשנה, נטו ממס
11,420	3,021	299	8,100	*-	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
627	627	-	-	-	רווח לשנה
					רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר
					לשנה:
(255)	-	(255)	-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
3	-	3	-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
86	-	86	-	-	מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח כולל אחר
(166)	-	(166)	-	-	סה"כ הפסד כולל אחר לשנה, נטו ממס
11,881	3,648	133	8,100	*-	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

* פחות מ-1 אלפי ש"ח.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(52)	627	686	תזרימי מ ומונים מפעילות שוטפת רווח (הפסד) לשנה
			פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מ ומונים:
(177)	(196)	(202)	רווחים נטו מהשקעות פיננסיות:
(1)	307	301	נכסי חוב סחירים
(178)	111	99	הוצאות (הכנסות) מיסים על הכנסה
			שינויים בסעיפים מא ניים אחרים:
(95)	(104)	1,346	שינוי בחייבים ויתרות חובה
1,267	149	22	שינוי בזכאים ויתרות זכות
1,172	45	1,368	
			מ ומונים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה:
(380)	(338)	(348)	מסים ששולמו
-	470	14	מסים שהתקבלו
(380)	132	(334)	
562	915	1,819	מ ומונים נטו שנבעו מפעילות שוטפת
			תזרימי מ ומונים מפעילות השקעה
287	293	346	ריבית שהתקבלה
(653)	(2,647)	1,904	תמורה ממכירות (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות
(366)	(2,354)	2,250	מ ומונים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
196	(1,439)	4,069	עלייה (ירידה) נטו במ ומונים ושווי מ ומונים
4,384	4,580	3,141	יתרת מ ומונים ושווי מ ומונים לתחילת השנה
4,580	3,141	7,210	יתרת מ ומונים ושווי מ ומונים לסוף השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. היישות המדווחת

(1) קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן - "החברה") הינה חברה תושבת ישראל אשר התאגדה ביום 11 ביולי 1984, כחברה פרטית בישראל, בהתאם לפקודת החברות (נוסח חדש), התשמ"ג - 1983, בשם קרן החיסכון לצבא הקבע בע"מ ואשר פעלה כ"קופת גמל תאגידית". ביום 31 במרס 2008, במסגרת רה ארגון שנדרש בהתאם להוראות הדין, הפכה החברה לחברה מנהלת של קרן ההשתלמות - קרן החיסכון לצבא קבע (להלן: "הקרן" או "הקופה"), ושינתה את שמה לשמה הנוכחי. כתובתה הרשמית היא אבא הלל סילבר 3, רמת גן.

ביום 28 ביולי 2008 הושלמה עסקה במסגרתה רכשה הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח"), מחבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ את מלוא הון המניות בחברה.

החל ממועד זה, החברה הינה חברה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - "הראל השקעות" או "החברה האם הסופית"), בהיותה מוחזקת ב- 100% בידי הראל ביטוח, שהינה בבעלות מלאה של הראל השקעות.

ביום 25 באפריל 2013, נחתמה תוספת להסכם מיום 28 ביולי 2008, לפיה הוארכה, ללא תמורה, תקופת הזמן שלאחריה תהא חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ רשאית להורות להראל ביטוח להעביר לצד ג' ללא תמורה את מלוא הון המניות המונפק של החברה מחמש שנים לעשר שנים. בנוסף סוכם בין הצדדים במסגרת התוספת להסכם כי תקנון הקרן יתוקן, בכפוף לאישור הממונה, באופן שבני זוג של עמיתי חבר יהיו רשאים להיות עמיתים בקרן ויהיו זכאים לדמי ניהול שנתיים בשיעור של 0.55% מיתרתם הצבורה בקרן. בהתאם לתוספת להסכם האמורה לעיל התקבל ביום 15 באוקטובר 2013 אישור הממונה לתיקון התקנון והתאמתו להוראות התוספת להסכם.

(2) החברה מנהלת את הקרן, במסגרתה שלושת המסלולים הבאים:

- קרן החיסכון לצבא הקבע כללי (להלן - "מסלול כללי").
- קרן החיסכון לצבא הקבע מסלול אג"ח ללא מניות (להלן - "מסלול אג"ח ללא מניות").
- קרן החיסכון לצבא הקבע מניות (להלן - "מסלול מניות").

(3) לנכסי קופת הגמל (להלן - "הנכסים") ולהכנסות מאותם נכסים לא ניתן ביטוי בדוחות הכספיים של החברה מאחר ולחברה אין חלק בנכסים, בהכנסות ובהוצאות של קופת הגמל.

(4) הסבת המערכת התפעולית בתחום הגמל וההשתלמות

בינואר 2019 הסבה החברה את פעילותה בתחום ההשתלמות ממערכת תפעולית של לאומי שירותי שוק ההון בע"מ (להלן - לאומי גמל) למערכת תפעולית פנימית. עד למועד כאמור, קיבלה החברה שירותי תפעול, לרבות שירותי מערכת תפעול בתחום ההשתלמות, מלאומי גמל.

ביאור 1 - כללי (המשך)

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- (1) החברה או החברה המנהלת - קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ.
- (2) החברה האם - הראל חברה לביטוח בע"מ.
- (3) החברה האם הסופית - הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.
- (4) קבוצת הראל או הקבוצה - הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ והחברות המוחזקות על ידה.
- (5) צד קשור - כמשמעותו בתקן חשבונאות בינלאומי (2009) 24 בדבר צדדים קשורים.
- (6) בעלי עניין - כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968.
- (7) תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - IFRS) - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.
- (8) רשות שוק ההון - רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (9) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (10) מדד - מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים

א. הצהרה על עמידה בתקני דיווח כספי בינלאומיים

הדוחות הכספיים נערכו על ידי החברה בהתאם להנחיות הממונה ובהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) כפי שאומצו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, בהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידו ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה - 2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 24 במרס 2020.

ב. מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של החברה, ומעוגלים לאלף הקרוב, למעט אם צוין אחרת. השקל הינו המטבע המייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת החברה.

ג. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים נערכו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות הבאים:

- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- נכסי והתחייבויות מסים נדחים;
- הפרשות;

למידע נוסף בדבר אופן המדידה של נכסים והתחייבויות אלו ראה ביאור 3, בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית.

ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)

ד. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם ל-IFRS, נדרשת הנהלת החברה להשתמש בשיקול דעת בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל סכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשה הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

התחייבויות תלויות - כנגד החברה תלויות ועומדות תביעות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התובענות שהוגשו כנגד החברה, הסתמכה החברה על חוות דעת יועציה המשפטיים. הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים וזאת מאחר שתוצאות התביעות שתקבענה בבתי המשפט עלולות להיות שונות מההערכות (ראה ביאור 18).

ה. יישום לראשונה של תקנים חדשים, תיקונים לתקנים ופרשנויות

תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 16 (להלן - התקן)

התקן מחליף את תקן בינלאומי מספר 17 חכירות (IAS 17) ואת הפרשנויות הקשורות לתקן. הוראות התקן מבטלות את הדרישה הקיימת מחוכרים לסיווג החכירה כתפעולית או מימונית. חלף זאת, לענין חוכרים מציג התקן מודל אחר לטיפול החשבונאי בכל החכירות, לפיו על החוכר להכיר בנכס זכות שימוש ובהתחייבות בגין חכירה בדוחותיו הכספיים.

ליישום התקן לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של החברה.

ו. ניהול הון - מטרות, נהלים ותהליכים

מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, עמידה בכל התחייבויותיה לגורמים אחרים, כגון: נותני אשראי ועובדי החברה, וכן על מנת לתמוך בהתפתחות עסקית עתידית. הדירקטוריון מפקח על קיום הון עצמי מזערי הנדרש על פי הנחיות הממונה (ראה ביאור 9 בדבר דרישות הון של החברה), הנדרש לפעילותה השוטפת של החברה, לרבות רווחיות החברה. לצורך כך, קבע הדירקטוריון כללים לאופן השקעת הנכסים הנזילים של ההון העצמי של החברה ומפקח על פעילותה השוטפת של ההנהלה.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית

כללי המדיניות החשבונאית המופרטים להלן יישמו בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות אלה.

א. מכשירים פיננסיים

(1) נכסים פיננסיים שאינם נגזרים

הכרה לראשונה בנכסים פיננסיים

החברה מכירה לראשונה בחיבים במועד היווצרותם. יתר הנכסים הפיננסיים הנרכשים בדרך הרגילה (regular way purchase), מוכרים לראשונה במועד קשירת העסקה (trade date) בו החברה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר, משמע, המועד בו התחייבה החברה לקנות או למכור את הנכס. נכסים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים השקעות במכשירי חוב, חיבים אחרים ומזומנים ושווי מזומנים.

גריעת נכסים פיננסיים

נכסים פיננסיים נגרעים כאשר הזכויות החוזיות של החברה לתזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי פוקעות, או כאשר החברה מעבירה את הזכויות לקבל את תזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי בעסקה בה כל הסיכונים וההטבות מהבעלות על הנכס הפיננסי עוברים למעשה.

כל זכות בנכסים פיננסיים שהועברו אשר נוצרה או נשמרה על ידי החברה מוכרת בנפרד כנכס או התחייבות. מכירות נכסים פיננסיים הנעשות בדרך הרגילה (regular way sale), מוכרות במועד קשירת העסקה (trade date), משמע, במועד בו התחייבה החברה למכור את הנכס.

לעניין קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות ראה סעיף 3 להלן.

החברה מסווגת נכסים פיננסיים בקבוצות כלהלן:

הלוואות וחיבים

הלוואות וחיבים הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים בעלי תשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינם נסחרים בשוק פעיל. נכסים אלו מוכרים לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, נמדדים בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים לירידת ערך.

הלוואות וחיבים כוללים מזומנים ושווי מזומנים וחיבים אחרים. מזומנים ושווי מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מיידי ופיקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר אשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפדיון הינו עד 3 חודשים, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי.

נכסים פיננסיים מינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים אשר יועדו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה או אשר לא סווגו לאף אחת מהקטגוריות האחרות. השקעות החברה במכשירי חוב, מסווגות כנכסים פיננסיים זמינים למכירה. במועד ההכרה לראשונה נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. בתקופות עוקבות נמדדות השקעות אלה בשווי הוגן, כאשר השינויים בהן, פרט להפסדים מירידת ערך, לרווחים או הפסדים משינויים בשער החליפין ולצבירת הריבית האפקטיבית של מכשירי חוב המסווגים כזמינים למכירה, נזקפים ישירות לרווח כולל אחר ומוצגים בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה. כאשר ההשקעה נגרעת, הרווחים או ההפסדים שנצברו בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מועברים לרווח והפסד.

(2) התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים

התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים כוללות זכאים אחרים. התחייבויות פיננסיות מוכרות לראשונה במועד קשירת העסקה (trade date) בו החברה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר.

התחייבויות פיננסיות מוכרות לראשונה בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות פיננסיות נמדדות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית.

התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות החברה, כמפורט בהסכם, פוקעת, או כאשר היא סולקה או בוטלה.

(3) קי ו מכשירים פיננסיים

נכס פיננסי והתחייבות פיננסית מקוזזים והסכומים מוצגים בנטו בדוח על המצב הכספי כאשר לחברה קיימת באופן מיידי (currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו וכן כוונה לסלק את הנכס וההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. הון מניות

מניות רגילות מסווגות כהון. עלויות תוספתיות המתייחסות ישירות להנפקת מניות רגילות מוצגות כהפחתה מההון.

ג. ירידת ערך

ראיות לירידת ערך של נכסים פיננסיים מינים למכירה

הפסד מירידת ערך של נכס פיננסי המסווג כזמין למכירה מחושב בהתבסס על השווי ההוגן הנוכחי שלו. ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן מתחת לעלות המקורית הינה ראייה אובייקטיבית לירידת ערך.

בהתאם למדיניות החברה, ירידת ערך של למעלה מ- 20% מתחת לעלות המקורית של המכשיר, או ירידת ערך מתחת לעלות המקורית הנמשכת למעלה מתשעה חודשים, נחשבת ירידה משמעותית או מתמשכת בהתאמה.

טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים מינים למכירה

הפסדים מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים על ידי העברת ההפסד המצטבר שנוקף לקרון הון בגין נכסים זמינים למכירה, לרווח והפסד. ההפסד המצטבר אשר נגרע מהרווח הכולל האחר והוכר ברווח והפסד הינו ההפרש בין עלות הרכישה בניכוי החזרי קרן והפחתות, לבין השווי ההוגן הנוכחי בניכוי ירידות ערך אשר הוכרו בעבר דרך רווח והפסד. שינויים בהפרשה לירידת ערך כתוצאה מיישום שיטת הריבית האפקטיבית מוצגים כמרכיב של רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון.

ביטול הפסד מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחסו באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך. ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים הנמדדים לפי עלות מופחתת ובגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי חוב, נוקף לרווח והפסד. בנוסף, בגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי חוב, במידה ולא קיימת עוד ראייה אובייקטיבית לירידת ערך, ההפסד מירידת ערך מבוטל במלואו ונוקף לרווח והפסד וההפרש המצטבר הנוכחי (ההפרש שבין השווי ההוגן והעלות) מוכר בהון ברווח כולל אחר.

ד. הפרשות

הפרשה מוכרת כאשר לחברה יש מחוייבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה בצורה מהימנה, וכאשר צפוי כי יידרש תזרים שלילי של הטבות כלכליות לסילוק המחויבות. ההפרשות נקבעות על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים בשיעור ריבית לפני מס, המשקף את הערכות השוק השוטפות לערך הזמן של הכסף ואת הסיכונים הספציפיים להתחייבות וללא שקלול סיכון האשראי של החברה. הערך בספרים של ההפרשה מותאם בכל תקופה על מנת לשקף את חלוף הזמן ומוכר כהוצאות מימון.

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרות כאשר לחברה קיימת מחויבות משפטית בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי החברה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת ההפרשה בהתאם לערכה הנוכחי.

ה. הכרה בהכנסות

הכנסות מוכרות בדוח רווח והפסד כאשר הן ניתנות למדידה באופן מהימן, צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לחברה וכן העלויות שהתהוו או שיתהוו בגין העסקה ניתנות למדידה באופן מהימן. הכנסות דמי ניהול מקופות גמל מחושבות בשיעור מערך נכסיהן של הקופות לתום כל חודש, ומוכרות כהכנסה על בסיס צבירה.

ו. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית בגין סכומים שהושקעו (לרבות נכסים פיננסיים זמינים למכירה), רווחים (הפסדים) ממכירת נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה ורווחים (הפסדים) מהפרשי הצמדה המוכרים ברווח והפסד. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית.

בדוחות על תזרימי מזומנים, ריבית שהתקבלה מוצגת במסגרת תזרימי מזומנים מפעילות השקעה.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הוצאות מימון .

הוצאות מימון כוללות הפסדים ממימוש נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה והפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים.

ה. הוצאת מסים על הכנסה

מסים על ההכנסה כוללת מסים שוטפים ונדחים. תוצאות המס בגין מסים שוטפים או נדחים נוקפות לדוח רווח והפסד, למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים ישירות להון. במקרים אלה השפעת המס אף היא נזקפת לסעיף המתייחס בהון.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

החברה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים שוטפים במידה וקיימת זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, וכן קיימת כוונה לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים השוטפים מיושבים בו זמנית.

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו החברה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על חוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה למועד הדיווח.

נכס מס נדחה מוכר בספרים בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתממשו, הם מופחתים.

נכסי מסים נדחים שלא הוכרו מוערכים מחדש בכל מועד דיווח ומוכרים במידה והשתנה הצפי כך שצפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

החברה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים נדחים במידה וקיימת זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס באותה חברה נישומה, או שנכסי והתחייבויות המסים השוטפים מיושבים בו זמנית.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. תקנים חדשים ופרשנויות שטרם אומצו

1. תקן דיווח כספי בינלאומי (IFRS 9 (2014), מכשירים פיננסיים (להלן - "התקן")

התקן מחליף את ההוראות הקיימות היום ב-39 IAS מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. התקן כולל הוראות מעודכנות לסיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים והוא חל על כל הנכסים הפיננסיים שבתחולת IAS 39. התקן קובע כי בעת ההכרה לראשונה כל הנכסים הפיננסיים ימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם (להלן: "מבחן הקרן והחבות בלבד").
- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסוימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת קרן.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן. התקן קובע הבחנה בין מכשירי חוב אשר ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומכשירי חוב שימדדו בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר. נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים יימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח והפסד או לרווח (הפסד) כולל אחר, על פי בחירת החברה לגבי כל מכשיר ומכשיר. אם מדובר במכשירים הוניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

כמו כן, התקן כולל, מודל חדש להכרה בהפסדי אשראי צפויים ('expected credit loss model') עבור מרבית נכסי החוב הפיננסיים, וכן הוראות ודרישות חדשות בנושא חשבונאות גידור.

התקן חל לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018.

יחד עם זאת, החברה בחרה לדחות את יישום התקן וזאת בהתאם להוראות החוזר המאוחד לענייני מדידה שפורסם על ידי רשות שוק ההון המאפשרות לחברות מנהלות לדחות את יישום התקן עד למועד תחילתו של יישום תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 לעניין חוזי ביטוח הצפוי להיות מיושם בשנת 2022. החברה צופה כי ככל שלא יחול שינוי משמעותי בהרכב הנכסים הפיננסיים שלה הרי שליישום התקן החדש לא תהיה השפעה מהותית על דוחותיה הכספיים.

ביאור 4 - קביעת שווי הוגן

לצורך הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת החברה לקבוע את השווי הוגן של נכסים מסוימים. מידע נוסף אודות ההנחות ששימשו בקביעת שווי הוגן נכלל בביאור 7, בדבר פרוט השקעות פיננסיות.

ביאור 5 - מגזרי פעילות

החברה מורכבת ממגזר אחד שהינו מגזר פעילות הגמל. בהתאם לכך המידע על מגזר פעילות האמור זהה למידע המוצג בדוחותיה הכספיים של החברה.

המדיניות החשבונאית של מגזר הפעילות האמור זהה לזו המוצגת בביאור 3, בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית.

ביאור 6 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2	2	ריבית ודיבידנד לקבל
1,458	111	קופות גמל
-	1	חייבים - כספים במעבר
1,460	114	סה"כ חייבים ויתרות חובה

ראה פירוט חייבים ויתרות חובה בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת ביאור 17, בדבר ניהול סיכונים.

ביאור 7 - פירוט השקעות פיננסיות

א. נכסי חוב סחירים
הרכב:

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
8,737	6,848	אגרות חוב ממשלתיות
		זמינות למכירה
3,261	3,462	נכסי חוב אחרים:
		זמינים למכירה
11,998	10,310	סך הכל נכסי חוב סחירים

ב. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

ריבית אפקטיבית		
ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אחוזים	אחוזים	
0.29	0.45-	נכסי חוב סחירים
1.48	0.58	צמוד למדד המחירים לצרכן
		שקלי

ביאור 7 - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

- ג. להלן ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים על פי שווים ההוגן. הרמות השונות לשווי הוגן הוגדרו באופן הבא:
- רמה 1 - מחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
 - רמה 2 - נתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
 - רמה 3 - נתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.
- היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים ושווי מזומנים, נכסי מיסים שוטפים וחייבים ויתרות חובה תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
רמה 1	רמה 1
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
11,998	10,310

נכסי חוב סחירים

ביאור 8 - מזומנים ושווי מזומנים

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,141	7,210

מזומנים למשיכה מיידית

המזומנים בתאגידים הבנקאיים ליום 31 בדצמבר 2019 וליום 31 בדצמבר 2018 נושאים ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור שנתי של 0.2%.

באשר לתנאי ההצמדה של המזומנים, ראה ביאור 17, בדבר ניהול סיכונים.

ביאור 9 - הון עצמי ודרישות הון

א. הרכב הון מניות

31 בדצמבר 2019 ו-2018	
מונפק ונפרע	רשום
ש"ח	ש"ח
44.283	600

0.001 ש"ח ע.נ. כ"א

ב. התנועה בהון המניות

במהלך השנים 2019 ו-2018, לא חל שינוי בהון המניות של החברה.

ג. זכויות הנלוות למניות

זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

ד. קרנות הון

קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה

קרן ההון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה כוללת את השינוי הנצבר נטו בשווי ההון של נכסים פיננסיים זמינים למכירה, עד למועד גריעת ההשקעה או ירידת ערך קבועה של ההשקעה.

ה. ניהול ודרישות הון

- מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. החברה כפופה לדרישות הון הנקבעות על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.
- להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה) התשע"ב-2012 (להלן - "תקנות ההון") והנחיות הממונה.

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
10,000	10,000
11,881	12,804
1,881	2,804
-	-

הסכום הנדרש למועד הדיווח על פי תקנות ההון

הון עצמי קיים

עודף

מלבד הדרישות הכלליות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי הון בחברה מנהלת כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות השקעה.

סכום ההון העצמי הנדרש שאין כנגדו נכסים העומדים בכללי הנזילות וההשקעה

בחודש פברואר 2012 פורסמו תקנות ההון הקובעות כללים לחישוב ההון המזערי הנדרש מחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה בשל סיכונים תפעוליים. בתקנות נקבע, כי ההון העצמי ההתחלתי הנדרש מחברה מנהלת יהיה 10 מיליוני ש"ח וההון העצמי המזערי הנדרש מחברה מנהלת בתאריך הדוח (שנתי ורבעוני) לא יפחת מהגבוה מבין הסכומים שלהלן: (א) ההון ההתחלתי הנדרש כאמור - 10 מיליוני ש"ח; (ב) הסכום המצטבר של: 0.1% מהנכסים המנוהלים עד לתקרת נכסים מנוהלים של 15 מיליארדי ש"ח, 0.05% מהנכסים המנוהלים מעל לתקרה האמורה ו-25% מההוצאות השנתיות המנוהלות.

בנוסף לכך, נקבעו במסגרת התקנות כללי השקעה של ההון העצמי המזערי הנדרש. הוראות אלו הורחבו במסגרת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 שפורסמו בחודש אפריל 2012.

יחד עם תקנות ההון, פורסם חוזר שעניינו מתן הקלות בדרישות הון של חברות מנהלות, במסגרת החוזר ניתנו הקלות בהון הנדרש בשל ניהול קרן פנסיה ותיקה, קופת גמל המבטיחה תשואה, קופת גמל מרכזית לקצבה וכן בשל עריכת ביטוח בסכום עודף על הנדרש בהוראות הדין.

ליום 31 בדצמבר 2019, החברה עומדת בהוראות התקנות כאמור, לרבות עמידה בכללי השקעת ההון.

ביאור 10 - מסים על הכנסה

א. שיעורי המס החלים על הכנסות החברה

(1) החברה הינה "מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975. המס החל על הכנסות של מוסדות כספיים מורכב ממס חברות וממס רווח, כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף.

(2) מס חברות ומס רווח

ביום 29 בדצמבר 2016 פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018) התשע"ז-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל-23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השנייה לשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות מחושבים בהתאם לשיעורי המס המוצגים בטבלה להלן.

להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה:

שיעור מס כולל במוסדות כספיים	שיעור מס רווח		שנה
	שיעור מס רווח	שיעור מס חברות	
	%		
35.90	17	25.0	2017
35.04	17	24.0	2018
34.19	17	23.0	2019 ואילך

(*) שיעור משוקלל.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות חושבו בהתאם לשיעורי המס המוצגים בטבלה לעיל.

ב. אי החלת תקני IFRS

ביום 12 בינואר 2012, פורסם ברשומות חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 188), התשע"ב-2012, בעניין הארכת הוראת השעה הקיימת בדבר אי תחולת תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בקביעת ההכנסה החייבת של הנישומים גם לגבי שנות המס 2010 ו-2011.

ביום 30 ביולי 2014 פורסם תיקון 202 לפקודה במסגרתו הוארך תוקף הוראת השעה לגבי שנות המס 2012 ו-2013.

ג. שומות מס

שומות מס עצמאיות אשר הוגשו על ידי החברה עד לשנת 2014 נחשבות כסופיות.

ביאור 10 - מסים על הכנסה (המשך)

ד. מסים על הכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	338	271
-	1	-
-	339	271
(4)	(32)	30
3	-	-
(1)	(32)	30
(1)	307	301

הוצאות (הכנסות) מסים שוטפים
בגין השנה השוטפת
התאמות בגין שנים קודמות, נטו

הוצאות (הכנסות) מסים נדחים
יצירה והיפוך של הפרשים זמניים, ראה גם ה' להלן
שינוי בשיעורי המס

ה. מסים נדחים

ההרכב:

מכשירים פיננסיים
(23)
32
86
95
(30)
(123)
(58)

יתרת התחייבות מס נדחה ליום 1 בינואר 2018
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
יתרת נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2018
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
יתרת התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2019

המסים הנדחים מוצגים בדוח על המצב הכספי כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
95	-
-	(58)

נכסי מסים נדחים
התחייבויות בגין מסים נדחים

ביאור 10 - מסים על הכנסה (המשך)

1. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח רווח והפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנוקף בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(53)	934	987
35.04%	34.19%	34.19%
-	319	337
3	-	-
-	1	(14)
(4)	(13)	(22)
(1)	307	301
1.89%	32.87%	30.50%

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים
(ראה סעיף א' לעיל)
מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי
עלייה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים
הבאים:
עדכון יתרות מסים נדחים בגין שינויים בשיעורי המס
מסים בגין שנים קודמות
הפרשים זמניים בגינם לא נוצרו מסים נדחים
מסים על ההכנסה
שעור מס אפקטיבי ממוצע

ביאור 11 - כאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,006	1,005
3,807	3,830
4,813	4,835

הוצאות לשלם
צדדים קשורים (*)
סך הכל זכאים ויתרות זכות

(*) למידע נוסף בדבר זכאים ויתרות זכות המהווים צדדים קשורים ובעלי עניין, ראה ביאור 16, בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

ראה פירוט זכאים ויתרות זכות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת ביאור 17, בדבר ניהול סיכונים.

ביאור 12 - הכנסות דמי ניהול מקופת גמל

א. שיעור דמי הניהול

בהתאם לתקנון הקופה החברה המנהלת רשאית לגבות דמי ניהול בשיעור של עד 2% מהנכסים.

ב. הכנסות דמי ניהול מקופת גמל:

שיעור ממוצע של דמי ניהול			דמי ניהול			דמי ניהול מצבירה
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
0.32	0.31	0.30	15,051	15,871	15,829	קרון החיסכון לצבא הקבע - מסלול כללי
0.28	0.27	0.27	311	289	313	מסלול אג"ח ללא מניות
0.30	0.29	0.29	337	537	694	מסלול מניות
			<u>15,699</u>	<u>16,697</u>	<u>16,836</u>	

ביאור 13 - נתונים אודות קופת הגמל שבניהול החברה

א. היקף נכסים מנוהלים, תקבולים ותשלומים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2019		קרון החיסכון לצבא הקבע - מסלול כללי מסלול אג"ח ללא מניות מסלול מניות סך הכל
תשלומים	תקבולים	סך נכסים מנוהלים	אלפי ש"ח	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
315,527	489,754	5,416,437		
5,825	5,585	113,152		
8,165	28,965	282,336		
<u>329,517</u>	<u>524,304</u>	<u>5,811,925</u>		

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		ליום 31 בדצמבר 2018		קרון החיסכון לצבא הקבע - מסלול כללי מסלול אג"ח ללא מניות מסלול מניות סך הכל
תשלומים	תקבולים	סך נכסים מנוהלים	אלפי ש"ח	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
290,396	479,095	4,921,122		
9,357	6,052	112,237		
5,021	21,432	188,248		
<u>304,774</u>	<u>506,579</u>	<u>5,221,607</u>		

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		ליום 31 בדצמבר 2017		קרון החיסכון לצבא הקבע - מסלול כללי מסלול אג"ח ללא מניות מסלול מניות סך הכל
תשלומים	תקבולים	סך נכסים מנוהלים	אלפי ש"ח	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
248,598	481,050	4,999,094		
6,729	5,904	108,356		
3,117	10,498	142,628		
<u>258,444</u>	<u>497,452</u>	<u>5,250,078</u>		

ביאור 13 - נתונים אודות קופת הגמל שבניהול החברה (המשך)

ב. העברות כספיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
51,940	59,655	49,683
194,678	193,216	249,390
(142,738)	(133,561)	(199,707)

העברות לחברה מגופים אחרים
העברות מקופות גמל

העברות מהחברה לגופים אחרים
העברות לקופות גמל

העברות, נטו

ביאור 14 - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
35	(4)	18
143	203	193
-	24	5
178	223	216

רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית, הפרשי
הצמדה, הפרשי שער ודיבידנד בגין:

נכסים זמינים למכירה (*)

הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם בשווי
הוגן דרך רווח והפסד

הכנסות ריבית והצמדה אחרות

סך הכל רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

(*) רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו בגין נכסים זמינים למכירה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
35	(4)	18

רווחים (הפסדים) נטו מניירות ערך שמומשו

ביאור 15 - הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
178	118	174
-	-	6
551	586	591
12,477	13,584	14,811
1,361	1,235	-
283	295	276
172	185	192
885	-	-
23	(21)	15
15,930	15,982	16,065

אחזקת משרדים ותקשורת
שיווק ופרסום

דמי ניהול לחברה האם הסופית - ראה ביאור 16ב

דמי ניהול לחברה בשליטה משותפת - ראה ביאור 16ב

תשלום לגורם מתפעל (*)

ייעוץ משפטי ומקצועי

שכר דירקטורים

דמי טיפול הקמת הלוואות

אחרות

סה"כ הוצאות הנהלה וכלליות

(*) השירותים המסופקים על ידי הגורם המתפעל כוללים בעיקר, ניהול חשבונות עמיתי הקופות ועריכת המידע הנמסר לעמיתי הקופות (ראה באור 4.א1).

ביאור 16 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

הרכב:

חברה בשליטה משותפת	חברות בעלות שליטה	בדבר תנאים ראה ביאור	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
3,765	65	118	ליום 31 בדצמבר, 2019 זכאים ויתרות זכות
3,573	234	118	ליום 31 בדצמבר, 2018 זכאים ויתרות זכות

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברה בשליטה משותפת	בעל שליטה (החברה האם הסופית)	בדבר תנאים ראה ביאור	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
-	14,811	591	118	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019 הוצאות דמי ניהול לצדדים קשורים
192	-	-	118	הוצאות הנהלה וכלליות - שכר דירקטורים
-	13,584	586	118	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018 הוצאות דמי ניהול לצדדים קשורים
185	-	-	118	הוצאות הנהלה וכלליות - שכר דירקטורים
-	12,477	551	118	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017 הוצאות דמי ניהול לצדדים קשורים
172	-	-	118	הוצאות הנהלה וכלליות - שכר דירקטורים

ביאור 17 - ניהול סיכונים

א. כללי

החברה פועלת בתחומים שונים של שוקי ההון בארץ ובעולם. פעילויות אלה חושפות אותה לסיכונים פיננסיים שונים, כגון סיכונים שוק (סיכון מניות, סיכון מטבע חוץ, סיכון מדד מחירים לצרכן, סיכון ריבית, וסיכון מרווח אשראי), סיכון אשראי וסיכון נזילות. לסיכונים אלה נלווים סיכונים תפעוליים, סיכונים משפטיים, סיכונים מוניטין וסיכונים עסקיים.

שינויים בגורמי סיכון שוק עלולים לגרום להפסדים, באופן ישיר עקב ירידת שווי ההשקעות העצמיות של החברה, ובאופן עקיף לאור מנגנון גביית דמי הניהול. ירידות בשוק ההון גורמות לתשואות נמוכות עבור עמית הקרנות ועשויות להביא לעליה במספר הפדיונות והעזיבות.

ביאור זה כולל בין היתר תיאור תמציתי של מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי העבודה לזיהוי הסיכונים, למדידתם ולניהולם והבקורות הקיימות בקשר לסיכונים אליהם חשופה החברה.

המתואר בביאור זה מתייחס למכלול פעולותיה של החברה ובעיקר לניהול כספי העמיתים בקרנות ובקופות המנוהלות על ידה. ההשפעות והחשיפות הפיננסיות המתוארות להלן הינן אלו הישירות הנגזרות מתמהיל הנכסים וההתחייבויות של החברה בלבד.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים

מדיניות החברה בתחום ניהול הסיכונים מבטיחה קיומם של תהליכים לזיהוי, הערכה, מדידה, ניהול וניטור של הסיכונים באופן יזום ומתוכנן מבעוד מועד על מנת להבטיח חשיפה מבוקרת לסיכונים אלה, תוך עמידה בדרישות הרגולטוריות ושמירה על יעדיה העסקיים של החברה, על המוניטין שלה ועל איתנותה הפיננסית.

מדיניות ניהול הסיכונים בחברה מושתתת על:

- ממשל תאגידי הבנוי על שלושה קווי הגנה המנהלים תקשורת טובה: הנהלות התחומים העסקיים, גורמי ניהול סיכונים וביקורת פנימית.
- הגדרה ברורה של חלוקת אחריות והאצלת סמכויות בנוגע לפעולות הכרוכות בנטילת סיכונים על הגורמים העסקיים בחברה.
- קביעת מגבלות ותקרות חשיפה לסיכונים.
- יישום מסגרת ניהול סיכונים הכוללת פעולות לזיהוי, מדידה, הערכה וניטור סיכונים ומוקדי סיכון חדשים.
- קיום סביבת בקרה פנימית נאותה שתעוגן בנהלים ברורים והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה על הסיכונים, המאפשרים פיזור, קיזוז ו/או העברת הסיכונים לגורם אחר והגבלתם לרמה שנקבעה מראש.
- פעולות גילוי ודיווח בנוגע לפרופיל הסיכונים לגורמים הרלוונטיים.

ניהול הסיכונים נעשה הן בראייה קבוצתית והן ברמת החברה הבודדת ומנוהל על ידי מנהלת הסיכונים הראשית של הקבוצה. מנהלת הסיכונים פועלת באופן עצמאי מהיחידות העסקיות, תוך ראייה אובייקטיבית של הסיכונים, ועובדת בשיתוף עם יחידות תומכות אחרות.

אגף ניהול סיכונים כפוף למנהלת הסיכונים הראשית ומסייע בידה ביישום תפקידיה, הכוללים בין היתר, תהליכי עבודה לזיהוי, הערכה, מדידה ודיווח של סיכונים ומתן סיוע מקצועי בפיתוח מתודולוגיות, כלים ושיטות עבודה לניהול הסיכונים השונים להם חשופה החברה.

דירקטוריון החברה מפקח על פעולות עסקיות המערבות נטילת סיכונים וכן על תהליכי ניהול הסיכונים באמצעות הגדרת מדיניות ואסטרטגיות בתחום ניהול הסיכונים, כולל, בין היתר, נהלים בעניין ניהול סיכונים ומגבלות חשיפה לסיכונים, וכן אופן הציות לנהלים ולגבולות החשיפה שנקבעו.

בקבוצה פועלת ועדת דירקטוריון לניהול סיכונים, המהווה כלי של הדירקטוריון, המאפשר לייעל את עבודתו באמצעות דיונים מקדימים ומעמיקים בנושאים הקשורים לניהול סיכונים במסגרת מצומצמת יותר של דירקטורים בעלי מומחיות לנושא. במסגרת תפקידיה דנה הועדה בנושאים הקשורים לניהול סיכונים וגיבשה המלצות לדירקטוריון.

מנכ"ל החברה אחראי על פעולות עסקיות הכרוכות בנטילת סיכונים ועל יישום מדיניות ניהול הסיכונים, ומדווח עליהם ישירות לדירקטוריון. פעילות המנכ"ל נתמכת על ידי מנהל הסיכונים וחברי הנהלה בכירים נוספים. גורמים ומנהלים נוספים בחברה אחראים על ניהול סיכונים ספציפיים, כגון: מנהל הכספים האחראי על ניהול סיכונים הקשורים לדיווח הכספי, כולל יישום הוראות SOX, אשר הוחלו על גופים מוסדיים (ראה לעיל), היועצת המשפטית הממונה על האכיפה והציות, מנהל אבטחת מידע, מנהל אגף לוגיסטיקה האחראי על ניהול סיכונים המשכיות עסקית ומבקר הפנים האחראי על ביצוע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים ושל יעילות מערך ניהול הסיכונים בחברה.

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

בחברה בוצעו סקרים לזיהוי והערכת הסיכונים המהותיים והערכת הבקורות והכלים לניהולם. בחברה קיים תהליך דיווח רבעוני מבעלי תפקידים בתחומי הפעילות השונים בדבר שינויים מהותיים בפרופיל הסיכונים של החברה אל מנהלת הסיכונים וממנה להנהלה ולדירקטוריונים.

השיטות ונהלי העבודה בתחום ניהול הסיכונים נבחנים ומתעדכנים באופן שוטף, תוך התחשבות במדיניות ניהול הסיכונים בחברה, בשינויים החלים בסביבה העסקית בארץ ובעולם ובהנחיות ודרישות הממונה והרגולציה.

החברה משקיעה באמצעים לשיפור כלי הבקרה בתחומי הסיכון השונים ותהליכי עבודה רבים בחברה הוסדרו באמצעות נהלים מפורטים. כמו כן, החברה משקיעה משאבים נכבדים בהקצאת והכשרת כוח אדם, במחשוב ובתהליכי עבודה בתחום ניהול הסיכונים, תוך ציות לרגולציה שפורסמה והינה מחייבת ויישום מטרות ומדיניות החברה בתחום ניהול הסיכונים.

להלן יתוארו מדיניות ותהליכי עבודה המתייחסים לזיהוי, מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח של הסיכונים השונים להם חשופה החברה.

סיכוי שוק

הסיכונים הפיננסיים מנוהלים באמצעות פיזור בין אפיקי השקעה, ענפים, מנפיקים ובין נכסים בארץ לנכסים בחו"ל, בחינה וניתוח של הנכסים טרום קבלת החלטת ההשקעה ובמהלך חיי ההשקעה ועמידה במגבלות חשיפה.

מגבלות שונות לחשיפות לסיכוי שוק, אשר נועדו לצמצם את הנזק שעלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בשווקים, מתייחסות, בין היתר, לתקרות השקעה במניות, קרנות ונדל"ן, לחשיפה מרבית לאגרות חוב קונצרניות בהתאם לדירוג, לחשיפה מרבית להשקעה בודדת, לחשיפה למגזרי הצמדה ולחשיפה לריבית. מדיניות ניהול סיכויי השוק כפופה גם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 (להלן: תקנות ההשקעה).

כימות ובחינת סיכויי שוק נעשים באמצעות מערכת ממוכנת באגף ניהול סיכונים. לאור לקחי המשבר הפיננסי, ניתן משקל כבד יותר לתרחישי קיצון ככלי ניהול סיכונים מרכזי.

בתיקי עמיתים, נבחנים תיקי ההשקעות השונים ביחס לתיקי סמן, באמצעות מדדי סיכון שונים.

הבקרה על ניהול סיכויי שוק מבוצעת באמצעות דיווחים ניהוליים תקופתיים המוצגים בוועדות ההשקעה השונות ובפני ההנהלה והדירקטוריון ומידי שנה נכללים גם בדוח מנהל הסיכונים לדירקטוריון.

יחידת הבקרה בחטיבת ההשקעות אחראית לביצוע בקרה שוטפת של עמידה במגבלות השקעה ובמגבלות הדירקטוריון. ונעזרת, בין היתר, במערכת ממוחשבת ובדוחות המתריעים על חריגות.

לפירוט בדבר החשיפה לסיכויי שוק ראה סעיף ד' להלן.

סיכויי אשראי

מדיניות ניהול סיכויי האשראי של החברה מתבססת על פיזור וגיוון תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניטל, בהתאם למגבלות שהוגדרו, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של החברה ופירוט תחומי אחריותם של הגורמים המעורבים בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי. המסגרת למתן וניהול אשראי כוללת גם נהלים ומתודולוגיות, על פיהם יש לפעול.

פעילות האשראי של חטיבת ההשקעות נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי הממונה בנושא ניהול סיכויי אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לווים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצ"ב. חוזרי הממונה בנושא ניהול סיכויי אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכויי אשראי להם חשופה החברה. בהתאם לחוזרי הממונה בנושא ניהול סיכויי אשראי מונה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכויי אשראי. פרק 4 - ניהול נכסי השקעה, שער 5, חלק 2 לחוזר המאוחד קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת איגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת איגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר זה אושרו בוועדות ההשקעה דרישות, תהליכים ונהלי השקעה.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לווים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריון.

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכוני אשראי (המשך)

הערכה ספציפית של סיכון האשראי לגבי חוב לא סחיר מבוצעת במערך האשראי בחטיבת ההשקעות באמצעות מודל דירוג שהינו מודל מונחה מומחה המבוסס על פלטפורמה ומתודולוגיה דומה לזאת הנמצאת בשימוש חברות הדירוג. המודל אושר על ידי דירקטוריון החברה ועל ידי רשות שוק ההון והוא מתוקף תקופתית על ידי אגף ניהול סיכונים.

בנוסף, מחושבת החשיפה ללווים גדולים וקבוצות לוויים, התפלגות נכסי חוב לפי דירוגים והחשיפה לסיכון ריכוזיות ענפית וגיאוגרפית.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא סחיר בתיקים האמורים והערכת והצגת התפתחות ההפסד הצפוי (EL) וההפסד הלא-צפוי (UL) בגין סיכוני האשראי בנכסי ההשקעה. ברמת עסקה פרטנית- מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

קיימת הפרדה בחטיבת ההשקעות בין יחידת ניהול האשראי הלא סחיר אשר נוטלת את הסיכון ובין יחידה עצמאית המנהלת בקרה על הפעילות.

דיווח מפורט על החשיפות לסיכוני אשראי מוצג לוועדות ההשקעה, ההנהלה והדירקטוריון. מתנהלים תהליכי מעקב אחר יכולת הפירעון של לוויים ואיכות הבטוחות במסגרת נהלי עבודה למתן אשראי שאושרו בדירקטוריון. לגבי אשראי סחיר, מתנהל מעקב אחר יכולת הפירעון ואחר חובות בעייתיים. לגבי אשראי לא סחיר, מערך אשראי לא סחיר עוקב אחר יכולת הפירעון, איכות הבטוחות וחובות בעייתיים.

לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני אשראי ראה סעיף ו' להלן.

האטה כלכלית בישראל

למצב המשק הישראלי השפעה מהותית על החברה. האטה כלכלית עשויה להקטין את חיסכון העמיתים בקופות שבניהול החברה, הן כתוצאה מהקטנת ההפקדות והן מגידול בפדיונות שינבעו מעליה בשיעור האבטלה וירידה בשכר. כמו כן, כתוצאה מהאטה עלול לגדול הסיכון שבחשיפה להשקעות. בקבוצה אגף כלכלה ומחקר המפרסם סקירות כלכליות שבועיות וחודשיות על מצב המשק המקומי והבינ"ל וכן מבצע מעקב אחר אינדיקטורים כלכליים מרכזיים מתוך מטרה להתריע על התפתחויות כלכליות שליליות בארץ ובעולם.

שינויים רגולטורים

החברה חשופה לשינויים רגולציה הנוגעים לתחומי פעילותה. בחברה מתבצע מעקב שוטף אחר כלל החוזרים, טיטות, נירות עמדה והכרעות עקרוניות של הממונה וכן מבוצע ניתוח של השלכות השינויים על פעילות החברה והשוק והסיכונים אליהם חשופה החברה.

ניוד החיסכון הפנסיוני, כניסת הבנקים ליעוץ בתחום החיסכון ארוך הטווח וביטולים

התקנות בעניין ניוד החיסכון הפנסיוני, אשר נועדו לאפשר לצרכן לנייד את החיסכון הפנסיוני בכל עת בין הגופים המנהלים ולהגביר את התחרות בין הגופים הנ"ל מגדילות את חשיפת הקבוצה לגידול בשיעור ביטולים. להתממשות סיכון זה עלולה להיות השלכה על פעילות החברה ותוצאותיה וכן על הערך הגלום שלה.

למודל דירוג קופות הגמל של הבנקים עשויה להיות השפעה מהותית על עסקי החברה. על כן בחברה מתבצע מעקב שוטף אחר דירוג הקופות בבנקים השונים.

החברה חשופה לרמת תחרות גבוהה הן מצד קופות גמל וקרנות פנסיה מתחרות והן ממוצרי חסכון ארוך טווח אחרים דוגמת פוליסות חסכון ביטוח חיים. העליה בתחרות מושפעת גם מהשינויים רגולציה. בחברה מתבצע מעקב שוטף אחר רמות המחירים בשוק וכן מתבצעות פעולות לשימור לקוחות קיימים וגיוס לקוחות חדשים.

סיכוני נילות

קיים סיכון הנובע מאי וודאות לגבי המועד בו תידרש החברה המנהלת לשלם או לנייד צבירות ביחס להיקף הנכסים הסחירים והמזומנים אשר יהיו זמינים לכך באותה עת. בנוסף, היעדר נזילות בשווקים עלול לגרום לקשיים במימוש נכסים ו/או בהקטנת חשיפות. קיימות מגבלות השקעה על שיעור הנכסים הלא נזילים וכמו כן נבחנת תקופתית ההשפעה של תרחישי משבר על מצב הנזילות. לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני נזילות ראה סעיף ה' להלן.

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכונים תפעוליים

הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים המופקד על הכוונה מתודולוגית ויישום המדיניות בראיית על. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי גורמי בקרה נוספים, כגון מנהל אגף SOX, אכיפה וציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי היערכות לשעת משבר. בנוסף, מבקר הפנים משלב בתוכנית הביקורת נושאים שהוערכו בסקרי סיכונים בנושאים המחייבים בקרה מקיפה.

רצונה של החברה למנוע סיכונים תפעוליים ובהתאם פועלת ליישום בקרות למזעור החשיפה לסיכונים אלה, תוך התחשבות בשיקולי מהותיות וכדאיות.

אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיות מידע וסייבר וסיכונים המשכיות עסקית.

מסגרת ניהול הסיכון התפעולי מבוססת, בין היתר, על סטנדרטים גבוהים של יושרה ואתיקה, מחויבות לממשל ארגוני יעיל, כולל בין היתר הפרדת תפקידים, מניעת ניגודי עניינים, הגדרת סמכויות ואחריות והגדרת נהלי עבודה לתהליכים השונים.

על מנת להעמיק את המודעות לציות ולתהליכי בקרה נוספים, גיבשה ואימצה החברה קוד אתי, המהווה מצפן לעבודה השוטפת, ונועד להנחות ולכוון את התנהגות העובד במצבים של דילמות ושאלות לגבי ההתנהגות הראויה והנכונה מבחינה ערכית ומקצועית.

מעבר לפעילויות בקרה שוטפות בתהליכי העבודה, פועלת בחברה יחידת בקרה ייעודית, אשר בודקת עמידת הגורמים השונים בנהלים, במגבלות שהוגדרו ובהוראות הדין ומסייעות למנהלי הפעילויות למלא אחריותם בהקשר לסיכונים תפעוליים. קיימות גם בקרות ממוכנות במערכות תפעוליות שמטרתן להגביל חשיפה לסיכון תפעולי.

סיכונים מעילות והונאות

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהלים על ידה, חושפים אותה גם לאפשרות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה וגורמים מחוץ לחברה. בנושא ניהול סיכונים מעילות והונאות פועלת החברה בהתאם להוראות חוזר הממונה בעניין הונאות ומעילות ובהתאם למדיניות, אשר אושרה על ידי הדיקטוריון וכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה.

סיכונים טכנולוגיות מידע

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול וניהול התקין של החברה. דירקטוריון החברה אישר מסמך מדיניות קבוצתי בנושא ניהול טכנולוגיות המידע. בחינת סיכונים ה-IT מתבצעת באופן שוטף, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בחברה והן ברמת מערכות המידע והתשתיות. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי ה-IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בהראל המשמר מחשבים, בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 4-9-2010 בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים".

סיכונים סייבר ואבטחת מידע

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משמוש לא מורשה בזרות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפיסת ההגנה של הראל בניהול סיכונים סייבר ואבטחת מידע בנויה על 3 שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כישורי ביטוחי כנגד פשעי מחשב, בכללם אירועי סייבר.

ב-31 באוגוסט 2016 פורסם חוזר בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים". החוזר מגדיר עקרונות לניהול סיכונים סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי- תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכוני סייבר ואבטחת מידע (המשך)

מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשוב בענן, אבטחה פיסית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכוני אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכוני סייבר בגופים מוסדיים", הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכוני סייבר. אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר סיכונים תקופתי על חשיפות החברה לסיכוני סייבר.

החברה מייחסת חשיבות רבה לנושא ניהול סיכוני סייבר ומצויה בתהליך שוטף של ביצוע סקרי סיכונים, הערכת סיכונים ומבדקי חדירה. בנוסף, מתקיימות פגישות תקופתיות של ועדת היגוי לניהול סיכוני סייבר.

סיכוני המשכיות עסקית

היערכות החברה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות לפילת מערכות המחשוב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים ברמת-גן.

מערכות המחשוב נמצאות באתר חיצוני ומערכות חלופיות נמצאות באתר נפרד. במקרה של נפילה של מערכות המחשוב תוכל הקבוצה תוך זמן קצר יחסית לחדש את כל שירותי המחשוב הקריטיים דרך המערכות החלופיות באמצעות קווי תקשורת מאובטחים חלופיים.

בהתייחס להערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים ברמת-גן, הגופים המוסדיים בקבוצה נערכים להתארגנות של עובדים באתרים אחרים של הקבוצה, לגיבוי וביצוע עבודה במשמרות. כל תת-יחידה תיערך להתרחשות אירוע כאמור באמצעות תהליכי גיבוי לוגיסטי וכתבת נהלי יחידה להסדרת ההתנהלות עם קרות אירוע כאמור.

בחברה קיים ספר נהלים המסדיר אופן ההתנהלות עם קרות כל אחד מן האירועים הנ"ל. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

תקדימים משפטיים מהותיים ותובענות ייצוגיות

הקבוצה חשופה להחלטות שיפוטיות המהוות תקדים משפטי מחייב ביחס לפעילות החברה ולגרום לעלויות לא צפויות.

לתובענות ייצוגיות ולתביעות משפטיות מהותיות אחרות כנגד החברה, עלולה להיות השפעה מהותית על עסקיה. הליכים כאמור יכול שינבעו גם מפעולות של צדדים שלישיים (כגון סוכנים), מבלי שלחברה תהיה יכולת חזרה מעשית לאותם צדדים שלישיים.

היעוץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסתייע במידת הצורך ביעוץ משפטי חיצוני ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, ובריכוז התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. בינואר 2012 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ופיקוחו על ביצועה.

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכון ציות והלבנת הון

פעילויות מהותיות בחברה כפופות להוראות רגולטוריות שונות. אי עמידה בדרישות רגולטוריות עלולה לגרום סנקציות ועיצומים כספיים כלפי החברה ועשויה להוות בסיס לתביעות נגדה. החברה חותרת לעמידה בכל הדרישות הרגולטוריות המוטלות עליה, מתוך שאיפה שלא להיחשף לסיכונים ציות.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק, פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. החברה אימצה תכנית אכיפה ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון שנכנס לתוקפו במרץ 2018 וחוזר גופים מוסדיים 2018-9-2 בנושא ניהול סיכונים הלבנת הון מפברואר 2018, החברה קבעה מדיניות ניהול סיכונים בנושא ומינתה אחראי למילוי חובות, בהתאם לדרישות הרגולציה, באופן ושיבטיח קיומה של תשתית ארגונית מתאימה ואמצעים להפחתת הסיכון. כמו כן, החברה גיבשה נהלים ליישום מדיניות ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, ועדכנה נהלים רלבנטיים, כך שיתייחסו, בין היתר, להליך של זיהוי והכרת הלקוח, לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור, לקיום בקרה שוטפת, לניהול רישומים ולדיווח. בנוסף, החברה אימצה גישה מבוססת סיכון, על מנת לזהות, להעריך ולהתמודד באפקטיביות עם סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתה בוצע סקר לזיהוי והערכה של סיכונים הלבנת הון ומימון הטרור בפעילויותיה השונות.

סיכון מוניטין

המוניטין של החברה הינו אחד הנכסים היקרים ביותר שלה והגנתו הינה חיונית לפעילות החברה. בשל כך, החברה עושה כל מאמץ לשמר את המוניטין החיובי הקיים. ניהול סיכון המוניטין מסתמך על תרבות אתית חזקה שבה מופעל שיקול דעת בסביבה מובנית ומודעת סיכונים. הערכת סיכון המוניטין מהווה שיקול עיקרי בהערכת כל פעילות עסקית, התקשרות ושיתוף פעולה. כל יחידה עסקית אחראית לביצוע הפעולות הנדרשות על מנת להבטיח מזעור החשיפה לסיכון המוניטין בממשקי עבודה אל מול שותפים עסקיים וצדדים שלישיים.

ג. דרישות חוקיות

המסגרות הרגולטוריות קובעות הסדרים שונים ומציבות דרישות רבות ביחס לסיכונים הייחודיים להם חשופים גופים מוסדיים וגופים שעיסוקם בשוק ההון והפיננסים. ניהול הסיכונים בחברה מונחה על ידי הסדרי חקיקה רבים אשר פורסמו במהלך השנים האחרונות, הכוללים דרישות שונות, שהעיקריות בהן:

- דרישה למינוי מנהל סיכונים.
- דרישות, מתוקף החוזר המאוחד פרק 10 - ניהול סיכונים, המתייחסות לתפקידי מנהל הסיכונים ומארג היחסים שלו עם בעלי תפקידים אחרים.
- דרישה לקביעת מדיניות חשיפה לסיכונים, תקרות חשיפה, נהלים וכלים למדידה ולבקרת הסיכונים.
- דרישות, מתוקף החוזר המאוחד פרק 4 - ניהול נכסי השקעה, המתייחס לניהול סיכונים אשראי.
- הוראות לעניין טיפול בקטגוריות ספציפיות של סיכונים תפעוליים: מעילות והונאות, סייבר, ניהול המשכיות עסקית, סיכונים טכנולוגיות מידע, סיכונים ציות ובקרה על דיווח כספי (sox).

החברה מיישמת את דרישות החוקים והחוזרים.

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני שוק

(1) סיכון שוק הוא הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד מחירים לצרכן ובמטבע חוץ.

(2) מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח לשנה ועל הרווח הכולל (הון עצמי). ניתוח הרגישות הינו ביחס לנכסים הפיננסיים ולהתחייבויות הפיננסיות בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה, שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמנטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמינים למכירה ולפיכך, בניתוח הרגישות לעיל, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך. ניתוח הרגישות, מביא לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות. יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

ליום 31 בדצמבר, 2019				
שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעורי הריבית (א)		
-1%	+1%	-1%	+1%	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(38)	38	-	-	רווח (הפסד)
(38)	38	278	(262)	רווח כולל (הון עצמי) (ב)
ליום 31 בדצמבר, 2018				
שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעורי הריבית (א)		
-1%	+1%	-1%	+1%	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(46)	46	-	-	רווח (הפסד)
(46)	46	334	(315)	רווח כולל (הון עצמי) (ב)
ליום 31 בדצמבר, 2017				
שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעורי הריבית (א)		
-1%	+1%	-1%	+1%	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(42)	42	-	-	רווח (הפסד)
(42)	42	308	(289)	רווח כולל (הון עצמי) (ב)

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני שוק (המשך)

(2) מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוחי הרגישות ביחס לרווח הכולל מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לשנה.

(ג) ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי.

(3) פירוט הנכסים וההתחייבויות של החברה בחלוקה לבסיסי הצמדה:

ליום 31 בדצמבר 2019			
סך הכל	פריטים לא פיננסיים ואחרים	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	לא צמוד
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
63	-	63	-
114	-	-	114
177	-	63	114
10,310	-	4,865	5,445
7,210	-	-	7,210
17,697	-	4,928	12,769
12,804	12,804	-	-
58	58	-	-
4,835	-	-	4,835
4,893	58	-	4,835
17,697	12,862	-	4,835
-	(12,862)	4,928	7,934

נכסים:

נכסי מיסים שוטפים

חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות:

נכסי חוב סחירים

מזומנים ושווי מזומנים

סך הכל נכסים

סך כל הון

התחייבויות:

התחייבויות מסים נדחים

זכאים ויתרות זכות

סך הכל התחייבויות

סך הכל הון והתחייבויות

סך הכל חשיפה

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני שוק (המשך)

(3) פירוט הנכסים וההתחייבויות של החברה בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך):

ליום 31 בדצמבר 2018			
סך הכל אלפי ש"ח	פריטים לא פיננסיים ואחרים אלפי ש"ח	בהצמדה	לא צמוד אלפי ש"ח
		למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	
95	95	-	-
1,460	-	-	1,460
1,555	95	-	1,460
11,998	-	5,939	6,059
3,141	-	-	3,141
16,694	95	5,939	10,660
11,881	11,881	-	-
4,813	-	-	4,813
16,694	11,881	-	4,813
-	(11,786)	5,939	5,847

נכסים:

נכסי מיסים נדחים
חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות:

נכסי חוב סחירים

מזומנים ושווי מזומנים

סך הכל נכסים

סך כל הון

התחייבויות:

זכאים ויתרות זכות

סך הכל הון והתחייבויות

סך הכל חשיפה

ה. סיכוני נילות

סיכון נילות הינו הסיכון שהחברה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה. צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח יסקפו את שווי השוק שלהם. מתוך יתרת הנכסים של החברה, סך של כ- 17,520 אלפי ש"ח הינם מזומנים ושווי מזומנים ונכסים סחירים הניתנים למימוש מיידי. על פי תקנות דרכי ההשקעה על החברה להחזיק בנכסים נזילים בסכום שלא יפחת מ-50% מההון הנדרש.

ו. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא סיכון להפסד כספי שיגרם לחברה באם לקוח או צד שכנגד למכשיר פיננסי לא יעמוד בהתחייבויותיו החוזיות, והוא נובע בעיקר מחובות של חייבים אחרים וכן מהשקעות בניירות ערך.

מ ומנים ושווי מ ומנים

החברה מחזיקה במזומנים בבנקים המדורגים AA- עד AA+ בהתבסס על הדירוג של חברות מעלות ומדרוג.

חייבים - הכנסות לקבל מדמי ניהול

הכנסות החברה נובעות מזכאות לקבל דמי ניהול מקופות שבניהולה ועל-כן לחברה חשיפה שולית בגין סיכון אשראי הנובעת מחייבים - הכנסות לקבל מדמי ניהול.

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

1. סיכוני אשראי (המשך)

השקעות פיננסיות

החברה מגבילה את החשיפה לסיכון אשראי על ידי השקעה בעיקר באגרות חוב ממשלתיות סחירות ובאגרות חוב קונצרניות סחירות בדרוג גבוה. נכון ליום 31 בדצמבר 2019, ההנהלה אינה צופה שהצדדים שכנגד לא יעמדו בהתחייבויותיהם.

1. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם:

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
סחירים	סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
11,998	10,310

בארץ

נכסי חוב סחירים מסווגים לקטגוריית זמינים למכירה ומוצגים בשווי הוגן. ראה גם ביאור פירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים להלן.

2. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים:

(א) נכסי חוב

דירוג מקומי (*)					
2018			2019		
סך הכל	AAA ומעלה	סך הכל	BBB עד A	סך הכל	AAA ומעלה
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
8,737	-	8,737	6,848	-	6,848
3,261	130	3,131	3,462	258	3,204
11,998	130	11,868	10,310	258	10,052

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב

ממשלתיות

אגרות חוב

קונצרניות

סך הכל נכסי חוב

סחירים בארץ

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

(ב) סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

דירוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2018			ליום 31 בדצמבר 2019		
סך הכל	לא מדורג	AA ומעלה	סך הכל	לא מדורג	AA ומעלה
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	-	-	63	63	-
1,460	1,460	-	114	114	-
95	95	-	-	-	-
3,141	-	3,141	7,210	-	7,210

נכסי מיסים שוטפים

חייבים ויתרות חובה

נכסי מיסים נדחים

מזומנים ושווי

מזומנים

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

1. סיכוני אשראי (המשך)

3. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים:

ליום 31 בדצמבר				
2018		2019		
סיכון אשראי מאזני		סיכון אשראי מאזני		
%	סכום	%	סכום	
מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	
6.53	783	8.55	882	ענף משק
4.35	522	3.59	370	בינוי ונדל"ן
-	-	3.32	342	חשמל ומים
3.25	390	2.84	293	מסחר
9.79	1,175	12.34	1,272	תקשורת ושרותי מחשב
2.18	261	2.94	303	בנקים
1.08	130	-	-	שירותים פיננסיים
27.18	3,261	33.58	3,462	שירותים עסקיים אחרים
72.82	8,737	66.42	6,848	אג"ח מדינה
100.0	11,998	100.00	10,310	סך הכל

2. סיכונים גיאוגרפיים

סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק השקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גיאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית. סיכון גיאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הונניים (נדל"ן, מניות וכד').

ביאור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. התחייבויות תלויות

(1) קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי החברה לעמיתי הקרן שבניהולה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשניות ואחרות, עקב פערי מידע בין החברה לבין עמיתי קופות הגמל, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם מוצרים פנסיוניים ארוכי טווח המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות התשס"ו-2006. פרשנות חדשה לאמור במוצרים פנסיוניים ארוכי טווח עלולה לעיתים להשפיע על הרווחיות העתידית של החברה בגין המוצרים הקיימים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. כמו כן, קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטוריים והנחיות של הממונה, בחוזרים שהינם בתוקף ובטיוטות חוזרים שעדיין מתקיימים דיונים לגביהן, וכן ב"עמדות ממונה" ו"הכרעות עקרוניות" בנושאים שונים שחלקם בעלי השלכות תפעוליות ומשפטיות נרחבות. חשיפה זו מוגברת בתחום החסכון הפנסיוני בו פועלת החברה. בתחום זה, התקשרויות עם העמיתים הינן לאורך שנים רבות במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. זכויות העמיתים מנוהלות באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומיכונית מוגברת בתחום זה.

(2) חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 והתקנות שהותקנו על פיו, מטילים חובות על הקופות, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועדם על ידי העברת כספים לקופות. קיימת אי ודאות בכל הקשור לגובה הסכומים שבפיגור, כמו גם לעצם מחויבות המעבידים בנושא, וזאת בין היתר, בשל סיבות שונות לאי העברת כספים לקופות האופייניות לסקטור קופות הגמל (כגון: הפסקת יחסי עובד-מעביד, העברת כספים לקופה אחרת וכיוצ"ב). על מנת לגבות את החובות, כאמור, שולחת החברה מכתבי התראה למעבידים ולעמיתים ובמידת הצורך מגישה תביעות כנגד המעבידים החייבים.

(3) העברות כספים - החברה המנהלת נדרשת לבצע העברות כספים תוך פרקי זמן כפי שנקבע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008. אי עמידה במועדים כאמור, אשר עלולה לנבוע בתקופות מסוימות מאירועים שלחברה אין שליטה עליהם, חושפת את החברה להתחייבות פיננסית בגין ריבית פיגורים ופערי תשואה עד למועד העברת הכספים בפועל לחשבון העמית.

ביאור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

(4) בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המפורטות להלן, אשר בהן, להערכת ההנהלה, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות שקיבלה, אין זה יותר סביר מאשר לא ("more likely than not"), כי טענות ההגנה של החברה תידחינה ואישור התובענה כייצוגית יתקבל, או שקיימים סיכויים של 50% ומעלה כי בסופו של ההליך תתקבלנה טענותיה של החברה שסביר כי הסדר פשרה מוצע, אשר אינו כולל התחייבות מהותית לתשלום כספי יתקבל, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות בהן, ביחס לתביעה, כולה או חלקה, יותר סביר מאשר לא כי טענות ההגנה של החברה עלולות להדחות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי הנהלת החברה. להערכת הנהלת החברה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה.

באוקטובר 2016 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה כי החברה גובה, כביכול, מהעמיתים בקרן ההשתלמות שבניהולה, הוצאות ניהול השקעות אשר גבייתן מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתקנון הקרן המתירה לה לגבותן. בנובמבר 2017 הוגשה תגובה (התנגדות) מטעם החברה. בינואר 2018 התקיים דיון קדם משפט במסגרתו ניתנה החלטה לאחד את הדיון עם בקשות נוספות לאישור תובענה ייצוגית תלויות ועומדות שעניינן הוצאות ישירות בקופות גמל וקרנות השתלמות. במאי 2018 הוגשה לבית הדין עמדת הממונה התומכת בעמדת הנתבעות ולפיה גופים מוסדיים רשאים לגבות הוצאות ישירות מאת העמיתים או המבוטחים, גם אם הדבר אינו מצוין באופן מפורש בתקנון הגוף המוסדי, ובלבד שהדבר נעשה בהתאם להוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008.

להלן סיכום נתוני תביעות משפטיות:

סוג	כמות תביעות	הסכום הנתבע באלפי ש"ח
<u>תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה	-	-
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה	-	-
לא צוין סכום התביעה	-	-
<u>בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה	1	30,100
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה	-	-
לא צוין סכום התביעה	-	-
<u>תביעות מהותיות אחרות</u>	-	-

ביאור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. התקשרויות

(1) עד ליום 5 באוקטובר 2016 לחברה הסכם עם חברת הראל גמל והשתלמות בע"מ (חברה אחות) (להלן - "הראל גמל") בדבר קבלת שרותי תפעול וניהול לחברה. עם מיזוגה של הראל גמל לתוך חברת הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "הראל פנסיה וגמל") ביום 5 אוקטובר 2016, קיבלה על עצמה הראל פנסיה וגמל את כל ההתחייבויות של החברה לפי הסכם זה.

שרותים אלו כוללים בין היתר, שירותי מחשב, ניהול סיכונים ואקטואריה ניהול השקעות וביטוח דירקטורים. מטרתו של ההסכם הינה ליצור שיטת חיוב עבור שרותים שונים אותן מקבלת החברה מחברת הראל פנסיה וגמל, תוך שהיא מנצלת את היתרון לגודל של חברת הראל פנסיה וגמל ובכך חוסכת בעלויות התפעול והניהול.

בהתאם להוראת הסכם זה, משלמת החברה דמי תפעול וניהול בשיעור של 95% מדמי הניהול נטו שמקבלת החברה מקרן השתלמות שבניהולה.

(2) החברה התקשרה בהסכם ניהול ויעוץ עם הראל השקעות, מטרת ההסכם לעגן את הפעולות שמבצעת הראל השקעות עבור החברה, במסגרת תפקידה של הראל השקעות כחברה השולטת, בעקיפין, בחברה ובגופים מוסדיים נוספים בקבוצת הראל ביטוח ופיננסים וכחברה המכווינה את פעילותם של הגופים המוסדיים שבשליטתה, מקדמת את עסקיהם, מסייעת בהרחבת חוג לקוחותיהם, פועלת להרחבת עסקיהם ומתקשרת בשמם בעסקאות שונות.

בהתאם להסכם זה הראל השקעות תעניק לחברה שירותי ניהול ויעוץ בכל הקשור לפעילותה השוטפת של החברה.

בתמורה למתן שירותי הניהול, תהיה הראל השקעות זכאית לדמי ניהול בשיעור של 3% מדמי הניהול השנתיים שיתקבלו אצל החברה מקופת הגמל שבניהולה.

תקופת ההסכם היא מיום 1 בינואר 2009 והינה לתקופה בלתי מוגבלת בכפוף לאפשרות ביטולו, בתום כל שנה קלנדרית, על ידי כל אחד מהצדדים, בהודעה שתימסר 60 יום לפני תום השנה הקלנדרית.

ביאור 19 - אירועים מהותיים לאחר תאריך הדוחות הכספיים

התפרצות נגיף הקורונה

לאחר תקופת הדוח, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה בעולם, נרשמו ירידות חריגות במדדי המניות הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובישראל אשר משפיעות לרעה על תוצאות הפעילות של החברה. נכון לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, השפעת הירידות החדות בשוקי ההון מוערכת בהפסדי השקעות בחברה בסך של כ-650 אלפי ש"ח (לפני מס). בנוסף, קטנו נכסי הקרנות והקופות שבניהול החברה בסך של כ-1 מיליארד ש"ח ביחס להיקף הנכסים המנוהלים נכון לתאריך הדוח הכספי. סך דמי הניהול שהחברה צפויה לגבות במהלך חודש מרץ 2020 יקטן אף הוא בהתאמה. המשמעות הנגזרת מכך לשלושת הרבעונים הקרובים של שנת 2020 תלויה בתרחיש שיתממש באשר להמשך התפשטות הנגיף בארץ ובעולם וכנגזרת לכך, המגבלות והריסון שיטילו הממשלות השונות על חופש הפעילות, הסחר ומתן השירותים בשווקים הריאליים ברחבי העולם.

קרן החיסכון לצבא הקבע-

קרן השתלמות

בניהול

קרן החיסכון לצבא הקבע

חברה לניהול קופות גמל בע"מ

**סקירת הנהלה
לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2019**

תוכן עניינים

1.	מאפיינים כלליים של קופת הגמל	3
א.	תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה	3
ב.	מועד הקמת קופת הגמל	3
ג.	רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם	3
ד.	שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות	3
ה.	שיעורי ההפרשות המרביים שרשאת קופת הגמל לקבל ומטרתן	4
ו.	שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו	4
2.	ניתוח זכויות עמיתי קופת הגמל	4
א.	יחס נזילות	4
ב.	משך חיים ממוצע של החיסכון	4
ג.	שינוי במספר העמיתים	4
ד.	ניתוח זכויות העמיתים בקרן	5
3.	מידע אודות דמי ניהול	5
א.	שיעור דמי הניהול	5
ב.	מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה	6
4.	ניתוח מדיניות השקעה	7
א.	מדיניות ההשקעה	7
ב.	ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת	7
5.	ניהול סיכונים	9
א.	מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת	9
ב.	סיכוני נזילות	9
ג.	סיכוני שוק	10
ד.	סיכוני אשראי	14
ה.	סיכונים גיאוגרפיים	19
ו.	גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה	22
ז.	גורמי סיכון על פי טיבם	23
6.	נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו	24
7.	בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי	24

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל

א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה

קופת הגמל:

- שם קופת הגמל: קרן החיסכון לצבא הקבע (להלן "הקופה" או "הקרן").
- סוג קופת הגמל: קרן השתלמות.
- קוד הקופה: 511033060-00000000000438-0000-000
- סוג העמיתים: עצמאיים ושכירים המפקידים כספי השתלמות.

הקופה מנוהלת בנאמנות בידי חברה מנהלת שהינה משקיע מוסדי. הקופה נועדה לחיסכון לטווח בינוני וקצר. פעילות הקופה כפופה לרישוי המתקבל מרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לדינים הרלוונטיים החלים על פעילותה המפוקחת על ידי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - "הממונה על שוק ההון, או "הממונה").

החברה המנהלת:

- שם החברה המנהלת: קרן החיסכון לצבא הקבע-חברה לניהול קופות גמל בע"מ בע"מ (להלן - "החברה המנהלת" או "החברה").
- החברה המנהלת הינה חברה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ, בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל חברה לביטוח בע"מ, חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות.
- בשנת הדיווח לא חלו שינויים במבנה האחזקות של החברה המנהלת. לפרוט מבנה האחזקות של החברה המנהלת, ראה סעיף 1.1.2 בדוח תאור עסקי החברה של החברה המנהלת.

ב. מועד הקמת קופת הגמל

הקופה הוקמה בשנת 1984.

בחודש מרס 2009 הפכה הקופה לקופה מסלולית עקב הוספת שני מסלולי השקעה, מסלול אג"ח ללא מניות אשר החל לפעול בחודש מרס 2009 ומסלול מניות אשר החל לפעול בחודש אפריל 2009.

ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם

להלן מספרי המסלולים הכלולים באישור:

שם המסלול	קוד המסלול	מועד תחילת פעילות
מסלול כללי	511033060-00000000000438-0438-000	1984
מסלול אג"ח ללא מניות	511033060-00000000000438-1410-000	2009
מסלול מנייתי	511033060-00000000000438-1411-000	2009

ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות

בשנת הדוח לא חל שינוי.

ה. שיעורי הפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן

בקרן השתלמות לעובדים - בשיעורים מהמשכורת, (כהגדרתה בסעיף 3 לפקודה):
הפרשות מעביד : עד 7.5%.

הפרשות עובד : עד 2.5%.

ובלבד שהשיעורים לא יעלו על השיעורים הנקובים בהסכם הקיבוצי כמשמעותו בחוק הסכמים קיבוציים תשי"ז - 1957, והפרשות העובד לא יפחתו משליש מהפרשות המעביד.

בקרן השתלמות לעצמאים - הפקדות עצמאי עד לתקרה שנתית של 7% מהכנסתו הקובעת, מזה יותר ניכוי בגין הפקדות בשיעור של עד 4.5% מהכנסתו הקובעת.

ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו

אין שינוי.

2. ניתוח כויות עמיתי קופת הגמל**א. יחס נזילות**

שיעור הסכומים שהעמיתים בקופת הגמל רשאים למשוך ממנה מתוך כלל נכסי קופת הגמל, לתאריך הדוח:

2019	
%	
82.67	מסלול כללי
91.55	מסלול אג"ח ללא מניות
77.61	מסלול מנייתי

ב. משך חיים ממוצע של החיסכון

משך החיים הממוצע של זכויות העמיתים, עבור אותם עמיתים שחשכונוניהם טרם הבשילו:

2019	
שנים	
1.27	מסלול כללי
1.68	מסלול אג"ח ללא מניות
1.96	מסלול מנייתי

ג. שינוי במספר העמיתים

המידע על מספר העמיתים בקרן חסוי.

ד. ניתוח זכויות העמיתים בקרן

2018		2019		
סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*	
באלפי ש"ח		באלפי ש"ח		
2,560,634	-	2,829,088	-	חשבונות פעילים
2,660,973	-	2,982,837	-	חשבונות לא פעילים
5,221,607	-	5,811,925	-	סה"כ

* המידע על מספר חשבונות העמיתים בקרן חסוי.

3. מידע אודות דמי ניהול

א. שיעור דמי הניהול

2019		2019		
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים	עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים	
סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*	
באלפי ש"ח		באלפי ש"ח		
2,397,622	-	2,612,942	-	0.5%-0%
363,483	-	5,449	-	1%-0.5%
33,815	-	249	-	1.5%-1%
1,405	-	1,472	-	2%-1.5%

דמי ניהול מנכסים:

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 6,350 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

מסלול אג"ח ללא מניות

2019		2019		
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים	עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים	
סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*	
באלפי ש"ח		באלפי ש"ח		
73,988	-	36,037	-	0.5%-0%
2,903	-	188	-	1%-0.5%
35	-	-	-	1.5%-1%
-	-	1	-	2%-1.5%

דמי ניהול מנכסים:

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 87 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

* המידע על מספר חשבונות העמיתים בקרן חסוי.

מסלול מניות

ליום 31 בדצמבר 2019				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים לא פעילים		עמיתים פעילים		
סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*	
באלפי ש"ח		באלפי ש"ח		
95,956	-	171,461	-	0.5%-0%
13,254	-	919	-	1%-0.5%
573	-	-	-	1.5%-1%
51	-	122	-	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 238 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

* המידע על מספר חשבונות העמיתים בקרן חסוי.

ב. מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה*

לשנה שהסתיימה	ביום 31 בדצמבר	2019
0.30	שיעור דמי ניהול מנכסים ממוצע עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באחוזים)	
5,580,821	סך היקף נכסים מנוהל עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באלפי ש"ח)	
96.02	שיעור הנכסים המנוהלים עבור חמשת המעסיקים הגדולים מתוך סך הנכסים נטו (באחוזים)	

* המידע על מספר חשבונות העמיתים בקרן חסוי.

4. ניתוח מדיניות השקעה

א. מדיניות ההשקעה

מידע בדבר מדיניות ההשקעה של מסלולי ההשקעה לשנת הדוח, פורט באתר האינטרנט של החברה המנהלת בכתובת:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel-pensia-and-gemel/Pages/investment-policy.aspx?isfromsearch=1>

ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת

להלן תמצית השינויים בשוק ההון והתייחסות חטיבת ההשקעות של החברה אליהם:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי בממדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד	על פי המדד האחרון הידוע בסוף 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקת הדירה, כאשר סעיף התחבורה-והתקשורת היה התורם העיקרי לירידה במחירים. בסיכום 2019, נרשמה ירדה בציפיות לאינפלציה לאורך כל העקום, בעיקר במחצית השנייה של השנה, בשל הפתעה כלפי מעלה של חלק מהמדדים, חוזקו של השקל והירידה במחיר הנפט בעולם. החברה פעלה להקטין במהלך השנה את שיעור החשיפה שלה לאפיקים צמודי מדד במינונים נמוכים.
שער החליפין של השקל	בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל; 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה. העלייה בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, המשך רכישות של חברות ישראליות ע"י משקיעים זרים והחוזקה (היחסית) של הכלכלה תרמו לכך. החברה פעלה לשמור על שיעור חשיפה למט"ח נמוך ביחס למתחרים ברמה של בין 40%-60% משיעור החשיפה לחו"ל.
התפתחות שעורי ריבית	ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019. במהלך הרבעון האחרון של השנה הבנק אותת שהריבית תישאר ברמתה הנוכחית לזמן ממושך או אף תרד בעתיד, נוכח שהאינפלציה מתחת לגבול התחתון של היעד. בסיכום שנת 2019, עקום התשואות הממשלתי ירד בחדות לכל אורכו, בעיקר במחצית הראשונה של השנה. תרמו לכך הירידה המהירה בתשואות אג"ח הממשלתיות בעולם, בהובלת ארה"ב, יחד עם חוזקו של השקל והצפי להצטרפות ישראל למדד האג"ח הבינלאומי. החברה פעלה בתחילת הרבעון הרביעי להאריך מח"מ בשיעור קל לאור הערכה כי הריבית הארוכה תישאר נמוכה לאורך תקופה ארוכה.
ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו	במהלך שנת 2019 חרגה הממשלה משמעותית מיעד הגירעון ובסוף שנת 2019 נושק הגירעון ל-4 אחוזי תוצר. יחד עם זאת החוב בשקלים של מדינת ישראל נשאר נמוך יחסית סביב 60 אחוזי תוצר (בשל התחזקות השקל). החברה פעלה לשמור על חשיפה יציבה לחוב ממשלתי מקומי לאור הערכה כי העלאת הגרעון לא תפגע בביקוש לחוב ממשלה עקב גרעון אבסולוטי נמוך חוזקו של השקל והצטרפות צפויה של ישראל למדדי החוב הממשלתי הבינלאומיים ברבעון הראשון של 2020.

נושא	תיאור פעולות החברה
שוק המניות	<p>בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שוקי המניות בעולם. מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים), עלה ב-28.4% במהלך 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9% במהלך 2019. בישראל מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך 2019.</p> <p>החברה פעלה להעלות את שיעור החשיפה למניות בכל הקופות אליהם ניתן להיחשף למניות לאור ההערכה כי מניות יהוו מרכיב עדיף להשקעה בעולם של ריביות נמוכות אינפלציה נמוכה אך חיובית וצמיחה עולמית חיובית.</p>
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	<p>מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות מול אג"ח הממשלתיים בארץ ירדו במהירות במהלך 2019.</p> <p>החברה הגדילה את שיעור החשיפה לאג"ח בדרוג גבוה לאור הערכה כי מרווחי האג"ח בדרוג נמוך נמוכים מדי, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים לקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.</p>
מוצרי מדדים	<p>החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות ערך שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.</p>
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	<p>החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות השקעה, לניהול יעיל של החשיפות לחו"ל ללא חשפה למטבע.</p>
השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	<p>במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.</p>

5. ניהול סיכונים

החוזר המאוחד, שער 5, חלק 1, פרק 10 - ניהול סיכונים, מסדיר תשתית להבנה, זיהוי ומדידה של סיכוני שוק, אשראי וניזילות גלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכוניות העמיתים בקופות גמל, למעקב שוטף אחריהם, לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות המבוססות עליהם ולהבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. החוזר מחייב מינוי מנהל סיכונים אובייקטיבי ובלתי תלוי במערך ההשקעות והאשראי של החברות המנהלות אשר יספק לדירקטוריון החברה המנהלת, הנהלתה, ועדת ההשקעה וועדת האשראי שלה תמונת מצב אובייקטיבית ומקיפה יותר אודות הסיכונים הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכוניות העמיתים.

ניהול תיק ההשקעות של הקופה נעשה תוך חתירה לאיזון בין המטרה של השגת תשואה מקסימאלית על הנכסים לבין הסיכון הכרוך בהשקעות ורמת הניזילות הנדרשת כדי לממן פעילות זו ופעילות משיכות והעברות של כספים על ידי העמיתים.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. ועדת ההשקעות דנה בשיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. דיווחי ניהול סיכונים המוצגים לוועדת השקעות מציגים אומדים להפסד פוטנציאלי הצפוי לתיק נכסים בשל התממשות סיכוני השוק. בכל התכנסות של ועדת השקעות ובהתבסס על מערכת BI, מציגה חטיבת השקעות חתכי חשיפה שונים של תיק ההשקעות, בכלל זה חשיפה לענפים, גיאוגרפי, מטבעות.

הוועדה בוחנת ומתאימה את מדיניות ההשקעות וביצועה בשוטף לנוכח ההתפתחויות בנכסיה, במאפייני עמיתיה ובשווקים.

להלן פירוט הסיכונים המרכזיים להם חשופה הקופה ואופן הטיפול בהם:

א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת

לעניין פירוט מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת של קופת הגמל ראה ביאור 17 בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ב. סיכוני ניזילות

סיכון ניזילות ניתן לפיצול על פני שני רבדים: סיכון ניזילות ברמת קופת גמל, וסיכון ניזילות ברמה מקרו כלכלית.

הסיכון ברובד הראשון נובע מאי ודאות לגבי שינויים אפשריים בהיקף משיכת כספים מהקופה, העשויים להביא למצב בו הקופה תידרש לממש במהירות נכסים בהיקף ניכר על מנת לשלם לעמיתים המושכים או המניידים לקופות אחרות. סיכון זה קשור בהיקף חסכון העמיתים הזכאים למשיכה אל מול אורך החיים הממוצע של נכסי הקופה וניזילותם וכן מגורמים חיצוניים של הגברת תחרות ומעבר בין קופות גמל.

הסיכון ברובד השני נובע מהאפשרות של שינוי טעמי העמיתים בכלל קופות הגמל. מצב זה יכול לגרום למימוש סכומי כספים גדולים בפרק זמן קצר. דרישה כזו עלולה לסכן את יציבות שוק ההון והכספים בארץ. לצורך ניהול סיכון הניזילות קופות הגמל מחזיקות בנכסים ניילים, כגון מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות לתקופה של עד חודש ימים וכן בנכסים בעלי סחירות גבוהה שניתנים למימוש בקלות יחסית.

ניהול הקופות בשיטת סלי השקעה, מקטין חשיפה לסיכון ניזילות בכלל ובקופות הקטנות בפרט.

ניתוח נילות הקופה

ליום 31 בדצמבר 2019			נילות (בשנים)
נכסים נטו (באלפי ש"ח)			
מסלול מנייתי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי	
271,194	76,921	3,600,542	נכסים נזילים וסחירים
-	3,536	89,660	מח"מ של עד שנה
8,655	28,700	1,149,515	מח"מ מעל שנה
2,487	3,995	576,720	אחרים
282,336	113,152	5,416,437	סה"כ

ועדת ההשקעות אישרה מודל למעקב אחר סיכון הנזילות בפעילות הקופה. מדדי הנזילות מביאים בחשבון מצבי קיצון של משיכות בקופות כולל העברות בין קופות ואת נזילות הנכסים בתיקים במצבי משבר שונים. ועדת ההשקעות בוחנת על בסיס תקופתי את העמידה ברמת הנזילות ביחס למדדי הנזילות שנקבעו ובוחנת באופן שוטף את צרכי הנזילות והתאמתם לנכסי הקופה על מנת להיערך מראש לשינויים ברמת הנזילות הנדרשת.

הקופה אינה נתקלת בקשיי נזילות ובקשיים למימון תשלומים לעמיתים מושכים או המניידים החוצה, והיא שומרת על רמת נזילות מספקת. על פי ניסיון העבר, לאור היקף נכסיה של הקופה, הפיזור הרחב של עמיתיה והעובדה כי מרבית נכסיה הינם סחירים ובני מימוש מהיר ולמרות ששיעור הסכומים שעמיתים רשאים למשוך מהקופה עמד על כ-82.67% במסלול הכללי, כ-91.55% במסלול ללא מניות, כ-77.61% במסלול מנייתי, הקופה אינה צופה בעיות נזילות בשנים הקרובות היות ונכון לסוף שנת 2019 הושקעו בנכסים נזילים וסחירים, כ-66.47% מנכסי המסלול הכללי, כ-67.98% מנכסי המסלול ללא מניות וכ-96.05% מנכסי מסלול מניות.

מבחינת הרכב נכסי הקופה והערכות ההנהלה, הנהלת החברה המנהלת סבורה כי סך הכספים הסחירים והנזילים וצפי ההפקדות מהווים כרית בטחון מספקת לצמצום התממשות סיכון הנזילות כאמור לעיל.

ג. סיכוני שוק

סיכוני שוק בניהול פעילות קופת הגמל נובעים מאפשרות לשחיקת שווי נכסי קופות הגמל כתוצאה משינויים במחירי ניירות ערך, מחירי נדל"ן, שערי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה ומפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.

סיכוני שוק הקשורים בירידה הפוטנציאלית בערכם הכלכלי של נכסי הקופה הינם כדלקמן:

1. סיכוני הצמדה: בשיקולי השקעה נלקחות בחשבון תחזיות אינפלציה ואלטרנטיבות השקעה, גם בהיבט של בסיס הצמדה. הקופה מבצעת את השקעותיה ברכיבים צמודים ולא צמודים בהתאם לסביבת האינפלציה והתחזיות העתידיות שלפניה.
2. סיכון שער חליפין: לקופה חשיפה לנכסים צמודי מט"ח בעיקר כתוצאה מהשקעות בנכסים זרים ולכן בשיקולי ההשקעה נלקחות בחשבון תחזיות לשינויים בשערי חליפין, בעיקר ביחס לדולר.
3. סיכוני ריבית: לשינויים בשערי הריבית השפעה על אגרות החוב המוחזקות על ידי הקופה ועל פקדונות והלוואות ובאמצעותן על שווי נכסי הקופה. בעת קבלת החלטות השקעה וקביעת משך החיים הממוצע של הנכסים נלקחים בחשבון הנחות ותחזיות לגבי שינוי ריבית והשפעתם על תיק ההשקעות של הקופה. הקופה מטפלת בסיכוני ריבית על ידי שינוי באורך החיים הממוצע הכולל של מכשירים נושאי ריבית בכל אפיק, פיזור וחשיפה לסוגי ריביות שונות.
4. סיכון מניות: ההפסד שעלול להגרם לקופה כתוצאה מירידה במחירי המניות הנסחרות בארץ ובחו"ל.
5. סיכון מרווח אשראי: הפסד הנובע מפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.
6. סיכון נדל"ן: ההפסד שעלול להיגרם מירידת ערכן של ההשקעות בנדל"ן.

החברה המנהלת מתמודדת עם מכלול הגורמים המרכיבים את סעיף סיכוני השוק באמצעות קביעת תמהיל השקעות מפוזר המכיל, בין היתר, מניות, אגרות חוב צמודות ולא צמודות, הלוואות, נדל"ן, חשיפה למט"ח, קרנות השקעה ותעודות סל. נכסי הקופות מפוזרים גם בהשקעות בשווקים הבין לאומיים. שימוש בנגזרים נעשה למטרות הגנה ולמטרות יצירת חשיפה ונכסל בדוחות הבקרה.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות ביצוע פיזור בין אפיקי ההשקעה השונים ומונעות חשיפה גבוהה לאפיק השקעה אחד.

ועדת ההשקעות דנה בשיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. מדדי סיכונים המוצגים לוועדת השקעות כוללים תרחישי קיצון והשוואת מדדי ביצועים וסיכונים לתיקי סמן. ועדת השקעות מקבלת מדי ועדה דיווח בדבר חשיפה ענפית, חשיפה גיאוגרפית וחשיפה מטבעית.

(1) סיכון מדד וסיכון מטבע

מסלול כללי

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,397,502	1,248,269	1,770,666	5,416,437
672,671	(4,110)	(668,561)	-
3,070,173	1,244,159	1,102,105	5,416,437

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

מסלול אג"ח ללא מניות

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
54,191	39,129	19,832	113,152
11,298	(197)	(11,101)	-
65,489	38,932	8,731	113,152

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

מסלול מניות

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
160,864	119	121,353	282,336
54,357	-	(54,357)	-
215,221	119	66,996	282,336

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

(2) סיכון ריבית

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי בשיעור הריבית על התשואה של קופת הגמל:

ניתוח רגישות לשינוי בשיעור הריבית (א) (ב)		אחוזים		ליום 31 בדצמבר 2019	
-1%	+1%				
2.17	(1.98)				מסלול כללי
3.49	(3.15)				מסלול אג"ח ללא מניות
0.19	(0.18)				מסלול מנייתי

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים בריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוח הרגישות כולל אך ורק סעיפים אשר ערכם מושפע באופן ישיר כתוצאה משינוי בשיעור הריבית. בהתאם לכך, לא מובאות בחשבון השפעות עקיפות כגון השפעה של קרנות נאמנות שמשקיעות בנכסי חוב.

(3) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

להלן פירוט החשיפה לענפי משק בגין השקעה במניות:

ליום 31 בדצמבר 2019						מסלול כללי
%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד	
				מניות היתר	ת"א 125	
מסה"כ		אלפי ש"ח				
15.43	161,720	-	-	1,932	159,788	ענף משק
1.91	19,966	-	-	-	19,966	בנקים
2.53	26,473	10,004	-	-	16,469	ביטוח
11.60	121,586	67,542	502	877	52,665	ביומד
18.39	192,708	61,394	5,461	14,543	111,310	טכנולוגיה
30.66	321,327	124,439	13,831	20,002	163,055	מסחר ושרותים
12.58	131,891	37,970	15	7,610	86,296	נדל"ן ובינוי
4.59	48,081	-	3,428	9,981	34,672	תעשייה
2.31	24,260	4,829	-	2,310	17,121	השקעה ואחזקות
100.00	1,048,012	306,178	23,237	57,255	661,342	נפט וגז
						סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2019				מסלול אג"ח ללא מניות	
%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר		
				אלפי ש"ח	
מסה"כ					
99.65	1,440	1,440	-		ענף משק
0.35	5	-	5		נדל"ן ובינוי
100.00	1,445	1,440	5		השקעה ואחזקות
					סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2019						מסלול מניות
מסה"כ %	סך הכל	בחו"ל	נסחרות במדד		ת"א 125	
			לא סחיר אלפי ש"ח	מניות היתר		
						ענף משק
17.70	19,943	-	-	238	19,705	בנקים
2.19	2,463	-	-	-	2,463	ביטוח
2.90	3,265	1,234	-	-	2,031	ביומד
13.48	15,182	8,579	-	108	6,495	טכנולוגיה
21.02	23,691	8,169	-	1,794	13,728	מסחר ושרותים
20.36	22,935	1,579	-	1,247	20,109	נדל"ן ובינוי
14.81	16,682	5,129	2	909	10,642	תעשייה
4.89	5,507	-	-	1,231	4,276	השקעה ואחזקות
2.65	2,991	595	-	285	2,111	נפט וגז
100.00	112,659	25,285	2	5,812	81,560	סך הכל

ד. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון לאי עמידת צד שלישי בהתחייבויותיו. סיכוני אשראי יכולים לנבוע, בין היתר, מאי עמידה במועדי החזר, היעדר יכולת פירעון, מימוש ביטחונות בערך פחות מהמוערך או מירידת ערך כתוצאה משינוי בדירוג אשראי.

מדיניות ניהול סיכוני האשראי של החברה מתבססת על פיזור וגיוון תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניטל, בהתאם למגבלות שהוגדרו, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של החברה ופירוט תחומי אחריותם של הגורמים המעורבים בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי. המסגרת למתן ניהול אשראי כוללת גם נהלים ומתודולוגיות, על פיהם יש לפעול.

פעילות האשראי נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון ולהחלטות פרטניות של ועדות ההשקעה השונות. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה לווה בודד ולקבוצת לווים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצ"ב. חוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכוני אשראי להם חשופה הקופה. בהתאם לחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מינו הגופים המוסדיים בקבוצה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכוני אשראי. פרק 4 - ניהול נכסי השקעה, שער 5, חלק 2 לחוזר המאוחד קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת אגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת אגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר המפקח בנושא טיפול בחובות בעייתיים ופעולות לגביית חוב, הוקם פורום חוב ומונה מנהל לפורום אשר תפקידו להעריך מצב חובות בעייתיים ולהבטיח כי מתקיימים תהליכי מעקב ובקרה שוטפים.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לווים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריונים האמורים.

טרם מתן אשראי לא סחיר מתבצע תהליך, באמצעות מודל דירוג פנימי, להערכת איתנות הגופים אליהם נחשפת הקופה ויכולת הפירעון שלהם. כמו כן הקופה עוקבת באופן שוטף אחר יכולת הפירעון ואיכות הבטוחות. בנוסף, מתבצעת הערכת סיכוני אשראי לא סחיר בקופה הן באמצעות מעקב אחר הדירוג הממוצע, והן באמצעות מודל המאפשר לכמת את גובה סיכון האשראי בתוחלת ומקרה קיצון.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא ממשלתי בתיקים האמורים והערכת ההפסד הצפוי (Expected Loss) וההפסד הלא-צפוי (Un expected Loss) בגין סיכוני האשראי הלא סחיר. ברמת עסקה פרטנית - מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות או מורכבות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2019									בארץ בחו"ל סך הכל נכסי חוב
מסלול כללי			מסלול אג"ח ללא מניות			מסלול מנייתי			
שאינם סחירים			שאינם סחירים			שאינם סחירים			
סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	
1,527,984	1,110,800	2,638,784	61,363	28,657	90,020	47,562	8,655	56,217	בארץ
236,630	128,375	365,005	7,213	3,579	10,792	-	-	-	בחו"ל
<u>1,764,614</u>	<u>1,239,175</u>	<u>3,003,789</u>	<u>68,576</u>	<u>32,236</u>	<u>100,812</u>	<u>47,562</u>	<u>8,655</u>	<u>56,217</u>	סך הכל נכסי חוב

(2) פירוט נכסי חוב בחלוקה לדירוגים

נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2019		
דירוג מקומי (*)		
מסלול מנייתי	מסלול אג"ח ללא מניות אלפי ש"ח	מסלול כללי

45,201	51,336	1,094,761
1,151	6,654	306,686
1,000	3,000	114,582
49	100	2,936
161	273	9,019
<u>47,562</u>	<u>61,363</u>	<u>1,527,984</u>

נכסי חוב סחירים בארץ

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:
AA ומעלה
BBB עד A
נמוך מ-BBB
לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץנכסי חוב שאינם סחירים בארץ

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:
AA ומעלה
BBB עד A
נמוך מ-BBB
לא מדורג
הלוואות לעמיתים
הלוואות בשיעבוד מניות המקנות שליטה
הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

-	1,367	49,476
-	64	1,092
-	30	1,902
1	2	359
8,654	7,965	442,090
-	501	12,689
-	18,728	603,192
<u>8,655</u>	<u>28,657</u>	<u>1,110,800</u>
<u>56,217</u>	<u>90,020</u>	<u>2,638,784</u>

סך הכל נכסי חוב בארץ

<u>8,654</u>	<u>14,736</u>	<u>618,250</u>
--------------	---------------	----------------

מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - הממונה). נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

נכסי חוב בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019	
דירוג בינלאומי (*)	
מסלול כללי	מסלול אג"ח ללא מניות אלפי ש"ח
44	36,638
403	11,376
5,804	161,500
846	23,050
116	4,066
<u>7,213</u>	<u>236,630</u>
49	1,476
<u>3,530</u>	<u>126,899</u>
<u>3,579</u>	<u>128,375</u>
<u>10,792</u>	<u>365,005</u>
<u>1,583</u>	<u>66,846</u>

נכסי חוב סחירים בחו"ל

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:
A ומעלה
BBB
נמוך מ-BBB
לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל

נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:
לא מדורג
נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

מזה - נכסים מדורגים בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה *S&P, Mood's* ו- *Fitch*. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו- 16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

(3) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, נקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון אינם מתבססים על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. מודל זה מביא לידי ביטוי באופן עדכני יותר שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון.

הריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגות להלן הינן בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג:

ליום 31 בדצמבר 2019			נכסי חוב שאינם סחירים לפי דירוג (*):
מסלול מנייתי	מסלול אג"ח ללא מניות באחוזים	מסלול כללי	
0.11	0.59	0.47	AA ומעלה
-	2.18	2.25	A
-	2.34	2.48	BBB
-	10.26	13.01	נמוך מ-BBB
3.44	3.61	3.94	לא מדורג

(*) המקורות לרמת דירוג מקומי הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד +A.

המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על ידי הממונה *S & P, Mood's* ו- *Fitch*. לעניין דירוג פנימי ראה סעיף 5 להלן.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019						ענף משק
מסלול מנייתי		מסלול אג"ח ללא מניות		מסלול כללי		
%	סכום	%	סכום	%	סכום	
מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	
0.81	453	6.18	6,231	8.20	246,215	בנקים
0.71	399	0.88	889	0.93	27,919	ביטוח
0.02	12	0.37	378	0.34	10,343	טכנולוגיה
15.87	8,919	20.20	20,361	27.04	812,336	מסחר ושרותים
1.44	809	16.37	16,506	19.99	600,570	נדל"ן ובינוי
0.11	64	1.65	1,660	1.61	48,233	תעשייה
0.59	333	2.68	2,703	3.49	104,889	השקעה ואחזקות
0.05	27	0.70	704	0.73	21,885	נפט וגז
80.40	45,201	50.97	51,380	37.67	1,131,399	אג"ח ממשלתי
100.00	56,217	100.00	100,812	100.00	3,003,789	סך הכל

- (5) ביום 7 ביולי 2013, בהמשך לאישור מיום 15 במאי 2011, אישר הממונה על שוק ההון (להלן - הממונה) להראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - הראל ביטוח) שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידי הראל ביטוח. מודל זה ישים את הראל ביטוח ואת יתר הגופים המוסדיים בקבוצת הראל. בהתאם לתנאי האישור, הדירוג על פי המודל הפנימי ייחשב כדירוג המקביל של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:
- א) השימוש במודל יעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו בתהליך בחינת המודל.
- ב) המודל יהא תקף להערכת אשראי למעט: בנקים וחברות ביטוח, אשראי מגובה נכס בסיס (ישיר או מכשירים מורכבים), נדל"ן יזמי ומימון פרויקטים.
- ג) כל שינוי מהותי במבנה המודל יהא טעון אישור מראש של הממונה.

ה. סיכונים גיאוגרפיים

סיכון גאוגרפי הינו סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גיאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית. סיכון גיאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הוניים (נדל"ן, מניות וכדומה).

להלן החשיפה הגיאוגרפית עבור הנכסים השונים בהתאם למקום הסיכון הסופי, או בהתאם למקום בו הונפק או נסחר הנכס, במקרים בהם לא ניתן היה לזהות את מקום החשיפה הסופית:

מסלול כללי

ליום 31 בדצמבר 2019										
סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	נדל"ן להשקעה	קרנות נאמנות	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח										
122,844	-	122,844	26,064	21,571	1,632	34,802	18,818	19,957	-	בריטניה
76,122	-	76,122	76	-	12,343	51,138	11,778	787	-	סין
85,249	(7,430)	92,679	16,797	-	3,865	34,060	6,928	31,029	-	צרפת
72,182	(5,429)	77,611	17,712	-	3,052	17,151	37,371	2,325	-	גרמניה
68,321	5,765	62,556	12	-	24,255	38,196	93	-	-	יפן
72,227	-	72,227	4,863	-	66,959	-	405	-	-	לוקסמבורג
1,252,795	478,503	774,292	259,423	-	24,607	102,250	295,821	92,191	-	ארצות הברית
108,918	45,009	63,909	15,726	-	2,623	9,741	35,819	-	-	אירופה
3,687,699	(1,298)	3,688,997	1,411,605	64,953	1,653	38,648	576,383	464,356	1,131,399	ישראל
386,368	1,168	385,200	65,741	-	34,605	150,273	64,596	69,985	-	אחר
<u>5,932,725</u>	<u>516,288</u>	<u>5,416,437</u>	<u>1,818,019</u>	<u>86,524</u>	<u>175,594</u>	<u>476,259</u>	<u>1,048,012</u>	<u>680,630</u>	<u>1,131,399</u>	סך הכל

מסלול אג"ח ללא מניות

ליום 31 בדצמבר 2019									
סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות אלפי ש"ח	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
1,237	-	1,237	498	-	-	49	690	-	בריטניה
2,533	-	2,533	162	2,371	-	-	-	-	לוקסמבורג
8,809	-	8,809	3,696	872	-	995	3,246	-	ארצות הברית
1,279	-	1,279	1,279	-	-	-	-	-	אירופה
93,784	-	93,784	31,384	-	151	5	10,864	51,380	ישראל
5,510	-	5,510	975	500	-	396	3,639	-	אחר
113,152	-	113,152	37,994	3,743	151	1,445	18,439	51,380	סך הכל

מסלול מניות

ליים 31 בדצמבר 2019									
סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות אלפי ש"ח	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
6,711	-	6,711	228	239	5,091	1,146	7	-	בריטניה
4,156	559	3,597	52	-	2,941	603	1	-	קנדה
10,827	-	10,827	1	1,806	7,480	1,537	3	-	סין
7,461	(1,087)	8,548	2,428	565	4,982	573	-	-	צרפת
6,472	(794)	7,266	2,488	446	2,508	1,812	12	-	גרמניה
9,989	843	9,146	2	3,547	5,586	11	-	-	יפן
3,839	-	3,839	-	330	2,825	684	-	-	שוויץ
119,316	70,008	49,308	5,504	232	14,955	28,383	234	-	ארצות הברית
6,466	6,583	(117)	(6,180)	384	1,425	4,254	-	-	אירופה
156,327	(160)	156,487	36,519	522	4,856	67,307	2,082	45,201	ישראל
5,394	-	5,394	1	391	2,812	2,190	-	-	ש.מתעוררים-אחר
20,942	(388)	21,330	1,473	2,275	13,400	4,159	23	-	אחר
<u>357,900</u>	<u>75,564</u>	<u>282,336</u>	<u>42,516</u>	<u>10,737</u>	<u>68,861</u>	<u>112,659</u>	<u>2,362</u>	<u>45,201</u>	סך הכל

1. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה

הפעלת קופת גמל דורשת עמידה בכללי פעילות ודווח שנקבעו בחוקים ובתקנות. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה 2005 מעניק סמכויות שונות ואמצעי אכיפה מגוונים לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון לרבות סעיפי עונשין במקרה של אי עמידה בכללים והנחיות.

הקופה פועלת בתחום שוק ההון והחיסכון ארוך הטווח, בהם מתבצעת פעילות השקעה לצד פעילות מול העמיתים החוסכים בקליטת הפקדות, תשלומים וזיכויים ברווחים. פעילות זו חושפת את הקופה לסיכונים תפעוליים ולסיכונים הנובעים משינויי פסיקה וחקיקה כלליים ובתחום הפעילות הספציפי של הקופה.

אי לכך פועלת הקופה בהתאם לנהלים מסודרים שגיבשה להסדרת התהליכים השונים בקופה, לרבות ביצוע בקרות ומעקב שוטף אחר הפעילות. כמו כן מלווה את פעילות הקופה יועץ משפטי ומנהלת סיכונים.

הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים המופקד על הכוונה מתודולוגית ויישום המדיניות בראיית על. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי גורמי בקרה נוספים, כגון מנהל אגף SOX, אכיפה וציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי היערכות לשעת משבר.

החברה בוחנת באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקטת באמצעים להפחתת רמתם. אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיות מידע וסייבר וסיכונים המשכיות עסקית.

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהלים על ידה, חושפים אותה גם לאפשרות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה וגורמים מחוץ לחברה. החברה הגדירה מדיניות הכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה.

בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכונים ציות, היועץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסתייע במידת הצורך ביועץ משפטי חיצוני ומעניקה תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות ופוליסות ביטוח, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, ובריכוז התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. בינואר 2012 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, ומינתה את הגורמים שהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון שנכנס לתוקפו במרס 2018 וחוזר גופים מוסדיים 2-9-2018 בנושא ניהול סיכונים הלבנת הון מפברואר 2018, החברה קבעה מדיניות ניהול סיכונים בנושא ומינתה אחראי למילוי חובות, בהתאם לדרישות הרגולציה, באופן שיבטיח קיומה של תשתית ארגונית מתאימה ואמצעים להפחתת הסיכון. כמו כן, החברה גיבשה נהלים ליישום מדיניות ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, ועדכנה נהלים רלבנטיים, כך שיתייחסו, בין היתר, להליך של זיהוי והכרת הלקוח, לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור, לקיום בקרה שוטפת, לניהול רישומים ולדיווח. בנוסף, החברה אימצה גישה מבוססת סיכון, על מנת לזהות, להעריך ולהתמודד באפקטיביות עם סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתה בוצע סקר לזיהוי והערכה של סיכונים הלבנת הון ומימון הטרור בפעילויות השונות.

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של החברה. דירקטוריון החברה אישר מסמך מדיניות בנושא ניהול טכנולוגיות המידע.

בחינת סיכוני ה-IT מתבצעת באופן שוטף, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בחברה והן ברמת מערכות המידע והתשתיות. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בהראל המשמר מחשבים, בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4 בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים". אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי להערכת השפעה הפוטנציאלית של סיכוני טכנולוגיות המידע על תהליכי הליבה בחברה.

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזהות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפיסת ההגנה של החברה בניהול סיכוני סייבר ואבטחת מידע בנויה על שלוש שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כיסוי ביטוחי כנגד פשעי מחשב, בכללם אירועי סייבר. ביום 31 באוגוסט 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2016-9-14 בנושא "ניהול סיכוני סייבר בגופים מוסדיים". החוזר מגדיר עקרונות לניהול סיכוני סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי- תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשב בענן, אבטחה פיסית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכוני אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכוני סייבר בגופים מוסדיים", הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכוני סייבר. אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי על חשיפות החברה לסיכוני סייבר. בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2018-9-19 בנושא מיקור חוץ מיוני 2018, החברה קבעה מדיניות וגיבשה נוהלי עבודה, הכוללים בין היתר קווים מנחים וקריטריונים לקביעתה של פעילות כמהותית, עקרונות להתקשרות בהסכם למיקור חוץ ומנגנוני פיקוח, מעקב ובקרה אפקטיביים על פעילויות מהותיות שהוצאו למיקור חוץ. היערכות הקבוצה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות לנפילת מערכות המחשוב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

למידע נוסף, ראה דיון בגורמי סיכון בסעיף 3.11 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה המנהלת וביאור 18, התחייבויות והתקשרויות תלויות בדוח הכספי של הקופה.

גורמי סיכון על פי טיבם

בטבלה להלן מוצגים גורמי הסיכון על פי טיבם - סיכוני מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים גיאוגרפיים ככל שישנם וסיכונים מיוחדים לקופה, אשר דורגו, בהתאם להערכות סובייקטיביות איכותיות של הנהלת החברה המנהלת של הקופה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך הדוח, בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, על קופת הגמל - השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה	גורמי סיכון	
		√	סיכוני שוק	סיכוני מקרו
		√	האטה כלכלית בישראל	
		√	סיכוני אשראי	
	√		סיכון מחירי נכסים אחרים	סיכונים ענפיים
		√	שינויים רגולטוריים	
		√	סיכון נזילות	
	√		סיכונים תפעוליים	סיכונים מיוחדים לחברה

6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו

רואה החשבון לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בחוות דעתו.

7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי

א. בקורות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

דודי ליידנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 24 במרס 2020

הצהרה (Certification)

אני, דודי לייזנר מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של קרן החיסכון לצבא הקבע-קרן השתלמות (להלן: "קרן השתלמות") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן השתלמות וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן ההשתלמות למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן השתלמות; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן השתלמות, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן השתלמות והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן השתלמות; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן השתלמות:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן השתלמות; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן השתלמות.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

דודי לייזנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של קרן החיסכון לצבא הקבע-קרן השתלמות (להלן: "קרן ההשתלמות") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן ההשתלמות וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן ההשתלמות למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי² ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קרן ההשתלמות; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן ההשתלמות, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן ההשתלמות והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן ההשתלמות; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן ההשתלמות:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן ההשתלמות; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן ההשתלמות.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

רם גבל, סמנכ"ל כספים

² כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפקוח הדירקטוריון, של קרן החיסכון לצבא הקבע קרן השתלמות (להלן: "קרן ההשתלמות") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של קופת הגמל תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי החשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קרן ההשתלמות על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של קרן ההשתלמות על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון: מישל סיבוני

מנכ"ל: דודי לידנר

סמנכ"ל כספים: רם גבל

תאריך אישור הדוח: 24 במרס 2020

קרן החיסכון לצבא הקבע-קרן השתלמות

דוחות כספיים ליום

31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

3	דוח רואי החשבון המבקרים.....
5	דוח על המצב הכספי.....
8	דוח הכנסות והוצאות.....
12	דוח על השינויים בזכויות העמיתים.....
16	ביאור 1 - כללי.....
17	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית.....
19	ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה.....
20	ביאור 4 - נכסי חוב סחירים.....
21	ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים.....
22	ביאור 6 - מניות.....
22	ביאור 7 - השקעות אחרות.....
24	ביאור 8 - נדל"ן להשקעה.....
25	ביאור 9 - זכאים ויתרות זכות.....
26	ביאור 10 - דמי ניהול.....
26	ביאור 11 - הוצאות ישירות.....
28	ביאור 12 - תשואות מסלולי השקעה.....
28	ביאור 13 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.....
28	ביאור 14 - מסים.....
29	ביאור 15 - התחייבויות תלויות והתקשרויות.....
29	ביאור 16 - אירועים לאחר תאריך הדיווח.....

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של קרן החיסכון לצבא הקבע קרן השתלמות

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של קרן החיסכון לצבא הקבע קרן השתלמות (להלן - "הקופה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על השינויים בזכויות העמיתים לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של קרן החיסכון לצבא הקבע-חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת"). אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה המנהלת וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת תוצאות פעולותיה והשינויים בזכויות העמיתים שלה לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 24 במרס 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2019

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של קרן החיסכון לצבא הקבע קרן השתלמות בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן החיסכון לצבא הקבע קרן (להלן "הקופה") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של קרן החיסכון לצבא הקבע- חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקופה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקופה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקופה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון
24 במרס 2020

ליום 31 בדצמבר		ביאור	
2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
269,826	267,299		רכוש שוטף
62,506	42,043	3	מזומנים ושווי מזומנים חייבים ויתרות חובה
332,332	309,342		
1,840,950	1,880,752	4	השקעות פיננסיות
1,211,035	1,280,066	5	נכסי חוב סחירים
838,682	1,162,116	6	נכסי חוב שאינם סחירים מניות
969,773	1,127,128	7	השקעות אחרות
4,860,440	5,450,062		סך כל השקעות פיננסיות
75,874	86,524	8	נדל"ן להשקעה
5,268,646	5,845,928		סך כל הנכסים
47,039	34,003	9	זכאים ויתרות זכות
5,221,607	5,811,925		זכויות העמיתים
5,268,646	5,845,928		סך כל ההתחייבויות

רם גבל
סמנכ"ל כספים

דודי לייזנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 24 במרס 2020

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2019				
מסלול כללי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול מניית	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
237,035	4,242	26,022	267,299	רכוש שוטף
37,345	156	4,542	42,043	מזומנים ושווי מזומנים
274,380	4,398	30,564	309,342	חייבים ויתרות חובה
1,764,614	68,576	47,562	1,880,752	השקעות פיננסיות
1,239,175	32,236	8,655	1,280,066	נכסי חוב סחירים
1,048,012	1,445	112,659	1,162,116	נכסי חוב שאינם סחירים
1,036,519	6,915	83,694	1,127,128	מניות
5,088,320	109,172	252,570	5,450,062	השקעות אחרות
86,524	-	-	86,524	סך כל השקעות פיננסיות
5,449,224	113,570	283,134	5,845,928	נדל"ן להשקעה
32,787	418	798	34,003	סך כל הנכסים
5,416,437	113,152	282,336	5,811,925	זכאים ויתרות זכות
5,449,224	113,570	283,134	5,845,928	זכויות העמיתים
				סך כל ההתחייבויות

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2018				
מסלול כללי	מסלול מניית ללא מניית	מסלול מנייתי	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
238,126	8,834	22,866	269,826	רכוש שוטף
56,559	243	5,704	62,506	מזומנים ושווי מזומנים
294,685	9,077	28,570	332,332	חייבים ויתרות חובה
1,746,665	66,441	27,844	1,840,950	השקעות פיננסיות
1,173,956	28,862	8,217	1,211,035	נכסי חוב סחירים
759,262	1,741	77,679	838,682	נכסי חוב שאינם סחירים
913,703	6,540	49,530	969,773	מניות
4,593,586	103,584	163,270	4,860,440	השקעות אחרות
75,874	-	-	75,874	סך כל השקעות פיננסיות
4,964,145	112,661	191,840	5,268,646	נדל"ן להשקעה
43,023	424	3,592	47,039	סך כל הנכסים
4,921,122	112,237	188,248	5,221,607	זכאים ויתרות זכות
4,964,145	112,661	191,840	5,268,646	זכויות העמיתים
				סך כל ההתחייבויות

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ביאור	
2017	2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
(3,137)	5,770	(4,378)		הכנסות (הפסדים)
				ממ ומנים ושווי מ ומנים
				מהשקעות:
66,005	(9,281)	107,958		מנכסי חוב סחירים
49,727	3,317	74,280		מנכסי חוב שאינם סחירים
79,325	(8,744)	177,210		ממניות
212,804	(66,346)	251,184		מהשקעות אחרות
6,161	4,578	14,506		מנדליין להשקעה
414,022	(76,476)	625,138		סך כל ההכנסות (ההפסדים) מהשקעות
410,885	(70,706)	620,760		סך כל ההכנסות (הפסדים)
				הוצאות
15,710	16,698	16,836	10	דמי ניהול
6,568	7,137	6,675	11	הוצאות ישירות
899	2,174	2,011	14	מסים
23,177	26,009	25,522		סך כל ההוצאות
387,708	(96,715)	595,238		עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

מסלול מסלול סה"כ	מסלול מנייתי אלפי ש"ח	מסלול אג"ח ללא מניות אלפי ש"ח	מסלול כללי אלפי ש"ח
(4,378)	(335)	(71)	(3,972)
107,958	373	3,856	103,729
74,280	206	2,020	72,054
177,210	19,513	14	157,683
251,184	24,630	577	225,977
14,506	-	-	14,506
625,138	44,722	6,467	573,949
620,760	44,387	6,396	569,977
16,836	694	313	15,829
6,675	238	87	6,350
2,011	195	-	1,816
25,522	1,127	400	23,995
595,238	43,260	5,996	545,982

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מה שקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מה שקעות אחרות

מנדל"ן להשקעה

סך כל ההכנסות מה שקעות

סך כל ההכנסות

הוצאות

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות

עודף הכנסות על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	מסלול		מסלול כללי
	מסלול מנייתי	אג"ח ללא מניות	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,770	341	90	5,339
(9,281)	(41)	(321)	(8,919)
3,317	(9)	69	3,257
(8,744)	(2,851)	266	(6,159)
(66,346)	(11,213)	(308)	(54,825)
4,578	-	-	4,578
<u>(76,476)</u>	<u>(14,114)</u>	<u>(294)</u>	<u>(62,068)</u>
(70,706)	(13,773)	(204)	(56,729)
16,698	537	289	15,872
7,137	195	105	6,837
2,174	174	-	2,000
<u>26,009</u>	<u>906</u>	<u>394</u>	<u>24,709</u>
<u>(96,715)</u>	<u>(14,679)</u>	<u>(598)</u>	<u>(81,438)</u>

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מה שקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מה שקעות אחרות

מנדל"ן להשקעה

סך כל ההפסדים מה שקעות

סך כל ההפסדים

הוצאות

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות

עודף הפסדים על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

סה"כ	מסלול מנייתי	מסלול	
		אג"ח ללא מניות	אג"ח ללא מניות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(3,137)	(166)	3	(2,974)
66,005	79	2,105	63,821
49,727	124	1,304	48,299
79,325	4,817	127	74,381
212,804	9,358	882	202,564
6,161	-	-	6,161
414,022	14,378	4,418	395,226
410,885	14,212	4,421	392,252
15,710	337	311	15,062
6,568	106	89	6,373
899	48	-	851
23,177	491	400	22,286
387,708	13,721	4,021	369,966

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים
מנכסי חוב שאינם סחירים
ממניות
מהשקעות אחרות
מנדל"ן להשקעה
סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסות

הוצאות

דמי ניהול
הוצאות ישירות
מסים

סך כל ההוצאות

עודף הכנסות על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
4,766,100	5,250,078	5,221,607	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
497,452	506,579	524,304	תקבולים מדמי גמולים
258,444	304,774	329,517	תשלומים לעמיתים
51,940	59,655	49,683	העברות צבירה לקופה
96,269	144,477	150,856	העברות מקופות גמל העברות בין מסלולים
-	12	18	העברות צבירה מהקופה
194,678	193,204	249,372	העברות לחברות ביטוח
96,269	144,477	150,856	העברות לקופות גמל העברות בין מסלולים
(142,738)	(133,561)	(199,707)	העברות צבירה, נטו
387,708	(96,715)	595,238	עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
5,250,078	5,221,607	5,811,925	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019				
מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול מנייתי	מסלול מנייתי	מסלול כללי	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
5,221,607	188,248	112,237	4,921,122	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
524,304	28,965	5,585	489,754	תקבולים מדמי גמולים
329,517	8,165	5,825	315,527	תשלומים לעמיתים
49,683	1,021	2,449	46,213	העברות צבירה לקופה
150,856	82,639	28,291	39,926	העברות מקופות גמל העברות בין מסלולים
18	-	-	18	העברות צבירה מהקופה
249,372	24,179	5,008	220,185	העברות לחברות ביטוח
150,856	29,453	30,573	90,830	העברות לקופות גמל העברות בין מסלולים
(199,707)	30,028	(4,841)	(224,894)	העברות צבירה, נטו
595,238	43,260	5,996	545,982	עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
5,811,925	282,336	113,152	5,416,437	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				
סה"כ	מסלול מנייתי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
5,250,078	142,628	108,356	4,999,094	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
506,579	21,432	6,052	479,095	תקבולים מזמי גמולים
304,774	5,021	9,357	290,396	תשלומים לעמיתים
59,655	6,370	907	52,378	העברות צבירה לקופה
144,477	75,609	36,399	32,469	העברות מקופות גמל
				העברות בין מסלולים
12	-	-	12	העברות צבירה מהקופה
193,204	7,810	6,463	178,931	העברות לחברות ביטוח
144,477	30,281	23,059	91,137	העברות לקופות גמל
				העברות בין מסלולים
(133,561)	43,888	7,784	(185,233)	העברות צבירה, נטו
(96,715)	(14,679)	(598)	(81,438)	עודף הפסדים על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
5,221,607	188,248	112,237	4,921,122	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
מסלול כללי	מסלול מניית	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,569,140	81,104	115,856	4,766,100
481,050	10,498	5,904	497,452
248,598	3,117	6,729	258,444
46,805	3,020	2,115	51,940
23,484	61,822	10,963	96,269
180,880	9,742	4,056	194,678
61,873	14,678	19,718	96,269
(172,464)	40,422	(10,696)	(142,738)
369,966	13,721	4,021	387,708
4,999,094	142,628	108,356	5,250,078

זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה

תקבולים מזמי גמולים

תשלומים לעמיתים

העברות צבירה לקופה

העברות מקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה מהקופה

העברות לקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה, נטו

עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות

סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. קרן החיסכון לצבא הקבע-קרן השתלמות (להלן - הקופה או הקרן) הינה קרן השתלמות מסלולית המאושרת על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, אשר הוקמה בשנת 1984.

הקרן הכוללת שלושה מסלולי השקעה פעילים:

(1) קרן החיסכון לצבא הקבע כללי (להלן - מסלול כללי).

(2) קרן החיסכון לצבא הקבע מסלול אג"ח ללא מניות (להלן - מסלול אג"ח ללא מניות).

(3) קרן החיסכון לצבא הקבע מניות (להלן - מסלול מניות).

ב. ביום 28 ביולי 2008 הושלמה עסקה במסגרתה רכשה הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח") מחבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ את מלוא הון המניות בחברה המנהלת.

ביום 25 באפריל 2013, נחתמה תוספת להסכם מיום 28 ביולי 2008, לפיה הווארכה, ללא תמורה, תקופת הזמן שלאחריה תהא חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ רשאית להורות להראל ביטוח להעביר לצד ג' ללא תמורה את מלוא הון המניות המונפק של החברה מחמש שנים לעשר שנים. בנוסף סוכם בין הצדדים במסגרת התוספת להסכם כי תקנון הקרן יתוקן, בכפוף לאישור הממונה, באופן שבני זוג של עמיתי חבר יהיו רשאים להיות עמיתים בקרן ויהיו זכאים לדמי ניהול שנתיים בשיעור של 0.55% מיתרתם הצבורה בקרן. בהתאם לתוספת להסכם האמורה לעיל התקבל ביום 15 באוקטובר 2013 אישור הממונה לתיקון התקנון והתאמתו להוראות התוספת להסכם.

ג. הקופה מנוהלת על ידי קרן החיסכון לצבא הקבע חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת"), חברה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

ד. קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין הקופה ונכסיה. נתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר.

ה. מדיניות ההשקעה

השקעות הקופה מבוצעות על-פי מדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעת על-ידי הדירקטוריון, וועדת ההשקעות בחברה המנהלת ובהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ו. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

(1) הקופה או הקרן - קרן החיסכון לצבא הקבע - קרן השתלמות.

(2) החברה המנהלת - קרן החיסכון לצבא הקבע חברה לניהול קופות גמל בע"מ.

(3) רשות שוק ההון- רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

(4) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

(5) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

(6) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.

(7) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח ובתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה בפרק דין וחשבון לציבור שבקודקס הרגולציה.

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי הקופה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי הדירקטוריון החברה המנהלת ביום 24 במרס, 2020.

א. בסיס הערכת נכסים

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

- (1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.
- (4) השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים וכן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מתואמת, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי ביאור בלבד (אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות, שטרי הון בלתי סחירים, פקדונות והלוואות), חלקם משוערכים לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על תזרימי מזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי החברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים (להלן: "החברה המצטטת") וחלקם משוערכים על פי ציטוטי שערים על ידי החברה המצטטת. המודל של החברה המצטטת מתבסס על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.
- (5) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווי ההוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפני מועד הדיווח, בהתאם לדיווחים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.
- (6) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה לא סחירים - ההשקעה מוצגת ע"פ שווי ההוגן כהפרש בין השווי המהוון של הנכס העתידי בקיזוז ההתחייבות העתידית בגין העסקה. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות. בטחונות בגין חוזים עתידיים לא סחירים מסווגים לסעיף חייבים/זכאים.
- (7) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
- (8) אופציות וכתבי אופציות בלתי סחירים - לפי תחשיב כלכלי המבוסס על מודל Black&Scholes. יתרת זכות הנובעת מהתייחבויות בגין אופציות מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (9) אגרות חוב להמרה ופקדונות מובנים אשר משובצים בהם נגזרים פיננסיים נוספים, ואשר התשואה בגינם תלויה בתשואות תיקי נכסים, במדדי מניות, שערי ריבית וכד' והינן בלתי סחירות מוצגות בהתאם לציטוט המתקבל מחברת מרווח הוגן, או מגורם אחר, לפי העניין.
- (10) מניה לא סחירה - בהתאם להערכת מומחה שתתקבל אחת לשנה לפחות.
- (11) נדל"ן להשקעה - לפי שווי הוגן על בסיס הערכת שמאי נדל"ן להשקעה המבוצע לכל הפחות אחת לשנה, למעט לגבי נכסים שנרכשו בשנת הדוח המוצגים לפי מחיר העסקה.
- (12) דיבידנד לקבל - דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.
- (13) ריבית לקבל - ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.
- (14) פדיון לקבל - קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח מוצג יחד עם הנכס.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים (המשך)

(15) יתרות הנקובות במטבע חוץ או הצמודות לשער מטבע חוץ - לפי השער היציג למועד הדיווח. להלן נתונים לגבי מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

0.30	1.20	0.30
(9.83)	8.10	(7.79)

שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע ביום המאזן)

שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

ב. הכרה בהכנסות והוצאות

ההכנסות וההוצאות נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מצטבר.

ג. זכויות העמיתים

הפקדות לקופה ומשיכות מהקופה נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מזומן, על פי מועד התקבול/התשלום בפועל.

ד. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי הממונה, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר 2019

סה"כ אלפי ש"ח	מסלול מנייתי אלפי ש"ח	מסלול אג"ח ללא מניות	
		אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,523	106	13	1,404
324	43	1	280
1,029	-	-	1,029
37,977	4,369	132	33,476
14	-	1	13
1,154	3	8	1,143
22	21	1	-
42,043	4,542	156	37,345

ריבית ודיבידנד לקבל (*)
מוסדות
סכומים לקבל בגין נדל"ן (*)
בטחונות בגין פעילות בנגזרים
חייבים בגין משכנתאות
חייבים בגין השקעות (*)
חייבים קופות
סך הכל חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר 2018

סה"כ אלפי ש"ח	מסלול מנייתי אלפי ש"ח	מסלול אג"ח ללא מניות	
		אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,954	144	19	1,791
523	33	-	490
2,631	-	-	2,631
56,766	5,526	220	51,020
5	-	-	5
627	1	4	622
62,506	5,704	243	56,559

ריבית ודיבידנד לקבל (*)
מוסדות
סכומים לקבל בגין נדל"ן (*)
בטחונות בגין פעילות בנגזרים
חייבים בגין משכנתאות
חייבים בגין השקעות (*)
סך הכל חייבים ויתרות חובה

(*) ליתרה בגין צדדים קשורים ראה באור 13 בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

ביאור 4 - נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019			
סה"כ	מסלול מנייתי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
<u>1,227,980</u>	<u>45,201</u>	<u>51,380</u>	<u>1,131,399</u>
650,965	2,334	17,196	631,435
<u>1,807</u>	<u>27</u>	-	<u>1,780</u>
<u>652,772</u>	<u>2,361</u>	<u>17,196</u>	<u>633,215</u>
<u>1,880,752</u>	<u>47,562</u>	<u>68,576</u>	<u>1,764,614</u>

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה
שניתנות להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2018			
סה"כ	מסלול מנייתי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
<u>1,164,230</u>	<u>27,204</u>	<u>45,802</u>	<u>1,091,224</u>
673,671	605	20,637	652,429
<u>3,049</u>	<u>35</u>	<u>2</u>	<u>3,012</u>
<u>676,720</u>	<u>640</u>	<u>20,639</u>	<u>655,441</u>
<u>1,840,950</u>	<u>27,844</u>	<u>66,441</u>	<u>1,746,665</u>

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה
שניתנות להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019

מסלול כללי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול מנייתי	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
47,415	1,243	1	48,659
6,890	269	-	7,159
442,090	7,965	8,654	458,709
742,780	22,759	-	765,539
1,239,175	32,236	8,655	1,280,066

אגרות חוב קונצרניות:
 שאינן ניתנות להמרה
 פקדונות בבנקים
 הלוואות לעמיתים
 הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים (*)

(*) השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים שהוצגו בעלות מתואמת:

ליום 31 בדצמבר 2019

מסלול כללי	
שווי	ערך
הוגן	בספרים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
6,521	6,521

הלוואות

ליום 31 בדצמבר 2018

מסלול כללי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול מנייתי	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
57,601	1,463	2	59,066
8,667	193	-	8,860
475,004	8,316	8,215	491,535
632,684	18,890	-	651,574
1,173,956	28,862	8,217	1,211,035

אגרות חוב קונצרניות:
 שאינן ניתנות להמרה
 פקדונות בבנקים
 הלוואות לעמיתים
 הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים (*)

(*) השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים שהוצגו בעלות מתואמת:

ליום 31 בדצמבר 2018

מסלול כללי	
שווי	ערך
הוגן	בספרים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
7,520	7,520

הלוואות

ביאור 6 - מניות

ליום 31 בדצמבר 2019			
סה"כ	מסלול מנייתי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,023,841	112,657	-	911,184
138,275	2	1,445	136,828
1,162,116	112,659	1,445	1,048,012

מניות סחירות
מניות לא סחירות
סך הכל מניות

ליום 31 בדצמבר 2018			
סה"כ	מסלול מנייתי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
683,044	77,677	-	605,367
155,638	2	1,741	153,895
838,682	77,679	1,741	759,262

מניות סחירות
מניות לא סחירות
סך הכל מניות

השקעות החברה בנדל"ן מחוץ לישראל מתבצעות באמצעות חברות ושותפויות מחוץ לישראל ולפיכך השקעות אלה מסווגות בסעיף מניות לא סחירות.

ביאור 7 - השקעות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2019			
סה"כ	מסלול מנייתי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
545,271	68,861	151	476,259
190,074	10,737	3,743	175,594
10,628	1,356	-	9,272
14,500	1	265	14,234
985	125	-	860
418	46	-	372
761,876	81,126	4,159	676,591

השקעות אחרות סחירות
קרנות ותעודות סל
קרנות נאמנות
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אופציות
אחרות

336,194	1,780	2,317	332,097
25,485	788	307	24,390
3,572	-	132	3,440
1	-	-	1
365,252	2,568	2,756	359,928
1,127,128	83,694	6,915	1,036,519

השקעות אחרות שאינן סחירות
קרנות השקעה וקרנות הון סיכון
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אחרות
סך הכל השקעות אחרות

ביאור 7 - השקעות אחרות (המשך)

א. ההרכב (המשך):

ליום 31 בדצמבר 2018

מסלול כללי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול מנייתי	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
379,184	110	40,668	419,962
162,225	3,422	7,517	173,164
25	-	3	28
10,018	215	-	10,233
17	-	2	19
602	-	79	681
<u>552,071</u>	<u>3,747</u>	<u>48,269</u>	<u>604,087</u>

השקעות אחרות סחירות

קרנות ותעודות סל
קרנות נאמנות
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אופציות
אחרות

השקעות אחרות שאינן סחירות

קרנות השקעה וקרנות הון סיכון
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אחרות

342,203	2,468	1,167	345,838
7,387	152	91	7,630
12,021	173	-	12,194
21	-	3	24
<u>361,632</u>	<u>2,793</u>	<u>1,261</u>	<u>365,686</u>
<u>913,703</u>	<u>6,540</u>	<u>49,530</u>	<u>969,773</u>

סך הכל השקעות אחרות

ב. מכשירים נגזרים:

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר 2019

מסלול כללי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול מנייתי	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
522,765	-	76,506	599,271
(4,152)	(199)	-	(4,351)
(668,565)	(11,118)	(54,325)	(734,008)
(5,768)	(177)	(6)	(5,951)

מניות
מדד
מטבע זר
ריבית

ליום 31 בדצמבר 2018

מסלול כללי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול מנייתי	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
523,436	-	54,595	578,031
(5,271)	(256)	-	(5,527)
(549,343)	(10,751)	(28,780)	(588,874)
(1,618)	(23)	-	(1,641)

מניות
מדד
מטבע זר
ריבית

ביאור 8 - נדל"ן להשקעה

א. הרכב ותנועה:

ליים 31 בדצמבר 2018	ליים 31 בדצמבר 2019	
מסלול כללי	מסלול כללי	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
72,751	75,874	יתרה ליום 1 בינואר
1,948	631	רכישות ותוספות
1,175	10,019	התאמת שווי הוגן
75,874	86,524	יתרה ליום 31 בדצמבר

ב. נדל"ן להשקעה מוצג על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכת שווי שבוצעה על ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים שהינם בעלי כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. הערכות שווי חיצוניות מבוצעות לפחות אחת לשנה, במועדים שונים עבור נכסים שונים בתיק הנדל"ן להשקעה. בשאר תקופות הדיווח מתבצעת בחינה פנימית, במטרה לוודא שלא חל שינוי מהותי בשווי הנכס בהתאם לפרמטרים שעל בסיסם נערכה הערכת השווי.

הערכת שווי הנדל"ן מתבססת על תזרימי המזומנים השנתיים נטו, המהווים בשיעור היוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם. כאשר קיימים בפועל הסכמי שכירות, אשר התשלומים בגינם שונים מדמי שכירות ראויים, מבוצעות התאמות בכדי לשקף את תשלומי השכירות בפועל בתקופת החוזה.

הערכות השווי מתחשבות בסוג הדיירים הנמצאים בפועל בנכס המושכר או האחראיים למילוי התחייבויות השכירות או אלה העשויים להיות במושכר לאחר השכרת מושכר פנוי, לרבות הערכה כללית לגבי מהימנות האשראי שלהם; חלוקת האחזקות בין הקבוצה והשוכר לגבי אחזקת וביטוח הנכס; ויתרת אורך החיים הכלכלי של הנכס, באותם מקומות שבהם פרמטרים אלו רלוונטיים.

השווי ההוגן נקבע בהתאם למספר מתודולוגיות שיערוך, לרבות, גישת ההשוואה, נכסים דומים והיוון תזרימי המזומנים העתידיים הנובעים מהנכס. שווים של מרבית הנכסים נקבע בהתאם לאמידת תזרימי המזומנים ולגביהם מובאים בחשבון הסיכון המובנה שלהם. מרבית נכסי הנדל"ן המסחרי ונדל"ן המשרדים מהווים בשיעור היוון 4.59% לנדל"ן חו"ל ושיעורי היוון שבין 6.5% ל-8.75% לנדל"ן בישראל וזאת בהתאם לרמת הסיכון המתאימה בנכס.

הערכת השווי לנדל"ן להשקעה בהקמה מבוססת על אמידת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה לאחר הקמתו, בניכוי הערך הנוכחי של אומדן עלויות ההקמה הצפויות לנבוע לצורך השלמתו ובניכוי רווח יזמי סביר כאשר רלוונטי, תוך התחשבות בשיעור ההיוון אשר מותאם בגין הסיכונים הרלוונטיים והמאפיינים של הנכס.

אומדן השווי ההוגן יגדל באם שיעור ההיוון של תזרים המזומנים יקטן, ויקטן באם שיעור התפוסה יקטן. הנדל"ן להשקעה מורכב בעיקר מבנייני משרד ונדל"ן מסחרי.

לא קיימים יחסי גומלין פנימיים בין הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה.

ג. לעניין התקשרויות לרכישת נדל"ן להשקעה ולחכירה של נדל"ן להשקעה ראה ביאור 15 (ב2).

ביאור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ד. להלן פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקופה כנדל"ן להשקעה:

ליום 31 בדצמבר		מועדי סיום	תקופת החכירה בשנים
2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
28,700	33,041		בבעלות
47,174	53,483	2037 ואילך	בחכירה מהוונת(*)

(*) מקרקעין ברחוב יגאל אלון תל אביב, שערכם בספרים, לרבות המבנה, ליום 31 דצמבר 2019 וליום 31 דצמבר 2018 הנו בסך של 31,134 אלפי ש"ח ובסך של 26,892 אלפי ש"ח בהתאמה, חכורה בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל ומעיריית תל-אביב עד שנת 2060 ועד שנת 2059 בהתאמה

מקרקעין ברחוב קרית נורדאו נתניה, שערכם בספרים, לרבות המבנה, ליום 31 דצמבר 2019 וליום 31 דצמבר 2018 הנו בסך של 22,349 אלפי ש"ח ובסך של 20,282 אלפי ש"ח בהתאמה, חכורה בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל עד שנת 2064

ה. חלק מהקרקעות בבעלות או בחכירה בישראל טרם נרשם בלשכת רישום המקרקעין לרוב בשל הסדרי רישום או בעיות טכניות.

ביאור 9 - כאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר 2019				
סה"כ	מסלול מנייתי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
111	8	2	101	חברה מנהלת
688	18	-	670	מוסדות
11,459	668	206	10,585	התחייבויות בגין נגזרים
22	-	-	22	שטרות לפרעון
20,189	104	160	19,925	בטוחות בגין חוזים עתידיים לא סחירים
1,071	-	49	1,022	זכאים בגין משכנתאות
226	-	1	225	זכאים בגין השקעות
226	-	-	226	הכנסות מראש בגין נדל"ן
11	-	-	11	זכאים קופות
34,003	798	418	32,787	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר 2018				
סה"כ	מסלול מנייתי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,341	46	24	1,271	חברה מנהלת
386	8	5	373	מוסדות
44,143	3,538	373	40,232	התחייבויות בגין נגזרים
120	-	6	114	זכאים בגין משכנתאות
289	-	4	285	זכאים בגין השקעות
760	-	12	748	הכנסות מראש בגין נדל"ן
47,039	3,592	424	43,023	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ביאור 10 - דמי ניהול

א. פירוט דמי הניהול לפי מסלולי השקעה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
15,062	15,872	15,829
311	289	313
337	537	694
15,710	16,698	16,836

דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים:
 מסלול כללי
 מסלול אג"ח ללא מניות
 מסלול מנייתי

סך הכל הוצאות דמי ניהול

ב. שיעור דמי ניהול מעמיתים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%
2.00	2.00	2.00
0.32	0.31	0.30
0.28	0.27	0.27
0.30	0.29	0.29

דמי ניהול מסך נכסים:

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין
 שיעור דמי ניהול הממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל:

מסלול כללי
 מסלול אג"ח ללא מניות
 מסלול מנייתי

ביאור 11 - הוצאות ישירות

כל המסלולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.011	0.015	0.016	568	789	883
0.004	0.004	0.001	180	218	41
0.002	0.006	0.006	91	305	358
0.070	0.069	0.063	3,507	3,593	3,456
0.042	0.040	0.033	2,119	2,089	1,793
0.001	*-	*-	32	23	21
0.001	0.002	0.002	71	120	123
0.131	0.136	0.121	6,568	7,137	6,675

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
 עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
 הוצאות בגין השקעות לא סחירות
 עמלות ניהול חיצוני:
 בגין השקעה בקרנות השקעה
 בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
 בגין השקעה בנכסים בישראל
 באמצעות קרנות ותעודות סל
 עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ומ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 11 - הוצאות ישירות (המשך)

			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			מסלול כללי
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.011	0.015	0.015	537	731	800	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.004	0.004	0.001	172	203	38	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.002	0.006	0.007	87	298	348	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני :						
0.072	0.071	0.066	3,457	3,521	3,392	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.042	0.039	0.032	2,023	1,950	1,638	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
0.001	*-	*-	30	21	19	בגין השקעה בנכסים בישראל
0.001	0.002	0.002	67	113	115	באמצעות קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**						
0.133	0.138	0.123	<u>6,373</u>	<u>6,837</u>	<u>6,350</u>	סך הכל הוצאות ישירות

			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			מסלול אג"ח ללא מניות
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.006	0.007	0.007	7	8	8	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.003	0.002	*-	3	2	1	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.003	0.006	0.008	4	7	9	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני :						
0.042	0.057	0.038	46	62	43	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.022	0.019	0.018	25	21	21	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
0.003	0.004	0.005	4	5	5	עמלות אחרות**
0.080	0.095	0.077	<u>89</u>	<u>105</u>	<u>87</u>	סך הכל הוצאות ישירות

			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			מסלול מניות
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.021	0.030	0.032	24	50	75	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.005	0.008	0.001	5	13	2	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
-	-	*-	-	-	1	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני :						
0.003	0.006	0.009	4	10	21	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.064	0.071	0.057	71	118	134	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
0.002	0.001	0.001	2	2	2	בגין השקעה בנכסים בישראל
*-	0.001	0.001	*-	2	3	באמצעות קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**						
0.095	0.118	0.101	<u>106</u>	<u>195</u>	<u>238</u>	סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ומ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 12 - תשואות מסלולי השקעה

תשואה ממוצעת נומינלית ברוטו ל- 5 שנים	תשואה שנתית נומינלית ברוטו					
	2015	2016	2017	2018	2019	
	באחוזים					
4.95	2.86	3.86	8.36	(1.30)	11.45	מסלול כללי
2.34	0.40	2.10	3.92	(0.31)	5.69	מסלול אג"ח ללא מניות
6.91	3.46	4.83	13.80	(6.54)	21.08	מסלול מנייתי

ביאור 13 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(1,341)	(111)	החברה המנהלת
712	756	צדדים קשורים אחרים:
134	4	סכומים לקבל בגין נדל"ן
153,312	147,290	חייבים בגין השקעות מניות
729	3,810	אגרות חוב סחירות
672	-	אגרות חוב בלתי סחירות
28,247	14,962	הלוואות
104,795	81,335	קרנות השקעה
287,260	248,046	

יתרת נכסי חוב וחובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין או צד קשור עמדה על 20,854 אלפי ש"ח.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
15,710	16,698	16,836	דמי ניהול לחברה המנהלת

ביאור 14 - מסים

להלן פרוט תשלומי המסים שנגבו מהקופה בשנת הדוח:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			
סה"כ	מסלול מנייתי	מסלול כללי	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,762	198	1,564	בגין השקעות בניירות ערך זרים
249	(3)	252	בגין שנים קודמות ואחרות
2,011	195	1,816	סך כל הוצאות מסים

ביאור 15 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. חובות מעבידים

חוק הגנת השכר, התשי"ח - 1958 והתקנות שהותקנו על פיו, מטילים התחייבות על הקופה, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועדם על ידי העברת כספים לקופה. קיימת אי וודאות בכל הקשור לגובה הסכומים שבפיגור, כמו גם לעצם מחוייבות המעבידים בנושא, וזאת בין היתר, בשל סיבות שונות לאי העברת כספים לקופה האופייניים לסקטור קופות הגמל (כגון הפסקת יחסי עובד-מעביד, העברת כספים לקופה אחרת וכיוצ"ב). להערכת הנהלת הקופה הסכומים הינם בהיקפים שאינם מהותיים.

על מנת לגבות את החובות, כאמור, שולחת הנהלת הקופה מכתבי התראה למעבידים ולעמיתים ובמידת הצורך מגישה תביעות כנגד המעבידים החייבים.

ב. התקשרויות

(1) לתאריך המאזן התקשרה הקופה בהסכמים להשקעה בקרנות השקעה ובקרנות הון סיכון (להלן: הקרנות) כשותפה מוגבלת. סכומי ההשקעה מועברים בחלקים, בהתאם לדרישותיהן של הקרנות ולהסכמי ההתקשרויות.

להלן סכום ההתחייבות להשקעה כוללת וסכום ההשקעה שטרם נדרש לתאריך המאזן:

31 בדצמבר 2019	
סה"כ יתרת התחייבות	סה"כ התחייבות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
192,500	574,508

התחייבות קרנות השקעה

(2) במסגרת הסכם השיתוף שנחתם בין רוכשי נדל"ן להשקעה ובו הוגדרו יחסי השיתוף ועוד, התחייבה הקופה נכון לתאריך המאזן להשקיע בהמשך בהקמה סך של כ- 109 אלפי ש"ח במתחם הארגז בתל אביב.

ג. שעבודים

קיימים שעבודים על חלק מנכסיה הסחירים של הקופה, לצורך פעילותה השוטפת בנגזרים בסך של כ-62.1 מיליון ש"ח.

ביאור 16 - אירועים לאחר תאריך הדיווח

התפרצות נגיף הקורונה

לאחר תקופת הדוח, נרשמו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, ירידות חריגות במדדי המניות הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובישראל, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, אשר משפיעות לרעה על תוצאות פעילות הקופה.